

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ

6. SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİ ÇALIŞTAYI

23 - 25 ŞUBAT 2018
ANTALYA

HAZIRLAYANLAR

Faruk COŞKUN – Yönetim Kurulu Başkanı

Dr. Buket YAZICIOĞLU – Genel Sekreter

Burcu YORULMAZ – Mühendis

İÇİNDEKİLER

1. ÖNSÖZ	V
2. GİRİŞ	VII
3. 1.GÜN OTURUM KONUŞMALARI	15
4. 2.GÜN OTURUM KONUŞMALARI	73
5. DEĞERLENDİRME.....	100
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	102
7. DAVETİYE.....	111
8. GÜNDEM.....	112
9. KATILIMCI LİSTESİ.....	113
10. SPONSORLARIMIZ.....	127
11. STANT AÇAN FİRMALAR LİSTESİ.....	129
12. FOTOĞRAFLAR	130

ÖNSÖZ

Dünya su ürünleri üretimi içerisinde, avcılık yoluyla sağlanan üretim; aşırı avcılık, giderek artan kirlenme, baskın türlerin diğeri üzerindeki etkisi, küresel ısınma nedeniyle istilacı türlerin artması ve bunun doğal sonucu olarak biyoçeşitlilikte denetim ve yaşanan değişim, denetim ve kontrollerde istenen başarının sağlanmaması gibi etkenlerle giderek azalmaktadır.

Dünya nüfusunun artan bir seyir takip etmesi ve insanın sağlıklı beslenmesi için gerekli olan hayvansal protein açığının nasıl ve nereden giderileceği hususu önemli bir konu haline gelmiştir.

Ülkemiz, su ürünleri yetiştiriciliğine uygun doğal ve yapay su kaynaklarına sahip şanslı ülkelerden birisidir. Karlı bir yatırım alanı olması ve Devletçe sağlanan teşvik ve destekler sonucu Yetiştiricilik sektörü hızlı bir gelişme izlemiş ve 2017 yılı toplam su ürünleri üretiminin %43'ü bu yolla sağlanan üretim oluşturmuştur.

Sektör örgütlenerek koordineli ve daha güçlü bir yapıya kavuşturulmuş, kurulan Üretici İl birlikleri ve Merkez Birliğimiz, sektörün hızlı gelişmesinin yanında, bu süreçte yaşanan veya yaşanabilecek sorunların belirlenmesi ve giderilmesi amacıyla çabalarını sürdürmektedir. Bu amaçla, Merkez Birliğimiz her yıl Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayları düzenlemekte, kamu ve özel ilgili tüm paydaş kurum ve kuruluşları, sektör çalışanlarıyla bir araya getirmektedir.

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı, 23-25 Şubat 2018 tarihlerinde 600 kişinin katılımıyla Antalya da gerçekleştirilmiştir. İki gün süren çalıştaya, yurdun her yerinden gelen üreticiler, işletmeciler, pazarlamacılar, yetkili, sorumlu ve ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşları, yetiştiriciliğe girdi ve destek sağlayan kuruluşlar katılmıştır. Yetiştiricilik sektörümüz ile ilgili planlama, üretim, yem, pazarlama, tüketim vb. konularda kaydedilen gelişmeleri tespit etmek, yaşanan sorunları ve çözüm önerileri geliştirmek üzere 'Balık Sağlığı', 'Balık Besleme' olmak üzere iki çalışma grubu oluşturulmuştur. Su ürünleri sektörünün yaşadığı sorunlar, çözüm önerileri ve geleceğine ilişkin fikir alışverişi, görüş ve önerilerde bulunularak bu hususları görüşüp tartışılmıştır. Bunların neticesinde, Çalıştayda alınan tavsiye kararlarına istinaden; sorun, görüş ve öneriler maddeler halinde belirlenmiştir.

Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği olarak, Sektörümüz için çok faydalı geçen bu Çalıştaya katıldığınız, desteklediğiniz ve yaptığımız değerli katkı, görüş ve önerileriniz için hepimize teşekkür ederiz.

Faruk COŞKUN / Başkan

GİRİŞ

Küreselleşen dünyanın tüketiciye sağladığı en büyük avantaj üretim kalitesinin artmasıdır. Tüketici memnun kalmadığı ürünün muadilini kolaylıkla bulabilmekte ve ulaşabilmektedir. Tabii tüketiciye fayda sağlayan bu olumlu gelişmeler, üreticiye kaliteyi artırma ve kendini geliştirme zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir. Bu rekabetçi piyasada ayakta kalmak büyük işletmeler için nispeten kolay fakat küçük ve orta ölçekli işletmeler?

Üye firmaların rekabet piyasasında varlıklarını devam ettirmesi ve uluslararası arenada başarı sağlamaları için oluşturulan dernekleri bir araya getiren Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği;

- Üye birlikleri iş birliğini sağlamak,
 - Sektörün gelişmesine katkıda bulunmak,
 - Su ürünlerinin ulusal düzeydeki üretim planlanması ve yetiştiriciliğine ilişkin kurallara uyulmasında üyelerine yardımcı olmak,
 - Üyelerini bilgilendirmek ve yönlendirmek,
- amacıyla 2009 yılında kuruldu.

Tek başına bireysel olarak taleplerini hiçbir yere duyuramayan üretici, birlik çatısı altında bir bütün olarak ilgili kuruluşlara sesini duyurabilen ve çözüm bulabilen bir noktaya geldi. Gerek dünya nüfusu, gerekse ülkemiz nüfusu giderek artmakta buna karşılık gıda kaynakların giderek azalmaktadır. Dünya gıda üretiminde % 1,2'lik artış sağlanırken, talepteki artış oranı % 1,3'dür. Ayrıca çevresel faktörler, iklim değişiklikleri gıda kaynaklarına erişimi zorlaştırmaktadır. Diğer taraftan yeterli, sağlıklı ve dengeli beslenme bilinci öne çıkmakta, buna bağlı olarak da hayvansal protein ihtiyacına talep artmaktadır. Bu nedenle sucul kaynaklar olan denizler ve iç sular önem kazanmakta, su ürünleri yetiştiriciliği geleceğin sektörü olarak görülmektedir.

Ülkemizde kültür balıkçılığı bir çığ gibi büyümektedir. Bu büyümede ve gelişmede, üretimden tüketime kadar her aşamada etkin rol oynayan sektör paydaşlarının katkısı çok büyüktür. FAO verilerine göre ülkemiz Avrupa'da alabalık ve levrek üretiminde birinci, çipura üretiminde ise ikinci sırada yer almaktadır. Bu başarının arkasında Devletin sağladığı desteklerin ve teşviklerin yanı sıra modern ve ileri üretim teknolojilerinin kullanılması ve her şeyden öncede girişimcilerin büyük çabaları bulunmaktadır.

2016 istatistiki verilerine göre ülkemizde 588.715 ton su ürünleri üretilmekte bunun 253.395 tonu yetiştiricilikten elde edilmektedir. Bir başka ifadeyle toplam su ürünleri üretimimizin % 43'ü kültür balıkçılığından sağlanmaktadır. 2000'li yılların başında

yetiştiriciliğin toplam üretim içerisindeki oranının %10 civarında olduğu dikkate alınrsa, gelişmenin ne kadar hızlı olduğu görülmektedir.

En fazla yetiştirilen su ürünleri türü denizlerde çipura ve levrek, iç sularda alabalıktır. Ayrıca pazara alternatif ürünler sunmak amacıyla denizlerde yeni türlerin üretimine de başlanmış; sinarit, fangri, mercan, kalkan gibi balıkların yetiştiriciliğine geçilmiştir. Orkinos besiciliği ise başarılı bir şekilde sürdürülmektedir.

Ülkemizde 2400 civarında balık çiftliği bulunmaktadır. İşletmelerimiz gelişmiş teknolojileri kullanmakta, çevre dostu üretim yaklaşımıyla faaliyetlerini diğer sektörlerle barışık olarak sürdürmektedir çevreyi koruyan önlemlerin alınması, çevre ve kalite yöntem uygulamalarının devreye girmesi ve yaygınlaşması bunun en önemli göstergesidir.

Kültür balıkçılığının temel girdisi yavru balıktır. Doğaya zarar vermemek için sektör, yavru balık ihtiyacını kuluçkahanelerden sağlamaktadır. Bugün ülkemizde 21 adet deniz kuluçkahanesinde 250 milyon adet deniz balığı yavrusu üretilmektedir. Kuluçkahanelerimizin ürettiği yavru balıklar, işletmelerimizin ihtiyacını karşılamaktadır. Bu kuluçkahanelerimizin kapasitesi 755 milyon adet yavru balıktır. İç sularımızda ise sadece yavru üreten 43 adet kuluçkahanelerin kapasitesi 260 milyon adet yavrudur. 378 işletme ise yetiştiriciliğin yanı sıra 570 milyon adet yavru balık üretmekte, iç sularda toplam 830 milyon adet yavru üretilen kapasite bulunmaktadır.

Su ürünleri yetiştiriciliğinin bir diğer temel girdisi yemdir. Sektör yılda 300 bin ton yem tüketmektedir. Yalnızca balık yemi üreten 14 adet fabrika bulunmaktadır. Bu fabrikalarımız dünya standartlarında, besin değeri yüksek, sindirilebilir ve çözümlene özelliği fazla ekstruder yemler üretmektedir. Diğer taraftan ağ fabrikaları, yetiştiricilik araç ve gereçlerini üreten yan sanayi imalat boyutuyla kültür balıkçılığında büyük rol oynamaktadır. Bir tarafta ise sağlıklı su ürünlerinin yetiştirilmesine aşı, ilaç, biyolojik madde vb. ürünleri üreterek yardımcı olan bir sağlık sektörü bulunmaktadır. Sektörün üretim aşamasında rol oynayan tüm bu hizmet alanlarının birer paydaş olarak ekonomiye ve istihdama katkıları unutulmamalıdır.

Yetiştirilen su ürünleri, işleme ve değerlendirme tesislerinde soğutulmuş, dondurulmuş ürünü füme, fileto ve konserve haline getirilmekte, üründe katma değer yaratılarak, ihracata ve iç tüketime işlenmiş ürün sunulmaktadır. Bu tesislerimizin büyük çoğunluğu teknik ve hijyenik şartlar açısından Avrupa Birliği norm ve kriterlerine uygun tesislerdir. Su ürünleri sektörünün özellikle ihracatta önü açıktır ve gelecek vaat eden sektör konumundadır.

Su ürünleri ihracatımız her geçen yıl artmaktadır. 2016 yılında 790 milyon 303 bin Dolar olarak gerçekleşen su ürünleri ihracatı 2017 yılında %8,31 artışla 856 milyon

Dolara çıktı. Sektörün 2023 ihracat hedefi 1,5 milyar Dolar olarak belirlenmiştir. Bu rakama ulaşmak için hali hazırdaki tesisler yetersiz kalmaktadır. Dolayısıyla Mersin’de kurulacak olan kültür balığı üretim alanlarına büyük önem verilmektedir. Toplam 179 bin dönümlük 4 bölgeden oluşacak tesislerin üretim miktarınının 45 bin ton olması bekleniyor. 75 milyon Euro tesis yatırımı, 250 milyon Euro işletme sermayesi olmak üzere toplam 325 milyon Euro yatırımla kurulacak olan tesislerde yaklaşık 3 bin kişiye doğrudan istihdam sağlanacak ve sektör 250 milyon Euro iş hacmine ve 150 milyon Euro ihracat hedefine ulaşmış olacak. Ayrıca Karadeniz bölgesinde de büyük alabalık yetiştiriciliği girişimi bulunmakta ve başarılı olmaktadır.

Bilindiği gibi ülkemizde kişi başı balık tüketimi 6-7 kg civarında olup, Avrupa ve Dünya ülkelerindeki balık tüketim miktarına bakıldığında çok gerilerde kalmaktadır. İnsan beslenmesinde önemli bir yer tutan hayvansal proteinler balıkta oldukça zengindir ve bu özelliği nedeniyle de önemli bir besin kaynağıdır. Elbette ki ülkemizde de balık tüketiminin artması, yurdun her yerinde balığın tüketilmesi, insanların sağlıklı yaşamasını sağlamakta önemli unsurlardan biridir. Amacımız ülkemizdeki balık tüketimini artırmak için tüketime yönelik faaliyetlerde bulunmak ve bu amaçla okullarda balık tüketimini özendirici tanıtım faaliyetlerinde bulunmak, önemli kurum ve kuruluşlarda balık günleri düzenlemek, balık pişirme, paketleme gibi unsurları öne çıkarmak yararlı olacaktır.

Çocuklarımıza ve gençlerimize sağlıklı ve dengeli beslenmede balığın ve balık tüketiminin önemiyle ilgili bilinci yerleştirmeliyiz. Sektörün temel hedeflerinde biriside bu tüketimi Dünya ortalaması olan 16 kg çıkarmaktır. Bir başka önemli unsurdur üreticilerimizin örgütlenmesidir. Bu amaçla 5200 sayılı Yasa ile kurulan Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği ”birlikten kuvvet doğar” ilkesiyle bağlı 18 Birlik ve 1008 üreticisiyle, sektörün tüm paydaşlarını kucaklayan, katılımcı ve paylaşımcı yaklaşımı sayesinde sektör sorunlarının çözümünde önemli ve büyük rol oynamaktadır.

Su ürünleri yetiştiricilik potansiyeli olan yerlerde yeni birliklerin kurulması teşvik edilmeli ve güçlü bir örgütlenmeye doğru gidilmeli. Su ürünleri yetiştiricilik sektörü, su kaynaklarını değerlendirerek ve alt yapısı olmayan alanlara yatırım yaparak üretmekte, ürettiği balığı hijyenik şartlarda işleyerek, değerlendirerek halkımıza sunmakta, balık ihraç ederek ülkemize döviz kazandırmaktadır.

Ve sonuçta üretim, istihdam, ihracat ve tüketim boyutuyla ülkemiz ekonomisine büyük katkılar sağlamaktadır. Bu nedenle su ürünleri yetiştiriciliği tüm dünyada olduğu gibi ülkemizin de gelecekteki sektörü olmaya devam edecektir.

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Dr. M. Altuğ ATALAY
Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü

Sayın Genel Müdür Yardımcım, Daire Başkanları, bakanlığında ki mesai arkadaşlarım, diğer kurumlardan katılan değerli yöneticiler, çok kıymetli üreticiler, Sayın Merkez Birliği Başkanı, Sayın Yönetim Kurulu hepinizi şahsım ve genel müdürlüğüm adına saygıyla muhabbetle selamlıyorum.

Aslında bu tür konuşmaları karttan okuyarak yapmak daha kolay ama ben burayı aile ortamı olarak görüyorum. Gerçi aile ortamı derken de ailenin bu kadar büyük olduğunu, büyüdüğünü görmek beni ayrıca mutlu ve mesut etti. Gerçekten güzel bir salon, güzel ortam ve büyük bir kalabalık bu hususta bende sektörüm adına önemli bir kazanım, böyle bir organizasyona katıldığınız içinde ayrıca sizlere de teşekkür ediyorum.

Şimdi genel bir durumdan bahsederek su ürünleri üretimi Dünya’da artıyor, Türkiye’de de artıyor. Geçtiğimiz sene 253 bin ton civarında üretim yapıldı. Bu sene 265 bin tonu geçecek yani 270 bin ton civarında ve ileriki yıllarda çok daha artarak devam edecektir. Dünya’da ne üretirseniz üretin suya ihtiyaç duyar ve suyu tüketir. Suyu tüketmeyen tek canlı balıktır. Suyu kullanırız ama geri bırakırız. Özellikle de temiz bıraktığımızda doğaya herhangi bir zararımız olmaz. Dolayısıyla su ürünleri üretimi ileride daha da yükselecek bir sektördür.

Dikkat etmemiz gereken en önemli hususların başında da yem tüketimine yani balık ile balığı besleme döngüsünün dışına çıkmamız lazım. Bunda da Ar-Ge çalışmalarının büyük bir önemi var. Balığı balıkla beslemekten zaman içerisinde vazgeçmemiz gerekiyor. Geçen sene yine sizlere kürsüden bir takım şeyler söylemiştim. Bazı şeyleri yapabileceğimizi, bazılarını yapamayacağımızı dile getirmiştik. Bunlardan neler yaptık, neler yapamadık, önümüzdeki dönemde neler yapmalıyız? Kısaca onlardan bahsedeceğim.

Geçen sene bir defa alabalığın desteğini 65 kuruştan 75 kuruşa çıkaracağımızı söylemiştik ve bunu 75 kuruşa çıkardık. Büyük alabalığa destek vereceğiz demiştik onu da verdik. Etiketleme desteği vereceğiz demiştik. Etiketleme desteği koyduk, uygulamaya geçti fakat talep çok gelmedi. Hâlbuki markalaşmayı sağlamak için son derece önemli olan ‘etiket’ desteğini de devam ederek artıracamız.

Bu sene ayrıca sektörün özellikle bahar aylarında veya sıkıştığı dönemlerde kredi ihtiyacı oluyor. Özellikle küçük işletmelerin piyasadaki dengelemeyi sağlaması için küçük finansal desteklerle sürdürülebilir hale getirilmesi son derece önemli bunun için Ziraat Bankası’yla temasa geçtik. Burada var mı yetkilileri bilmiyorum ama hem Hazineyle hem Ziraat Bankası’yla hem de Maliye Bakanlığıyla 100 bin liraya kadar çok büyük bir para değil belki büyük işletmeciler için ama hem avcıya hem de yetiştiriciye sıfır faizli kredi kullanma imkânı sağlandı. Artık üreticimiz tabi Ziraat Bankası’nın kuralları nedir onları değiştiremiyoruz ama müracaat ettiği zaman sıfır faizli kredi kullanma imkânına sahip.

Vadelerden de hep şikâyet ediliyordu. Vadelerin uzatılması amacıyla Ziraat Bankası’yla görüştük. Balığa göre yani 8 ay da üretilen balığa 12 ay vade veriyorlar. Ama 8 ayda üretimi ve çevrimi yapılan balığa 24 ay vermiyorlar. Ama büyük alabalığa 24 aya hatta 36 aya çıkarabiliyorlar. Levreği, çipurayı uzatabiliyorlar bunda da 36 aya kadar vade imkânı getirilmiş oldu.

Değerli arkadaşlar özellikle denizlerde biliyorsunuz ki bundan bir iki sene öncesine kadar yatırım yapacak yer bulmak son derece zordu. Yine zor kabul ediyorum ama ne yaptık?

Karadeniz de geçen sene yer açacağız dedik 30 bin tonluk, Sinop-Samsun arasında özellikle büyük alabalığa uygun yeri açtık ve 30 bin ton civarı üretim başladı. Mersin’le ilgili çalışmalarımız aşağı yukarı sonuçlanmak üzere. Mersin de yaklaşık 60 bin ton üretim kapasiteli hatta biraz da geçiyor yeni üretim yerleri açılmaya başlandı ve üretim belgelerini vermeye başladık. Bazı firmalar işlemlerini tamamlayamadı.

Didim’ de yaklaşık 45 bin tonluk 10 senedir davaları devam eden 10 yıldır mağdur olan 12 firma vardı. Yerleri vardı kaldırmışlar yer göstermemişler. Onlara da yerlerini tahsis ederek yaklaşık 40 bin tonun üzerinde yer açtık yani 130 bin tonun üzerinde 1 sene içerisinde yetiştiricilerimize yer açtık. Bizim kırmızı et açığımız ne kadar? Bu kadar... Kıyamet kopuyor et fiyatlarını dengelemiyoruz diye. Yaklaşık 150 bin tonluk bir kırmızı et açığı var. İşte 130 bin tonluk balık üretim yerleri ile ülkemizin hizmetine vermiş olduk.

Buradan benim sizlere bir duyurum var. Bu yerlerle alakalı olarak herkese üstelik her isteyene her dilekçe verene bu yerlerin tahsisini yaptım. Hiç ayrımda da bulunmadım. Ben buraya müracaat ettim de, vakti içerisinde bana vermediniz diyecek kimse yoktur. Kim müracaat ettiyse istediği kadar yer verdim. Eğer bunlar üretime geçmezlerse süresi geldiğinde sözleşmeleri, ÇED Raporları, su izinleride dâhil iptal edilecek. Sırada kim varsa ona vereceğiz. Dolayısıyla burada havadan rant kapmak isteyen kişilere de lütfen siz imkan tanımayın. İlla ki alacaksınız sizde zamanında yapamazsanız bakın hava parası vermiş olmak bile fark etmez o da iptal edilecek yani illaki o tesis üretime geçirilecek.

Diğer bir husus alabalıkta; biliyorsunuz ki bir tıkanmışlık vardı. Büyük alabalığı teşvik ederek alabalıktaki o tıkanmışlığı açtık. Yani en azından bana gelen bilgiler öyle. Bu sene en azından büyük alabalığı teşvik etmek, piyasadaki regülasyonu sağlamış oldu. Japonya’ya ihracat başladı ve son bir sene içerisinde orkinos haricinde ilk kez Japonya’ya balıketi satar duruma geldik.

Ayrıca bugün yine son derece uğraştığımız peşinden koşturduğumuz güzel bir haber daha aldık. Resmi gazeteye baktınız mı bilmiyorum. Artık üretim çiftliklerinden sevkler veteriner sağlık raporuyla olmayacak nakil belgesiyle olacak. Bu da sizler için büyük bir kolaylık sağlayacağına inanıyorum.

Beni en çok tedirgin eden hususlardan bir tanesi 6111 sayılı kanunun Ek-12 inci maddesindeki kiralamaları biliyorsunuz. O madde üzerinden yapıyoruz. O madde de geçici 01.01.2019 da bitiyor. Onun kalıcı hale gelmesi için Sayın Bakanımız bu 6111 kanunu değişmesi ve kalıcı hale gelmesi için Bakanlar Kurulu’na bir sunum yaptı. Bakanlar Kurulu’ndaki sunumda Sayın Başbakanımızın talimatıyla bu konuyu çalışıp makul şekilde üreticilerin, yetiştiricilerin devamlılığını sağlayacak kanun değişikliğini yapalım dediler. Bunun üzerine Sayın Başbakan Yardımcımız Mehmet ŞİMŞEK ve beş Bakanımızın katıldığı bir toplantıda ben sunum yaptım. Talep, son derece makul görüldü burada temsilcileri var ama kusura bakmasınlar geçen hafta Başbakanlıkta yapılan bir toplantıda Orman Su İşleri Bakanlığı’nın muhalefetiyle şimdilik kaldı gözüküyor. Hâlbuki güzel bir hizmet olacaktı. Ancak yine de

peşinden koşturacağız, bu kanunla özellikle yetiştirici alanlarının hali hazırdaki kanun üzerinden kiralanması için elimizden geleni yapacağız.

Yapamayacaklarımız arasında ne var? En azından kısa vade de. Hepinizden bir talep geliyordu KDV'nin %1'e düşürülmesi ile ilgili ancak bu biraz zor. Onu not alıyorum, not almışım fakat yapamayacaklarımız arasında gözüküyor. Yine gelecek talepler arasında bulunmakta.

Toprak havuzunda yetiştiricilik yapan yetiştiricilerimiz var görüyorum. Sizlere de yine uygun bir destekleme modeli geliştirmeye çalışıyoruz. Yani onun içinde bu tür işlerde söz vermek mümkün olmuyor ama elimizden geleni yapacağımıza en azından söz veriyorum. Size de bu kültürde destekleme modeli geliştireceğiz; çünkü ayrı bir kültür, ayrı bir üretim modeli ve onunda desteklenmesi gerekiyor.

Sizlerden de yine bu sektörün yapması gereken bazı hususlar var. Onları tekrar dile getirmek istiyorum. Şimdi su bizim suyumuz. Yani özellikle içme suyumuz kıymetli, kaliteli bunu bozmamız lazım. Dolayısıyla tonajı belli bir limitin üzerindeki tesislerin burada tartışmam direk yapacağım demiyorum ama anlık olarak izlemek istiyoruz. Bilgisayara prof-kartını yerleştireceğiz, tesislere mekanizmayı kurduktan sonra bakanlıktan anlık olarak su merkezini nasıl etkiliyoruz, nasıl değiştiriyoruz bunu izlememiz gerekiyor. Biliyorsunuz 1400-1500 tane balıkçı teknesinin her hareketini izliyoruz.

Yine 1000-1500 civarı tesislerimizin çevreye olan etkisi nasıl? Az olduğunu biliyoruz ama bunu ispatlamak önemli. Önümüzdeki süreçte diğer kurumlar ve sektörlerle karşı, bizim doğaya az zarar verdiğimizizi ya da zararsız olduğumuzu söylemiyorum. Az etki gösterdiğimizizin en büyük kanıtlarından bir tanesi olacaktır. Bunu da burada tartışalım.

Değerli arkadaşlar biliyorsunuz ki özellikle üreticiler her dönemde yeni yerlerin açılmasını istiyorlar. Bunu planlayarak yapacağız. Ama sizlerden istediğim bir defa artı kapasite çok özellikle alabalık yetiştiriciliğinde. Herkes kapasitesini tam olarak kullansın eğer tam olarak kullanmıyorsanız, kullandığımız miktar üzerinden projelendiriniz çünkü başkasının hakkını kullanıyorsunuz. Dolayısıyla buna da dikkat etmek lazım.

Balık tüketiminin artırılması işte en büyük belki milli görevlerimizden bir tanesidir. Neden? Hem sağlıklı hem kaliteli hem de her yaştaki insanın rahatlıkla tüketebileceği bir üründür balık. Fakat yeterince tüketilmiyor.

Bunun için herkesin elini taşın altına koyması lazım. Biz elimizden geleni yapacağız, kampanyalar düzenleyeceğiz, ege ihracatçılar birliği son derece güzel bir kampanya başlatıyor onu destekleyeceğiz. Ancak hepimize burada ayrı ayrı görev düşüyor. Bunun için İstanbul'da büyük bir lansman yapılması da planlanıyor. Hep beraber güçlü bir şekilde katılım sağlarsak bütün sektör açısından ayrı bir önem kazanacaktır. Bizlerin, özellikle Başbakanımızı ve Cumhurbaşkanımızı çağıracağımız bir lansmanla su ürünleri yetiştiricilerinin veya balık tüketiminin önemini tekrar kamuoyuna duyurmak istiyoruz.

Evet, şimdi özellikle alabalık yetiştiricileri merakla bekliyordur. Geçen sene desteklemeyi ne zaman ödeyeceğiz geçen seneki gibi olacak diye. Bu sene geçen seneki gibi olmayacak. İnşallah biraz daha erken ödeyeceğiz. İnşallah martın başında desteklemeler hesabınıza geçmeye başlar.

Bir de şunu belirterek bitirmek istiyorum. Geçen sene yaklaşık 40 milyon lira civarında alabalık sektörüne destekleme vermiştik. Bu sene alabalık sektörüne verilen destek 55 milyon civarını bulur. Bu hem üretimin arttığını hem de desteklerin arttığını gösteriyor hem de isabetli bir yere destek verildiğinin de kanıtı oluyor.

Özellikle FEAP'ın Genel Sekreterine, EUROFISH'in temsilcilerine katıldıkları için kendilerine teşekkür ediyorum. Hepinizi şahsım ve Bakanlığım adına saygıyla ve muhabbetle selamlıyorum.

Dr. Necati TULGAR
Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Genel Müdür Yardımcısı

Su ürünleri sektörü Binlerce kişinin geçim kaynağı olan ve istihdam sağlayan, İnsanın sağlıklı, dengeli beslenmesine, Gıda güvenliğinin sağlanmasına ve Milli ekonomiye katkı sağlayan önemli bir sektördür.

Ülkemiz 24 milyon ha su ürünleri yüzeyi çok zengin bir sucul canlı zenginliğine sahiptir. Ülkemizde ise yıllık ortalama 600-700 Bin ton civarında su ürünleri istihsal edilmektedir. 80’den fazla ülkeye ihracat yapılmaktadır.

Türkiye’de su ürünleri üretimi 2016 yılında 589 bin ton olarak gerçekleştirildi. Bu üretimin 335 bin tonu avcılık, 254 tonu yetiştiricilik (% 43) yoluyla elde edildi. 2016 yılı su ürünleri ihracatı miktar olarak 145 bin ton (% 24); parasal olarak yaklaşık 800 milyon \$ olarak gerçekleşti. (4 milyar TL).

Denizlerdeki ve göllerimizdeki kaynaklar sonsuz ve sınırsız değildir. Koruma ve kullanma dengesini gözetmeliyiz. Tüm dünyada denizlerin sürdürülebilir kullanılması önem kazandı. Çünkü, balıklar üzerindeki av baskısının artması, stokların azalmasına neden oluyor.

Gelişmiş ülkeler başta olmak üzere pek çok ülke, deniz ve iç sulardaki canlı kaynaklarını korumak ve sürdürülebilir kullanımını sağlamak için yoğun bir şekilde araştırma ve kontrol faaliyetleri yürütüyorlar. Su ürünleri politikalarında kararlılık, rasyonel ve sürdürülebilir politikalar uygulamak temel ilkemizdir.

SU ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ ve TİCARETİ

Dünyada su ürünleri üretimi, 93,7 milyon ton avcılık ve 76,6 milyon tonu yetiştiricilikten olmak üzere toplamda 170 milyon tona ulaşmıştır (değer olarak 235 milyar ABD \$) (FAO, 2016). Sektörün büyüklüğü dünyada 235 milyar \$ ulaşmıştır. Tahmini 57 milyon insan geçim kaynağını bu sektörden sağlamaktadır.

Dünyada, avcılık yolu ile elde edilen su ürünlerinde sınır noktasına ulaşmıştır. Su ürünlerine olan talep ancak yetiştiricilik yoluyla karşılanabilecektir.

BAKANLIK OLARAK YAPTIKLARIMIZ

Genetik Kaynakların Korunması

Önemli ticari su ürünleri genetik kaynakları Bakanlığımız adına tescil edildi. Bu amaçla su ürünleri genetik kaynaklarımızdan 2014 yılında Karadeniz Alabalığı, Karadeniz Kalkanı, Kerevit ve Akdeniz Midyesi, 2017 yılında Hamsi, inci kefalı, tedavide kullanılan doktor balıklar tescil edilmiştir.

Su ürünleri genetik kaynaklarımızın muhafaza altına alınması, tanımlanması, sürdürülebilir kullanımı, biyolojik çeşitliliğin korunması ve tescili amacıyla 2012 yılında iki adet, 2015 yılında Genetik kaynakların Yurt dışına çıkışına ilişkin bir adet yönetmelik çıkartılmıştır.

Trabzon'da Ulusal Su Ürünleri Gen Bankası ve biyoteknoloji Merkezi kuruldu, su ürünleri genetik veri tabanı Oluşturulması amacıyla ülke genelinde örnekleme çalışması başlatıldı. (Müze, canlı, dondurularak muhafaza)

Avcılık konusunda; Geniş kapsamlı Ar-Ge Programları yürütüyoruz.

- Su Ürünleri Araştırma Projesi kapsamında 176 adet proje yürütülmüştür. Halen 36 adet araştırma projesi devam etmektedir.
- Karadeniz hamsi stoklarının izlenmesi ve av baskısının tespitine yönelik olarak TÜBİTAK 1007 kapsamında kamu araştırma projesi yürütülmüş, stoklarımız akustik yöntemle belirlenmiştir. Araştırma gemilerinde akustik sörvey vb. yeni teknolojiler sürekli kullanılır hale getirilmiştir.

- Hamsinin yanında istavrit, çaça, lüfer, palamut gibi önemli pelajik balık türleri stokları izlenmekte ve Bakanlığa rapor edilmektedir.
- Deniz ve içsularda yapılan balıkçılık yönetimi, stok çalışmaları ve çevresel izleme altında denizlerde ve göllerde kirlilik durumu, oşinoğrafik ve limnolojik verilerin izlenmesi yapılmaktadır.
- Bu çalışmalarda su ürünleri sirküleri için esas oluşturacak üreme zamanı, avlanma boyu, denizlerin fiziksel ve oşinoğrafik değişimi vb. veriler elde edildi.
- Avrupa ülkelerinin Midye ve diğer çift kabuklu yumuşakça ihracatına kısıtlama getiridiği için, ihracatın önünün açılması için üretim alanlarında İzleme Programı ve Toksik Algler konusunda iki ayrı rapor hazırlanarak AB'ye sunuldu.
- Van Gölü İnci Kefali stokları ile diğer içsularda ticari su ürünleri stoklarının izlenmesine yönelik izleme başlatıldı.
- IPA kapsamında “Türk Balıkçılık Sisteminde Stok Değerlendirmenin Başlatılması” teknik yardım işbirliği ile enstitü altyapıları geliştirildi.
- Yine IPA programı kapsamında “Balıkçılık Faaliyetlerinde Stok Değerlendirme Uygulanmaları” başlıklı projemiz kabul edildi ve 2018 yılı içinde başlayacaktır. Yaklaşık 7 milyon Avro bütçeli. Proje kapsamında
- Türkiye genelinde Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz'deki önemli göç yollarında ve körfezlerde kurulacak 10 adet platformla online olarak balık ve deniz ekosistemine ait verileri (Balık geçişleri, sıcaklık, tuzluluk, bulanıklık, Oksijen, akıntı vb. veriler) belirli periyotlar ile alınacaktır.
- TAGEM bünyesinde; Ulusal Balık Stoklarını izlenme Bilgi İşlem Merkezi kurulacaktır. Bu sayede tüm denizlerimizdeki ve körfezlerdeki balık stoklarını tahmin edeceğiz.

Yetiştiricilik Araştırma Çalışmaları

- Türkiye yetiştiricilik üretimi açısından Dünyada 22., AB ülkeleri arasında ilk sıralarda yer alıyoruz.
- Halihazırda ticari üretimi yapılan 3 balık türünün (alabalık, çipura, levrek) yapılmaktadır. Bunun yanında 23 balık türü ve diğer deniz canlıların yetiştiricilik sektörüne kazandırılması için araştırmalar yürütülmektedir. Bunlardan 8 türün ticari

üretimine başlanmıştır. (deniz alabalığı, granyöz, fangri, mercan, minekop, sinagrit, sivri burun karagöz)

• Midye ve diğer çift kabuklu üretimi ve yeni üretim metodları için özel sektör işbirliğinde projeler Bakanlığımızca desteklenmektedir.

Balıklandırma Çalışmaları;

Doğal stokların devamlılığı için nesli tehlike altında olan bazı türlerde (kalkan, deniz alabalığı vb) balıklandırma çalışmaları yürütülmektedir. Balıklandırma da kullanılmak üzere Sazangil ve omnivor türler konusunda özellikle çalışma yürütülmektedir.

Alt Yapıya yönelik çalışmalar

• Trabzon'da Su Ürünleri Gen Bankası ve Biyoteknoloji Merkezi kurulması için 14 milyon TL bütçe ile yatırım projesi başlatıldı.

• Isparta'da 12 milyon TL bütçe ile kurulacak olan Limnolojik Araştırmalar Merkezi'nin yapımı başlatıldı.

• Antalya Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü'nün ileri ar-ge merkezine dönüştürülmesi için 22 milyon TL lik yeni yatırım projesi başlatıldı.

• Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü bünyesinde önemli ticari tür olan kerevitin üretimi ve doğal stokları koruması amacıyla Kerevit Araştırma Merkezi kuruldu.

• Karadeniz'de SÜRAT Araştırma-1 gemisi 2012 yılında 1 milyon TL harcanarak modernize edildi.

• Ayrıca Karadeniz de balıkçılık araştırmaları alanında hâkimiyetimizi artırmak amacıyla Kalkınma Bakanlığından yeni ve ileri teknolojilerle donatılmış bir araştırma gemisi için 13 milyon TL destek sağlanmıştır.

Sonuç olarak;

Su ürünleri kaynaklarımızın sürdürülebilirliği sadece Bakanlık olarak biz sorumlu değiliz, tüm paydaşlar hep birlikte sorumluyuz. Çalıştayı ülkemize ve sektöre hayırlı olmasını diliyor, emeği geçen başta Merkez birliği başkanı olmak üzere herkese teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

Faruk COŞKUN
Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği Yönetim Kurulu Başkanı

Sayın Genel Müdürüm, Sayın Genel Müdür Yardımcım, Daire Başkanlarım, Sayın İl Müdürlerim, Sayın Akademisyenler, Sayın Kurum Temsilcileri, Sayın Birlik Başkanları, değerli sivil toplum kuruluş temsilcileri, basın mensupları ve katılımcılar merkez birliğimizce bu yıl altıncısı düzenlenen ‘Su Ürünleri Yetiştiricilik Çalıştayı’na hoş geldiniz.

Geleneksel hale gelerek, üreticilerimiz, işletmecilerimiz, pazarlamacılarımız, tedarikçilerimiz, ilgili bakanlıklarımız, üniversitelerimiz, sivil toplum kuruluşlarımız, kısacası tüm paydaşların bir araya geldiği, sizlerin değerli katkı ve katılımlarıyla gerçekleştirilen bu çalıştayda sizlerle olmaktan çok mutlu olduğumu belirtir, sizlere şahsım, merkez birliğimiz ve tüm üyelerimiz adına çok teşekkür eder, hepimizi sevgi ve saygıyla selamlarım.

Değerli misafirler;

Dünya nüfusunun her geçen gün ivme kazanarak artmasına karşılık karasal kaynakların kullanımının sınırlı olması, protein ihtiyacının ise sadece karasal kaynaklardan karşılanması artık zor olup, bu açığı karşılayabilecek en önemli kaynakların başında su ürünlerinin olduğu gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

Su ürünleri yetiştiriciliği dünyada en hızlı büyüyen gıda üretim sektörüdür. Ülkemizde su ürünleri yetiştiricilik potansiyeli açısından çok zengin olup, sektörümüz bu kaynaklardan en iyi şekilde istifade etmeye çalışmaktadır.

İzlediğimiz sinevizyonda da bahsi geçtiği gibi türkiye'nin toplam 2016 yılı su ürünleri üretimi 588,7 bin ton olup, bunun % 43 'ü yani 253,4 bin tonu yetiştiricilik yoluyla sizlerin üstün çabaları ile bugünlere gelen yetiştiricilik sektörümüzce elde edilmiştir. Emeği olan herkese teşekkürlerimi sunarım.

Sayın konuklar;

Yetiştiricilikte üreticiler yaşadıkları veya karşılaştıkları sorunları nasıl çözeceklerine dair ya da nasıl hareket edeceklerini belirlemek için heran merkez birliğini aramaktadırlar. Merkez birliği olarak bizler önce soruları ve sorunlarını dinler ve nasıl çözüleceğine dair fikirlerimizi, tecrübelerimizi bu arkadaşlarımıza aktarır, aynı zamanda da merkez birliği olarak atmamız gereken adımları üreticilerimiz için atmaktayız.

Bu bağlamda sizlere kısaca merkez birliğimizin, aslında merkez birliğinizin demek daha doğru olur, geçtiğimiz senelerde neler yaptığımızı özetlemek isterim;

Öncelikle yönetim kurulumuz düzenli bir şekilde toplanarak sektörümüzün karşılaştığı sorunları ve çözüm önerileriyle ilgili yapılacak işlemleri karara bağlayarak ilgili kurumlara yazılar göndermekte ve görüşmeler yapmaktadır.

Mesela çevre ve şehircilik bakanlığı ile ilgili çevre danışmanı çalıştırılması ve sulardan numune alınması konusunda çevre ve şehircilik bakanlığı müsteşarı ile görüşmelerde bulunulmuş konuya çözüm getireceklerine dair söz alınmış ve çözüm beklenmektedir.

Su ürünleri tesislerinde çalışma ve sosyal güvenlik bakanlığınca uygulanan iş sağlığı ve iş güvenliği sınıflandırılmasında tehlikeli sınıfta gösterilen su ürünleri yetiştiricilik tesislerinin az tehlikeli sınıfına alınması için yapılan girişimler neticesinde "tatlı sularda yapılan balık yetiştiriciliği" yapan tesislerin tehlike düzeyi az tehlikeli sınıfa düşürülmüş, 31 Ocak 2018 tarihli resmi gazetede tebliğ olarak yayınlanmıştır.

Gıda, tarım ve hayvancılık bakanlığınca düzenlenen finans kaynaklarına ulaşım ve nasıl olması gerektiği toplantısına katılarak teminatlar, kredi, sigorta uygulaması, expert raporları, temlik kredileri, mevcut tesislerin teminat olarak alınması, kredi miktarlarının yükseltilmesi gibi hususları bakanlıkça hazırlanan strateji raporunda yer alması sağlanmıştır.

Sayın üreticiler;

Her 5 yılda bir yapılan özel ihtisas toplantısının 11.si olan ve su ürünleri konusunda kalkınma bakanlığınca düzenlenen ve önümüzdeki 5 yıl süresince sektörümüze yön verecek olan su ürünleri yetiştiriciliği ve birliklerle ilgili hususların kalkınma planı hedefleri raporunda yer alması sağlanmıştır.

Gıda, tarım ve hayvancılık bakanı ve müsteşarı ile bu sene içinde sektörümüze ilgilendiren, çözüm bekleyen hususları, mesela, su ürünleri kanununun çıkartılması, KDV'nin kaldırılması, diğer bakanlıklarla yaşanan sorunlar, denizlerdeki lojistik sorunlar gibi konuları içeren raporlar hazırlanarak hem bakana hem de müsteşara yazılı olarak iletilmiş, sözlü olarak da belirtilmiştir.

Merkez birliğimizce Türkçe – İngilizce tanıtıcı broşür hazırlanmış olup ilgili yerlere dağıtılmıştır. Ayrıca “neden kültür balığı?” isimli tanıtıcı broşür bastırılmış. İl müdürlükleri başta olmak üzere dağıtım yapılacaktır.

Çalıştayımız süresince güzel konular elbet deki konuşulacaktır ancak sorunlarımızdan ve şikâyetlerimizden de bolca bahsedileceğinden eminim ama ortak olan şikâyetlerimizin biri olan yem konusuna değinmeden geçmek istemiyorum.

Arkadaşlar hepimizin ortak şikâyetlerinden biri en büyük maliyet girdisi yemdir. Zaman zaman yemin kalitesinden şikâyetçi olmakla birlikte yemlerin kalitesinin devamlılığının sağlanamadığı belirtilmektedir. Gıda, tarım ve hayvancılık bakanlığınca, çiftliklere gelen yemlerden alınacak numuneler ile kalite sürekliliğinin sağlanabileceğini düşünmekteyiz.

Bunun yanı sıra su ürünleri yetiştiriciliği konusunda stratejilerin doğru yönetilmesi için sektör sorunlarının mali açıdan iyi planlanması gerekmektedir. Su ürünleri yetiştiricilerinin giderlerinin %70 - 80'nini balık yem gideri teşkil etmektedir.

Bu çerçevede balık yem satışlarında KDV'nin 0 (sıfır) olup balık satışlarında KDV %8 olduğu için üreticiler sattıkları balıktan elde ettikleri KDV'yi mahsuplaşamadıkları için KDV ödemekte sıkıntı yaşamaktadırlar. Toptan balık satışlarında da KDV'nin %1 veya tamamen kaldırılması konusunda maliye bakanlığının ilgili birimlerine ve başbakanlığa yazı yazılarak, bu sorunla ilgili talebimiz dile getirilmiştir.

Sayın misafirler;

Hepimizin bildiği üzere su ürünleri yetiştiricilik tesislerinin kontrol ve denetimleri il müdürlüklerince yerine getirilmektedir. Son yıllarda bakanlığımızın olumlu politikalarından biri olarak değerlendirdiğimiz, su ürünleri yetiştiriciliğinin yoğun olduğu il ve ilçelerde su ürünleri mühendisleri istihdamı sağlanmakta ve sağlanmaya devam edeceği öngörülmektedir.

Bu da göstermektedir ki ilçelerde konularının uzmanı teknik elemanlar bulunmaktadır. Bu durumda bakanlığımızdan ricamız su ürünleri yetiştiriciliği yönetmeliğini değiştirerek uygulanan projelerin denetim ve uygunluğunun ilçe müdürlüklerine verilmesinin sağlanmasıdır. Biz üreticiler açısından uygulamaların hayata geçmesinde hem zamandan hem de iletişime geçme de kolaylık sağlayacağına inanmaktayız.

İhracatımız 2017 yılında % 9 artarak 856 milyon dolara ulaşmış, 2018 yılında ise 1 milyar dolar olacağı düşünülmektedir. Ülkemizde yetiştirilen balıkların büyük bir kısmı yurt dışına ihracat edilmektedir. Özellikle çipura, levrek, alabalıkta Avrupa'nın sayılı üreticilerinden olduğumuz gibi ihracatta da Avrupa'da söz sahibi olduğumuzu söylemekten gurur duymaktayım.

Sektörümüzün değerli temsilcileri;

Büyümemiz gerçekleşirken dikkat etmemiz gereken hususlardan en önemlisi atıl kapasite yaratılmasıdır. Yeni yatırımlar, yeni yerler açılırken çok dikkatli olmamız gerektiğini plansız programsız yapılarak daha fazla atıl kapasite oluşmaması için bu konuda dikkatli olunması gerektiğine inanmaktayım.

Bunun yanında ülkemizin üç tarafı denizlerle çevrili olmasına rağmen halkın kırmızı ete olan düşkünlüğü de Türkiye'de balık tüketiminin en büyük engellerinden birisidir. Bu durum balık üretimini de etkilemektedir. Sizin de çok iyi bildiğiniz üzere, su ürünleri yetiştiricilik üretimimiz hızla artmasına rağmen, kişi başına düşen su ürünleri tüketimimiz her geçen yıl düşmektedir. Bu rakam 2000 yılında 8 kg iken 2017 yılında 5,4 kg'a düşmüştür. Buda sektörümüzün imajı ve prestiji açısından ciddi bir olumsuzluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

2017 yılında kişi başına düşen su ürünleri tüketiminin dünya da 19 kg, Avrupa'da 24kg olduğu ve hedefimizin 16 kg olduğu dikkate alınırsa, ülkemizde kişi başına düşen su ürünleri tüketimini arttırmak için çok ciddi bir çalışma yapmamız ve devletimizin de bu konuya destek vermesi gerektiğine inanıyorum.

Bunun içinde, su ürünlerinin önemi ve tüketiminin özendirilmesine yönelik olarak televizyon, gazete, dergi vb. Sosyal medyada tanıtım ve reklam yapılması, okullar, üniversiteler, avm'ler ve fuarlarda balık tadım ve tanıtım etkinliklerinin düzenlenmesi gerekmektedir. Böylelikle, farkındalık yaratarak kişi başı balık tüketim miktarı arttırılabilir, halkımıza beslenme kalitesinin yükseleceğini ve daha sağlıklı nesiller yetiştirilebileceği anlatılabilir.

Sayın misafirler;

Çalıştaya su ürünleri sektörünü doğrudan veya dolaylı olarak ilgilendiren birimler katılmaktadır. Çalıştaylarımız da üreticilerin istekleri ve sektörün sorunları tek tek dile getirilip çözüm önerilerinin nasıl olacağı belirlenmektedir. Gündeme gelen konuları içeren raporlar ise hazırlanarak ilgili birimlere gönderilmektedir.

Arkadaşlar, sektörümüzle ilgili yeni bir gelişme olan iyi tarım uygulamalarıyla ilgili firmalar toplantıya gelmiş bulunmaktadırlar. Görüşmek isteyen üreticilere her türlü bilgi ve dokümanı vererek yardımcı olmaya çalışacaklarını söylemek isterim.

Türkiye de deniz avcılığının çok eski bir geçmişi olmakla birlikte, denizlerde ve iç sularda balık yetiştiriciliği 1980'li yılların ilk yarısından itibaren yoğun olarak sürdürülmektedir. Bu sene de çalıştaya Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerine ait fotoğraflarla belgelendirilmiş sergimiz bulunmaktadır. Dikkatinizi çekeceğini umuyoruz.

Sayın konuklar;

Bizim için en önemli konulardan birisi su ürünleri üretici örgütlerinin güçlendirilmesidir. Üretici birliklerimiz yeterli yasal, yetki ve yaptırım gücüne sahip olmadıkları için yeterince güçlü ve etkin değillerdir. Birliklerimiz yaşayabilmesi, güçlü ve söz sahibi olabilmeleri için bakanlığımızca mevcut yasada değişiklik yapılarak; denetim, yetiştiricilik belgesini vize etme, belge düzenleme yetkisi verilmesi ve üreticilere üyelik mecburiyeti getirilerek gönüllülük esasının kaldırılması üretici birliklerimizin yaşamasını sağlayacaktır. Unutmayınız ki merkez birliği kalıcı bir birim, içindeki kişiler ise değişebilir. Bizim bu isteğimiz her kim olursa olsun Merkez Birliği'nin güçlü olması içindir.

Bu vesile ile çalıştayımızın düzenlenmesi konusunda her zaman bizlere destek olan sponsorlarımıza ve emeği geçen herkese çok teşekkür eder, çalıştayımızın başarılı geçmesini diler, ülkemiz ve sektörümüz için hayırlara vesile olmasını temenni ederim. Zeytin dalı harekâtına katılan kahraman askerlerimize başarılar diler, şehitlerimize Allah'tan rahmet diler, hepinize sevgi ve saygılarımı sunarım.

1. GÜN
1. OTURUM
OTURUM BAŞKANI: Binhan GANİOĞLU

Courtney HOUGH
FEAP Genel Sekreteri
Çevirmen: Gülşah Yüksel Ergün

Saygı değer konuklar hem bu sektörün, hem özel sektörün su ürünlerinin değerli temsilcileri bu güzel aktivite faaliyetine beni davet ettiğiniz için öncelikle size çok teşekkür etmek istiyorum. Bu arada Antalya’ da hava Brüksel’ den olduğundan çok daha güzel ve çok mutlu oldum. Öncelikle kendimi tanıttım ben Avrupa Su Ürünleri Üreticileri Derneğinin Genel Sekreteri Courtney Hough. Bu sunumda da genel olarak neler yapıyoruz, neden yapıyoruz ve nasıl yapıyoruz bunlardan bahsediyor olacağım.

Öncelikle biraz geçmiş bilgilerden bahsetmek istiyorum. Federasyonun bu yıl 50. yılı 28 Şubat 1968 yılında ve dört alabalık üretim çiftliğinin birleşmesiyle Dernek meydana geldi. Fransa, İtalya, Almanya ve Belçika’ dan üyeler vardı dernekte ve orada 85 bin ton balık temsil edilmekteydi ilk kurulduğu zamanlarda. Peki, geriye doğru gidecek olursak o zamandan bu yana bayağı bir yol kat etmişiz bunu görüyorum.

Genel olarak yapıya bakacak olursak bu 50 yılda çok fazla değişiklik olduğunu söyleyemem ama ancak ulusal derneklerin Avrupa balık üretimini temsil ettiği bir forum oluşturuyoruz biz bu anlamda. Tabi karşılaştığımız bazı güçlüklerde oldu.

Özellikle önemli olan konularda ve karşılaştığımız problemlerde ortak fikirlere ulaşmak konusunda önemli zorluklar yaşadık ve aslında amacımız bu ortak ulaştığımız fikirleri nihaiyi bulduğumuz çözümleri ilgili yetkili kurumlara ulaştırmaktı. Tabi bu durumda karşılaştığımız problemde bu bulduğumuz çözümleri, bu konuları ilgili makamlar olarak kimlere iletteceğimiz oldu.

Bahsettiğim gibi biz 4 ülke kapsamlı olarak başladık bu federasyona ve bu 4 ülkenin milli su ürünleri dernekleri veya balık üretim dernek vakıflarının bir araya gelmesiyle oluştu bu federasyon. 2018 yılı itibarıyla 22 Avrupa ülkesini temsil eden 23 derneklerle bünyemiz de yer alıyor. Gördüğümüz gibi Türkiye’ de dâhil olmak üzere geniş bir alanı kapsıyor temsil edilen ülkeler. Doğudan batıya, kuzeyden güneye... Ve düzenli olarak burada bu çalıştaya katılan tüm dostlarımı görmekten de her yıl mutluluk duyuyorum.

Size 2007-2017 arasındaki üretimden bahsetmek istiyorum. Burada grafik de gördüğümüz gibi çeşitli ülkeler temsil ediliyor. En geniş olan mavi tahmin edeceğimiz gibi Norveç temsil ettiği ürün miktarı yarım milyon ton, ancak hemen ardında kırmızı olarak Türkiye bu da demektir ki Türkiye Avrupa’ da ki balık üretiminin ve su ürünleri üretiminde hacim olarak 2 inci sırada.

Şimdi biraz FEAP’ın görevlerinden, sorumluluklarından bahsedelim. Biz aracı ortamlar için toplantı zeminleri hazırlıyoruz, bir araya getirmek için uzmanları zeminler hazırlıyoruz. Ortak olarak bütün paylaşımları ilgilendiren konular üzerinde tartışmamız gereken konuları görüşüyoruz. Ön rapor oluşturuyoruz ve bunlarla ilgili kararlar alıyoruz. Aldığımız kararları da ilgili mercilere ileterek uygulanması gereken teklifler konusunda ortak fikirler alıyoruz.

Burada son 50 yıl içerisinde kurulduğumuz gündemden itibaren nasıl görevlerimizin ve sorumluluklarımızın karmaşık hale geldiğini anlatacağım. Burada çok çeşitli mercilerle birlikte iletişim halinde sorunlarımızı onlara iletmekteyiz. Ancak gördüğümüz gibi çok farklı türlerde kurumlar ve kuruluşlarla bir araya geliyoruz ki tüm Avrupa arenasında karşılaştığımız sorunların hepsini iletmek zorundayız. Sadece Avrupa değil bütün dünya çapını ilgilendiren sorunlar oluyor bazen tarımdan gıdaya, su ürünlerinden balıkçılığa kadar her çeşitte konuyu ele almamız gerekiyor.

Biraz organizasyonel yapıdan bahsetmek istiyorum FEAP için. Bahsettiğim gibi burada derneklerimiz var. Üye derneklerimiz bir araya gelmesiyle genel kurulumuzu oluşturuyoruz. Faaliyetlerimize genel kurulumuz karar veriyor. Yine organizasyonel yapıdan devam edeceğim. Her bir ülkenin temsil edildiği getirdiği sebepler için komisyonlarımız var. Bu komisyonlar özellikle belirli türler ve gruplar için toplanıyor ve komisyonda ayrı türler için uzmanlaşmış komisyonlarımız var. Mesela Akdeniz türleri için belirli bir komisyonumuz var ve Türkiye’de bu komisyona dâhil.

Bunun dışında gündemde olan konuları görüşmek üzere oluşturduğumuz özel çalışma gruplarımız var. Bunlarda çabuk alınması gereken faaliyetlere yönelik çalışmalar yapıyorlar. Mesela önümüzdeki 6 ay boyunca yapılması gereken işlemlere yönelik karar vermek üzere özel çalışma grupları toplayarak gözlemliyorlar. Kim bunlar? Başkan ve başkan yardımcılarının bulunduğu yönetim komitesi tarafından

yönetiliyor. Bir diğer bakımdan FEAP başkanlığı Belçika'daki merkez birliği olduğu için bu başkanlıkta görevli genel sekteriyim.

50 yıl öncesine baktığımız zaman o zaman konuştuğumuz konular balık yeminin kalitesi, balıkların sağlığı, çevresel konular ve balıkların pazardaki fiyat oranları konularıydı. Şimdi bugüne bakıyorum yine aynı şeyleri konuşuyoruz. Demek ki çok fazla bir şey değişmemiş. Yine federasyon olarak en önemli görevlerimizde biri Avrupa birliğinde organize yetiştirmeyi muhafaza etmek çünkü faaliyetlerimiz için Avrupa Birliği bizim için önemli bir konumda ve gerekli önemleri almak üzere Avrupa Birliği mercilerine doğrudan yaptığımız faaliyetlerin gözükmesi.

Burada Avrupa Birliğinin basit bir şekilde yapısından bahsedeceğim. En üstte Avrupa Birliği Konseyi var. Burada bakanlıkların parlamenterlerinin bulunduğu kısım bütün ülkelerin temsilcilerin bulunduğu katıldığı kısım. Bu Avrupa Birliğinin konseyinin taraf alması için gerekli bilgileri sunan iki organ var Avrupa Konsolu ve Avrupa Parlamentosu. Avrupa Konseyi karar mercéği değil. Ancak çoğunlukla konseyi yönlendiren organ olduğunu söyleyebiliriz. Avrupa parlamentosu genellikle mevzuatla ilgili bildirim kartı bulunuyor karar vermeleri üzerine ancak iki organı da unutmamalıyız bunlardan birisi Bölgeler Komitesi; daha çok yerelde Avrupa Birliğini temsili olan birimler şeklinde, Ekonomik Ve Sosyal Komite; bu alanın kendi kararları ya da birimleri konseye sunan organ.

Doğrudan kimle muhatap olduğumuzu soracak olursanız. Buna direk yanıtım Bazı Genel Müdürlükler var. FEAP'ın muhatap olduğu bunlardan birincisi Su Ürünleri Genel Müdürlüğü bir diğeri Çevre Genel Müdürlüğü diğeri Hayvan Ve Bitki Sağlığıyla İlgilenen Genel Müdürlük. Bunların dışında bir de danışman yapılar var.

Bizim federasyon olarak üye çalışmalardan bahsetmiştim. Bizim burada hazırladığımız bilgileri danışmana sunan mercilere veriyoruz. Ve bunlardan 2 tanesi bizim için çok önemli birincisi; Su Ürünleri Danışmanlık Konseyi burada genellikle gelen sektörde karşılaştıkları konular ile ilgili bilgiler sağlanıyor ve onun talimatları ile yapılan mevzuatları doğrultusunda faydalanılıyor. Bir diğeri de Pazarlamayla İlgili Danışmanlık Konseyi; burada da genellikle su ürünlerine yönelik etiketleme, izleme gibi faaliyetleri sunuluyor.

Bunun dışında bahsettiğim Çevre Genel Müdürlüğünün yönetimde yer alan çalışma grubu var. Bu çerçeve direktifi ile olarak çalışıyor. Tabi burada çerçeve direktifi dediğimiz zaman tatlı sularla ilgili tüm konuyu ele aldığı için bizi de çok yakından ilgilendiriyor. Hayvan sağlığı ile ilgili çalışma müdürlüğünden bahsetmiştim. Hayvan sağlığı danışmanlık komitesi Genel Müdürlük bünyesinde yer alıyor. Çeşitli alanlarda çalışmakta hayvan sağlığı ilgili, parazit olsun, balıkların karşılaştığı hastalıkların tedavisiyle ilgili olsun 1 ya da 2 yıl içerisinde kurulmuş.

Yeni bir komitede Refah Platformu adı altında balıklarda dâhil olmak üzere hayvanların genel sağlığını ve doğal ortamda refah içinde yaşamalarına yönelik gerekli ortamın oluşturulmasını yönelik yapan platform.

Bunların dışında doğrudan destekli olarak bağlantılı olduğumuz uluslararası bazı kuruluşlar var. Bunlardan biri FAO hepimizin bildiği gibi gıda tarım örgütü. Bunun dışında uluslararası diğer mesleki tarım ve su ürünleriyle ilgili kuruluşlarda var.

Şimdi son 50 yılda federasyon olarak öğrendiğimiz bazı derslerden size bahsetmek istiyorum. Faaliyetler ve sonuçlar birdenbire ortaya çıkmazlar. Bazen üreticiler her şeyi 30 sn. içerisinde değiştirebileceklerini düşünüyorlar ama tabii ki durum öyle değil. Zaman ister. Bilgi, deneyim ve yapıcı yaklaşım esastır. Yapıcı olmazsak ve işbirlikçi davranmazsak sektör içinde ilerlememiz söz konusu olamaz ve FEAP komisyonları ve çalışma grupları karşılaştıkları problemlere çözüm olacak, cevap verecek en uygun ve en sağlam adaylardır diyebiliriz.

Özellikle bahsettiğimiz genel müdürlük bünyelerinde çalışma gruplarıyla beraber olduğumuz zaman somut adım atmamız daha kolay olacaktır. Tabii ki elde ettiğimiz, topladığımız bilgileri ilgili merciler sunan şahsen ben değilim, gidip de bu dilekçeleri sunan tabii ki bu bilgileri toplayan da ben değilim.

Komisyonlarla çalışma grupları bir araya gelir iş birliğiyle birbirlerine destekleyerek bütün bu faaliyetleri gerçekleştiriyor. Burada asıl önemli olan şu ki Avrupa komisyonuna ya da Avrupa birliğindeki diğer mercilere dilekçe sunduğumuz zaman buradan olumlu olarak değişiklikler ve düzenleme için denetime sundukları zaman bu bize zaman kazandırıyor ve 2- 3 yıl gibi bir süremiz olmuş oluyor. Danışmanlık komitesinin bize sunduğu fırsatlarla beraber önceden mevzuatta istediğimiz değişiklikleri getirme şansımız oluyor. Bizim yerimizin de dünya da temsil edildiğini görmüş oluyoruz.

Tabii tüm bunlar değerlendirilirken herkesin fikri önemlidir bunlara saygı duyarız ancak farkında olmamız gereken bazı paralel konularda vardır ki yüzeysel olarak görünür. Aslında bizim sektörümüzle ilgili değil gibi görünür ama aslında ilgilidir. Bunlarında bilincinde olmamız gerekir.

Aynı zamanda harici etkilerinde bazı politik farklılıklarında farkında olmamız gerekir çünkü bunlarda bizim sektörü oldukça etkileyen unsurlar örneğin STK'ların çalışmalarını ele alalım. Çeşitli paydaşlarla fikir veriyor, çeşitli kurumlarla ilgili olarak karşılaştığımız problemlerle ilgili olarak ama bunların öncelikle mantıklı, gerekçeli zemini var mı? Bunları araştırmamız gerekiyor ve daha sonrasında ilgili mevzuat da yer alıp almaması gerekiyor mu sonucuna bakmamız gerekiyor. Bu değişiklikler yapıldığı zaman sonucunda ne olacak, bize ne gibi artıları olacak bunların

hepsini baştan değerlendirmemiz gerekiyor. Ve her zaman bizimde unuttuğumuz bir şey son sözü söyleyen üye ülkeler oluyor. O yüzden Avrupa oldukça komplike.

Yaptığımız kendi çalışmamızdan bahsedeceğim, kendi girişimlerimizden. Tabi biz uzun bir tatilden çıktık bu arada ağustostan ocak ayına kadar tatildegdik. O yüzden daha geçmiş çalışmalardan bahsetmem gerekiyor size. Son 3 ayda çok çalışmadık.

Burada gördüğünüz gibi detaya girmeyeceğim ama genellikle buradaki başlıklar yaptığımız iletişimle ilgili çalışmalara yönelikti. Temel başlıkları görüyorsunuz. Yaptığımız çalışmalardan en önemlisi bir önceki slaytta yer alıyordu. Avrupa su ürünleri teknoloji ve inovasyon platformunu kurduk. Bu platformla birlikte bilgiyi yaymamız ve yeniliklerden anlık şekilde haberdar olmamız daha mümkün şekilde oldu. Onun dışında burada bazı yer aldığımız proje başlıklarını görüyorsunuz.

Bu projelerde yer almak şu şekilde önemli biz teknoloji ve bilgi transferi sağladık bu şekilde. Böylelikle sektörün karşılaştığı ortak sorunlara da kolay ve hızlı bir şekilde çözüm bulunabildi. Bunlar da sonuçlar daha hızlı bir şekilde elde edile bilindi. Buradan iki projeden özellikle örnek vermek istiyorum. Bunlardan birincisi iklim değişikliğinin su ürünlerine etkisiyle ilgili projeydi. Bu proje neden önemliydi? Çünkü çiftçilerin önümüzdeki yıllarda iklim değişikliğinin etkileriyle birlikte kendi çiftliklerinde veya balık üretim tesislerinde nelerle karşılaşacaklarına dair bir fikir vermek üzere önemliydi.

Bir diğer bahsedeceğim projede teknolojiyi geliştirmekle ilgili özellikle yeni nesil balık üretim tesislerin ya da çiftliklerin ihtiyaçları ne olacak, nasıl olacak, ne gibi yöntemler izleyecekler buna yönelik hangi teknolojileri kullanacaklar buna yönelik bir projeydi. Özellikle gördük ki ihtiyaç olan aslında balık çiftliklerinde mesleki eğitim eksikliği. Mesleki eğitime yönelik bir proje geliştirmeye karar verdik. Çünkü bazı balık çiftliklerinde hali hazırda teknisyenler çalışıyor olsalar da 3 yıllık bir kurs ya da lisans düzeyinde eğitim görmedikleri için belirli bir sertifikaları yok. Bu soruna çözüm bulabilmek için böyle bir proje başlattık.

Avrupa su ürünleri teknoloji ve elemasyon platformu oluşturulan ilk çok paydaşlı bir forum oldu Avrupa su ürünleri sektörü için. Sekreterliğini yine FEAP yapıyor. Platformu oluştururken bizim aslında amacımız Avrupa'nın su ürünlerine dahil vizyon oluşturmak. 30 yıl sonrasında Avrupa su ürünleri sektörünü nerde görmek istiyoruz? Bununla ilgili neler yapmak istiyoruz? Bunla ilgili bir vizyon oluşturmak ve stratejik araştırmaya başlamamız gerekiyor. Bu araştırma içinde çeşitli gündemler belirledik.

Bu platform da ilk defa birden fazla taraf hem balık yemi üreticileri, balık üreticileri, çiftlik sahipleri hem de teknoloji tedarikçileri bir araya gelmiş oldu. Herkes kendi

fikrini beyan edebildi. Bu aslında 2013 yılında başlatıldı. Avrupa teknolojik platformu adıyla ilk olarak ortaya çıktı. Aslında proje daha geniş çaplı bir projenin bir parçası olarak ortaya çıktı. Geniş çaplı olan bu projede UFUK 2020 projesi. Bu proje içinse çok güvenilir sonuç, danışmanlık hizmeti sunabilecek bir platform oldu diyebilirim.

Bu sektörde yer alan herkese aslında tavsiye edebileceğim bir şey var. İngiltere’de de son zamanlarda yapılan bir çalışma var. Sürdürülebilir gelişmeyi ya da sürdürülebilir gıda teminini insanlar için okyanuslardan elde edebilir miyiz şeklinde? Bunun cevabı da şu deniz ürünleri ya da su ürünleri yoluyla sürdürülebilir gıda ihtiyacı temin etmek insanlar için mümkün. Çünkü burada tarıma kıyasla üstün olan çok fazla şey var. Kendini yenileyen bir su kaynağımız var, Su kaynaklarımız var. Bu sektörde yer alan sizlere de bunu ciddi şekilde düşünmeye davet ediyorum.

Şimdi FEAP’ın mevcut pozisyonunda, durumundan bahsedecek olursak. “Avrupalı olan konular, politikalar ve mevzuat konusunda çok geniş çapta deneyim sahibi şu anda FEAP”. Hedefleri ve amaçları doğrultusunda hala Avrupalı pozisyonunu muhafaza etmektedir. Üyeleri ve temsilcileri yoluyla danışmanlık hizmetleri sunabilmekte çeşitli sektör temsilcileri için, sektörde yer alan diğer oyuncular için. Ayrıca mesleki olarak diğer çalışanlara imtiyazlı erişim olarak sağlayabilmekte yani Avrupa su ürünlerinde aktif olarak rol almak isteyen kişilere erişim imkânı sunabilmekte. RTD politikaların geliştirilmesi içinde önemli bir oyuncu diyebiliriz. Bu bağlamda özellikle ihtiyaç ve önceliklerin belirlenmesinde önemli bir rol oynuyor. Daha öncede sizin bildiğiniz Türk temsilcileriyle bir araya geldik ve oldukça yapıcı bazı yaklaşımlar sergiledik ve güzel girişler elde ettik. Bunun önümüzdeki yıllar boyunca da devam edeceğini süreceğini umuyorum. Çok teşekkürler.

Paul Steinar Valle
Kontali Analyse
Çevirmen: Gülşah Yüksel Ergün

Herkese merhaba, iyi günler. Beni buraya davet ettiğiniz için teşekkür ederim. Geldiğim yerde yağmur vardı, burada da yağmur var. Ama ben her zaman yaz mevsiminde gibi hissediyorum. Geçen gece odamın kapısını açtığım zaman koridorda şarkı söyleyen insanlarla karşılaştım. Aslında 80 yılların sonunda verdiğimiz partileri hatırladım. O zamanlarda biz aslında somon sektörü ne olacak diye düşünüyorduk. O zamanlarda partilerde şarkı söylerdik sürekli. 80'lerin sonunda ben öncelikle balık sağlığı uzman veteriner olarak çalışmaya başladım. O zamanlar somonlar üzerinde çalışıyordum ve ilk incelediğim somon üzerinde somon derisi üzerinde çıkıntılar vardı. Bu çıkıntılar bir hastalık habercisiydi. Bunun geçmesi yıllar aldı. Şimdi yıllar sonra görüyorum ki bunlar tekrar başlamış. Önümüz çokta iyi gözüküyor aslında.

Benim yapacağım konuşma şimdi somonla ilgili olmayacak. Çoğunlukla levrek-çipura ve alabalık ile ilgili olacak ama alabalık ile bilgim çok az o yüzden daha çok levrek ve çipura üzerine yoğunlukla konuşacağım. Tabi levrek-çipura ve alabalığın günümüzdeki piyasadaki durumu gelecekte neler olabilir ve bunlarla ilgili pazardaki fiyatlar ne olacak. Bunla ilgili net rakamlar vermeyeceğim ama beraber konuşarak, tartışarak gelecekle ilgili bazı öngörülerde bulunabiliriz.

Giderek artan nüfusu su ürünlerinin beslemesi bekleniyor. Çünkü artan nüfus denizden elde edilen proteine ihtiyaç duyuyor. Ancak şu an denizden elde edilen

balıkların seyri ve hacmi belli bu nedenlerle aslında iş size düşüyor. Gelecekteki nüfusları beslemek için su ürünleri yetiştiricileri olarak üretim hacminizi artırmanız gerekiyor. Su ürünlerinin büyüme hacmine baktığımız zaman en büyük büyümenin Asya'da olduğunu görüyoruz. Asya ülkelerinde buna Türkiye'de dâhil ama daha çok Türkiye ve orta Asya ülkelerinden bahsediyorum. Diğer ülkelerde ve kıtalarda daha kısıtlı bir büyüme söz konusu ve Avrupa bu büyümenin içinde mi diye bakarsak. Hayır, Avrupa bu kadar büyük bir büyüme hacmine sahip değil üretim konusunda. Şahsi fikrimi sorarsanız Avrupa'da bununla ilgili bir sorumluluk almalı ve su ürünleri üretim hacmini büyütmeye yönelik daha da ileri götürmeye yönelik adımlar atılmalı.

Türkiye şu an lider durumda büyüme konusunda Avrupa'da ama Avrupa'nın diğer bölgelerinde böyle bir büyüme söz konusu değil. Bunun içinde acil tedbirler alınması gerekiyor Avrupa'da. Avrupa'da levrek-çipura, alabalığın geleceği nasıl olacak diye bakacak olursak öncelikle biraz geçmişteki bilgilerden bahsetmek istiyorum bunun için. Avrupa birliği ve Türkiye'nin ihracat hacimlerine bakalım 2000 yılından itibaren burada ortalama olarak daha düz bir çizgide artış söz konusu yani ihracat hacminde bir artma var.

Buradaki linear trend deki artış daha çok talep olarak düşünülebilir. Talepte bir artış var diyebiliriz tüketim için. Ancak bu talebin karşılanması için arzında paralel olarak artması gerekiyor aksi halde talebi karşılamayacak bir üretim söz konusu olacaktır. 2016 ve 2017 yıllarını kıyaslayacak olursak bu bahsettiğimiz linear trend de ihracat pazarında her biri için yani alabalık, levrek ve çipura için sırasıyla %4, %5 ve %6'lık bir artış söz konusu oldu.

Ancak alabalık için asıl arz -%8 civarında seyrederken bu durum levrek ve çipura için farklıydı. Yani %16 ve %13'lük bir artış söz konusu oldu. 2017 yılında uzun vadede trend de bakacak olursak alabalıkta %3 lük bir artış gözüküyor. Ancak hem levrek hem çipura için bu artış %18 civarında yani linear artışın beklenenin %18 daha fazla. Yine fiyatları geçmişle kıyaslayacak olursak 2000 yılından itibaren levrek ve çipura için biraz daha düz bir çizgi seyretti ve aslında fiyatta -%10 ve -%11 civarında bir azalma söz konusu oldu bu şekilde seyretti. Ancak alabalık için durum biraz daha farklıydı. 2000 yılından itibaren fiyatlar konusunda %70'lik bir artma söz konusu uzun vadede bakacak olursak alabalık için fiyat trendi artış yönünde bir mehil gösterirken, levrek ve çipura için aynısı söz konusu değil. Zaman içinde fiyat çok büyük bir artış görülüyor.

Önce piyasadaki bazı gözlemlere bakalım. Daha net rakamlar ve kendi öngörülerimden bahsetmeden önce birkaç örnek vermek istiyorum. Öncelikle geleneksel pazarlara bakalım. Bir İtalya örneği vermek istiyorum. İtalya için aslında levrek ve çipura önemli bir Pazar ve ihracatta da oldukça önemli bir yere sahip. Ancak 2010 yılındaki bir krizle beraber stabilirlilik vardı piyasada ancak daha sonrasında tekrar

hareketlenmeye başladı İtalya piyasası. Ancak Yunanistan ve Türkiye'ye bakacak olursak Yunan ve Türk tedarikçilerin ihracatları biraz daha stabil kaldı 2010 yılından sonra. Yunanistan için bunun nedenine bakacak olursak aslında Yunanistan'ın ekstra bir üretimi yoktu. Yani ihracat yapabilmek için fazladan bir üretime sahip değildi. Bu piyasada da boşluk olduğu için, talep olduğu için bu boşluğu Türkiye çok iyi bir şekilde doldurmayı bildi.

Şimdi ortaya çıkmakta olan pazarlara bakacak olursak. Örneğin kuzey Avrupa, kuzey Avrupa pazarları levrek ve çipura için konuşuyorum ortaya çıkmakta ve bu pazarların yine hızlı bir şekilde büyümekte olduğunu söyleyebiliriz. Ancak bu büyüme tekrar yine Türk üreticilerinki kadar hızlı bir büyüme değil. Bütün bunlar olurken Türkiye ve kuzey Avrupa'daki üreticiler, ihracatçılar ya da piyasa artıştıkça Yunan tedarikçileri hala stabil hatta ihracat oranlarında düşme olduğu görebiliyoruz. Türkiye'den Hollanda'ya oldukça güzel bir artış var ancak Hollanda'yı başlı başına bir Pazar olarak düşünmemek lazım.

Hollanda'ya giden su ürünleri burada çeşitli Avrupa ülkelerine de gönderiliyor. Yani kısaca söylemem gerekirse bu pazarlar oldukça ivmeli şekilde büyümeye devam ediyor. Tabi değişen sadece Pazar değil özellikle levrek ve çipura için ürün çeşitleri de oldukça büyük değişim geçiriyor. Aslında geleneksel olarak levrek ve çipura bütün balık ürünü olarak satılmaktaydı taze balık olarak. Son yıllarda önemli bir değişiklik oldu işlenmiş ürün satışları konusunda. Çünkü piyasada genellikle fileto ürüne yönelik bir talep artışı oldu. Şimdi Türkiye'de aslında Hollanda'ya ihraç edilen levrek ve çipuranın %30 u fileto ya da işlenmiş balık şeklinde. Tabi ki bu geçmiş oranla artış gösteriyor.

Kuzey Avrupa pazarına bakacak olursak burada piyasaya levrek ve çipurayla ilgili yeni tüketici tercihleri sürülüyor. Yani daha hazır ya da daha kolay ürünler, işlenmiş ürünler sürülmeye çalışılıyor. Aslında somon için durum böyleydi. İşlenmiş ürünler vardı. Alabalıkta hali hazırda piyasada bu şekilde sunulmaktaydı. Şimdi yeni trend levrek ve çipuranın da işlenmiş ya da fileto şeklinde sunulmasına yönelik. Aynı trend aslında Akdeniz ülkelerinde de görülüyor. Biraz daha yavaş seyreden trend olsa da Akdeniz ülkelerinde tercihlerin bu yönde olduğunu görüyoruz.

Şimdi biraz da alabalıktan bahsedelim. Sadece piyasa ya da talep değişmiyor. Aynı zaman da üreticilerin, şirketlerin ve tüccarlarında bu yeni fırsatlara cevap vermeye ya da boşlukları doldurmaya yönelik arayışlarından dolayı üretim şekilleri de değişiyor ya da ürünlerde değişiyor. Tabi ki 2017 yılında fiyat konusunda olumlu bir gelişme gördü alabalık için. Özellikle Japonya'ya ihracatlar başladı Türkiye'den. Büyük alabalık ve büyük filetolarının ihracatı ile ilgili güzel gelişmeler oldu Japonya'ya.

Üreticilerde yeni ürünlerini ya da üretim hacimlerini buna göre şekillendirecek gibi görünüyor. Ve tabii fiyatları da artıyor alabalık ve büyük filetoların. Pazar genişliyor. Tabii ki artan talepler karşılıyor. Bu kulağa hoş geliyor. Ancak büyüme için yeterince alan var mı? Büyüme için Avrupa birliğinde bazı bariyerler var. Burada şunu da düşünmek gerekir. Türkiye’de bu şekilde benzer bariyerler var mı? Öncelikle Avrupa birliğinde lisansla ilgili sınırlılıklar var. Turizmden dolayı bu üretim alanları kısıtlanıyor. Aynı zamanda kıyı bölgelerde yaşayan nüfuslardan gelen baskı söz konusu aynı zamanda lisans alma prosedürleri oldukça zaman alıcı Avrupa birliğinde en az 5 yıl sürüyor. Kimisi için daha uzun sürebiliyor. Oldukça sınırlı olarak verilen lisanslarda belirli hacimde üretime dayalı.

Aynı zaman da mali bazı gereklilikler var Avrupa birliği su ürünleri sektörünün sürdürülebilmesi için. Özellikle ürünlerin nakite dönüştürme döngüsü oldukça uzun sürüyor, zaman alıyor. Varlıkların ya da ilgili üretim yöntemlerin tekniklerinin, ekipmanların bakımı ve yenileme maliyetleri oldukça yüksek aynı zaman da düşük fiyat döngüsünden dolayı fiyatlarda karşılaşılan bazı dalgalanmalar da mali bir güçlük, sağlamlık gerektirir. Şimdi yönetim bilgisi (tecrübe) ve ölçekler gerekli mi?

Pazar’daki büyük oyuncular belirli bir değer zinciri etrafında entegre olmuş durumda (kuluçkahaneler, yem ya da işleme tesisleri çevresinde bir araya gelmiş durumdadır). Ancak etkin üretim uzun süren öğrenme gerektiriyor. Uzun süreli eğitim gerektiriyor. Bu sayede ancak formüller, gen seleksiyonu ya da pazara girme durumu optimize edilebilir. Daha iyi bir hale getirilebilir. Mevcut durumda yem maliyetlerin %50 den fazlasını temsil ediyor. Bunun rekabetli bir üretim maliyeti elde etmek için belirli bir ölçekte enjekte edilmesi ya da temin edilmesi gerekiyor. Yem çevrim oranı şu anda levrek ve çipurada 2’nin üzerinde. Bunun daha da geliştirilmesi gerekiyor mesela 1,6 ya düşürülebilir. Tabii ki maliyetlerin azaltılması için başka seçeneklerde düşünülebilir.

Şimdi Türkiye ile bazı avantajlarınız olduğumuzdan bahsetmek istiyorum. Türkiye şuan Akdeniz ülkeleri arasında su ürünleri yetiştiriciliğinde lider durumda bunun belli sebepleri iş adamlarının ya da bu işle ilgilenen kişilerin hızlı bir şekilde ihtiyaca cevap vermesi. Tesislerin nispeten Avrupa ülkelerine göre daha yeni ve daha modern olması ya da diğer ülkelere göre. Yavru balık üretimi için büyük kapasiteye sahip olması. İşleme tesislerine daha kolay erişimli olması. Aynı zamanda işleme içinde iyi ve kalifiyeli işçiliğe, insan gücüne erişim olması özellikle filetodan bahsediyorum işleme derken.

Aynı zaman da sektörde iyi bir rekabet ve bu rekabetin transferi söz konusu yani karşılıklı olarak iyi bir etkileşim var. Türk lirasıyla çalışmanız sizin için bir avantajdır. Özellikle yerel maliyetler açısından ya da işçilik maliyetleri açısından bir avantaj. Ancak tabii ki balık yemi ithal edildiği için burada bir zorluk da söz konusu olabilir.

Çünkü genellikle Euro üzerinden alım yapıyorsunuz. Aynı zaman da Rusya ve batı Asya ve orta doğu ülkelerine kolayca erişim sağladığımızdan kolaylıkla ihracat etmeniz söz konusu diğer bir avantaj olarak.

Temel Avrupa piyasalarına erişim daha masraflı ve daha zaman alıcı olabiliyor ve üretim maliyetleri açısından Avrupa birliğindeki üreticilere kıyasladığımız zaman Türkiye'deki üreticiler daha avantajlı. Hem rekabet için hem de büyüme için oldukça güzel önümüzde avantajlar var. Bu da oldukça kulağa hoş geliyor.

Peki, gelecekle ilgili ne diyebiliriz ne tahminlerde bulunabiliriz tamamen ne yapacağımıza bağlı. Gelecekle ilgili öngörülerimizi biz genç balıkların ya da yavru balıkların stok sayısına göre tahmin ediyoruz. Burada özellikle levrek ve çipura için bazı uzman görüşlere başvurduğumuz zaman şunu görüyoruz. Yavru balıkların stoklanma sayısı 2016 ya kıyasla 2017 de artmış bu nedenle 2018 yılında da üretim hacmi artacak demektir. 2019 da bu artış devam edecek. Ancak 2016-2017 yılların arasındaki artış bir önceki yıllarda 2015-2016 yılına göre daha azdı. 2015-2016 da %12'lik artış söz konusuydu. Bu yüzden büyümenin daha yavaşlayacağını söyleyebiliriz.

Üretimdeki bu değişiklikleri kontrol edebilmek içinde balık yemi piyasasını da yakından takip etmemiz gerekiyor. Üretimle ilgili 2020-2021 yıllarında nasıl bir sonuç elde edeceğiz. 2018-2019 da bir artış olacağını söylemiştik ve bu balıkların alınması, avlanması sonucunda 2020-2021 yıllarında düşme söz konusu olabilir.

Şu an da yine sektörde sıklıkla gördüğümüz bir yükselme ve düşme döngüsü içindeyiz diyebiliriz çipura ve levrek için. Arzda büyük bir artış oluyor daha sonrasında fiyatlarda ciddi bir düşmenin ardından üretim azaltılıyor. Bu da üretim miktarına yani ülke çapındaki üretim hacminin azalmasına neden oluyor ve bu döngü bu şekilde devam ediyor. Balık ve su ürünleri sektöründe aslında bu döngüyü daha önce geçmişte yaşadık.

Bu benim öngörüm 2018 ve 2019 da böyle bir büyüme hacminin ardından fiyat düşmesi ve üretimde azalma yaşanacağını düşünüyorum. Ancak tabi ki bu durum gerçekleşecek diye bir şey yok. Tabi ki tarih tekerrürden ibarettir. Burada Pazar büyüme devam etmektedir.

2018 yılı için fiyat konusu gelişmeler nasıl olacak? Öncelikle piyasadaki arza baktığımız zaman ihracat fiyatları üzerinde önemli bir stres olması bekleniyor 2018 yılı için. Bu da ne demek fiyatlar daha da aşağı çekilebilir demek. Tabi ki bu da spesifik bir bakış açısı, tümsel bir bakış açısıdır. Bunlar yapılacak yatırımlara bağlı aslında karışılacağımız sonuçlar ortaya çıkan pazarlarla orta doğu, kuzey Avrupa pazarlarında bahsetmiştik.

Bunlar nasıl olacak, ne durum da olacak, yeni pazarlardaki yeni trendler nasıl olacak, yeni ürünler, yeni müşterilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek miyiz? Bütün bunlar levrek ve çipura ürünleri için. Uzun vadede fiyatları iyileştirmek için önerilerimiz neler olabilir? Daha iyi bir stratejik planlama yapılabilir. Bu da veri paylaşımı ve analiz yoluyla mümkündür. Pazar analizleri yapılabilir. Arz-talep geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılabilir. Aynı zamanda genç küçük balık, yavru balık stoğuna yönelik sayımlar yapılabilir. Buna bağlı olarak bazı öngörüler de bulunabilir. Bunlarda üretimle, hasat yöntemleriyle mümkündür. Balık yemi gözetimi yapılabilir. Bu şekilde tahmini üretim doğrulanabilir kullanılan balık yemine kıyasla.

Fiyatlar konusunda bir kıyaslama karşılaştırmalı değerlendirme yapılabilir. Bu şekilde aslında alıcılarda değil satıcılarda olur asıl bu bilgi bu şekilde fiyat iyileştirme söz konusu olabilir. Üretim maliyeti de karşılaştırılmalı değerlendirilme yoluyla daha iyi bir destek sağlanabilir ve üretimdeki verimlilik artırılabilir.

Pazarlama konusuna da ayrıca değinmek istiyorum. Bu konu da Norveç örneğini alabiliriz. Üretimden önce, hasattan önce ya da temin olmadan önce talep üzerine çalışmak söz konusu bu şekilde somon sektöründe oldukça ileri bir düzeyde olduğunu görüyorsunuz Norveç'in. Her yıl pazarlama için ayırdığı bütçe 25 milyon Euro civarında bunu da belirtmek istedim. Teknoloji ve inovasyonda da yatırım yapmalısınız sizler sektörün liderleri olarak, başkanları olarak bu konuda başı çekmelisiniz. Teşekkür ederim.

Ekaterina Tribilustova
(EUROFISH)
Çevirmen: Gülşah Yüksel Ergün

Saygı değer meslektaşlarım, su ürünleri derneğinin saygı değer temsilcileri, Gıda tarım bakanlığının saygı değer temsilcileri hepinize bu güzel çalıştayı yaptığınız için teşekkür ederim. Burada bulunmak benim için çok güzel bir onur.

Türkiye'deki su ürünleri sektörü son yıllarda bayağı bir ivme kazandı ve gelişmeye devam ediyor. Bunun arkasında pek çok sebep var. Buna katkıda bulunan pek çok faktör var. Bunların başında sektörün yenilikçi yaklaşımı ve karşılaştığı zorluklara karşı birlikte izlediği yeni yöntemler, yeni çözümler geliyor.

Bugün ki çalıştay da önümüzü görebilmek için gelecekte atılacak adımları ve alınacak tedbirleri öngörebilmek için çok önemli. Bugün benim sunumum Avrupa'da izlenen trendler, ürünler ve üretim teknikleri, son yıllarda yaşanan gelişmelerle ilgili olacak. Bugün burada yer alan üreticilerin büyük çoğunluğu sanıyorum ki iki yollu olarak düşünüyor. Bu yollardan birincisi daha global bir şekilde üretim yapabilmek daha fazla tüketici gruplarına ya da ürünlerini ulaştırabilecek diğer gruplara ulaşmak ve tüketicilerin yeni trendlerini yakından gözlemlemek.

Diğer yol ise üreticilerin kendi ön ürünlerini diğer üreticilerden ayrı tutmak istemesi. Yani değişik özelliklerle diğer ürünlerden benzersiz olarak piyasaya sunmak istemesidir. Peki, bu durum da ne yapıyorlar? Daha yenilikçi olan en son

teknolojileri ürünlerini üretmek için kullanıyorlar. Bunları entegre bir şekilde tesislerine uyguluyorlar.

Avrupa'daki trend ne durumda? Avrupa'daki deniz ürünleriyle ve balıklara yönelik ticaret ne durumda? 2016 verilerine bakacak olursak Avrupa birliği dışındaki ihracata bakacak olursa %9,2'lik bir artış göstermiş 2015 yılından sonra. Avrupa birliği dışındaki ülkelere ihracatsa 4,7 milyar Euro civarına ulaşmış. Bu da 2015 yılına bakacak olursak %5'lik artış anlamına geliyor. Avrupa birliği ülkeleri içindeki alış-verişe bakacak olursak. İhracat rakamları da %9,4 civarı artmış ve 25,2 milyar Euro'ya ulaşmış.

Avrupa birliğindeki toplam ticaret rakamlarına bakacak olursak 54,3 milyar Euro civarında bu da 14,1 milyon ürüne tekabül ediyor. 2012-2016 yılları arasındaki genel büyüme rakamları ise değer olarak %29'luk bir artış gösterirken, hacimsel olarak %7 artmıştır. Bu da ne demek Avrupa birliği ülkeleri daha fazla balık almaya devam ediyor. Hala balık tüketmeye devam ediyor. Fiyatlarda yükselmiş. Bu rakamları dünyadaki genel trendle ya da genel davranışlarla kıyaslayalım.

Dünya da neler oluyor? Talep de bir artış var dünya çapında hem balık hem de diğer deniz ürünlerinin yıllık olarak tüketimi artmış durumda. Dünya çapında aslında tüketim 16 milyon tona ulaşmış durumda ve bu da sektörün giderek geliştiğini gösteriyor. Aynı zamanda ülkelerin kendi içinde de su ürünleri sektörünün büyümeye devam ettiğinin bir göstergesidir. Özellikle bu büyüme Asya ülkelerinde daha çok göze çarpıyor. Avrupa'da tüketicilerin talebi giderek artan şekilde devam ediyor. Bu yükselen fiyatlara ve Avrupa bölgesindeki ekonomik düzelmeye rağmen devam ediyor. Aslında Avrupa birliğindeki ticari açık her zamankinden daha fazla ama buna rağmen yerel üretim yeterli şekilde büyümeye devam ediyor.

Teknoloji alanına bakacak olursak inovasyon her şeyden önemli. Yeni bir şey üretmek, yenilik yapmak kullandığımız teknolojide olsun, ürünleriniz de olsun. Yeniliğe açık olmak her zamankinden daha gerekli ve fırsatları kovalamak, yakalamak gerekiyor bu bağlamda. Bu teknoloji ve teknik yenilikleri inovasyonları kategorilere ayıracak olursak; yeni üretim teknolojileri ve teknikleri, yeni ambalajlama yöntemleri, yeni satış yöntemleri, yeni lojistik yöntemler olarak gruplara ayırabiliriz.

Üretimdeki teknolojik yeniliklerden birkaç örnek topladım. Bunları sizle paylaşmak istiyorum. Otomatikleşme üretimde direk artmış durumda bu da daha standart bir üretim olmasını ve aynı seviyede kaliteye ulaşılmasını kolaylaştırıyor. İşleme sürecinde robotların kullanımı giderek artmış durumda. Yeni makineler üretiliyor. Mesela buna bir örnek X ışını kullanan yeni bir makine var. Balıklardaki kılçığın saptanmasını sağlıyor ve bu şekilde işlenmesi sağlıyor. Yan ürünleri de dâhil olmak

üzere balıkların kullanımın ve bunlardan alınan verimliliğin daha da geliştirilmiş olması sağlanıyor yeni teknikler sayesinde.

Ambalajlamanın yeni yöntemlerine bakalım; şirketler ürünlerinin raf ömrünü uzatmak, aynı zamanda aynı kaliteyi yakalamak üzere ve markalarının daha tanınır hala gelmesi amacıyla çeşitli ambalajlama tekniklerine başvuruyor. Şimdi burada size birkaç örnek vermek istiyorum. Bunlardan bazılarını görmüş olabilirsiniz. Son zamanlarda yeni ambalajlama teknikleri olarak bunlar kullanılıyor. Daha çok taze balıkları bütün şeklinde ambalajlanmasına yönelik bir mehil var taleplerle orantılı olarak piyasada.

Lojistik ve satış açısından da yeni yollar kullanılıyor. Özellikle restoranlarda ve diğer gıda zincirlerinin bulunduğu ve su ürünlerinin satışının yapıldığı yerlerde yenilikçi çözümler olarak karşımıza çıkıyor. Bunlara bir örnek yine dağıtım kanalları mesela balıkları Amazon gibi diğer kanallarda gibi e-ticaret yoluyla satılabiliyor. Arama motorlarının bize daha fazla seçenek sunmasıyla birlikte aynı zamanda üçüncü taraflarca çevrimiçi olarak alınan siparişler ve bunun gibi sipariş ödeme uygulamaları da revaçta.

Bir diğer seçenek de kişiselleştirilmiş teslim. Kişilerin kendilerine özgü olarak siparişe örnek Danimarkalı bir şirket bu şekilde bir müşterisine balık ürünü hazırlıyor. Birini bütün olarak paketlemişler bir de daha lüks görünen biraz daha işlenmiş ve ayıklanmış şekilde çeşitli ambalajlarla sunuyorlar müşterilerinin tercihlerine göre. Bu ambalajlar hem tüketicinin sayısına göre hem de ihtiyaçlarına göre şekillenebiliyor. Bazı tüketiciler ambalajın içeriğine dikkat ederken bazıları bu ambalajın daha ekonomik olmasına, çevre açısından sorun oluşturmamasına önem verebiliyor. Şirket de bu taleplere uygun olarak kendini yenileyebiliyor.

Geleneksel olarak bildiğimiz balık pazarları da sundukları ürünleri çeşitlendirmeye ve müşterileri çekmeye yönelik çeşitli uygulamalar yapabiliyorlar. Mesela ürünün satış alanında tadılması, yanında şarap ikram edilmesi gibi değişik uygulamalarla sunabiliyorlar. Bazı ülkelerde ise çeşitli balık işleme makineleri ya da taşıma makineleri sunulabiliyor. Değişik tatlar arz etmek üzere. İspanya da buna bir örnek var. Tütsülenmiş balık sunuyorlar. Bu şekilde makinelerde tütsülenerek müşterilere ikram ediyorlar, tatmalarının sağlıyorlar. Aynı zaman da şirketlerin müşterileriyle aktif bir iletişim içinde olmaları çok önemli.

Sosyal medya bildiğiniz gibi çok yaygın bir şekilde kullanılıyor. Instagram gibi, diğer kanallar gibi. Aynı zamanda bazı özel günlerde de müşterilerin dikkatini çekmeye, şirkete çekmeye çalışıyorlar daha popüler hale getirebilmek için şirketi. Ürünlerin inovasyonundan, yeniliğinden bahsedecek olursak. Burada yeni türden mi bahsediyoruz yoksa halı hazırda bulunan ürünlerin yeni özelliklerinden mi bahsediyoruz biraz buna değinelim.

Yeni türler var tabi ki piyasaya giren. Mesela deniz yosunu, denizhiyarı, denizkulağı, denizkestanesi, tilapi ve bunun gibi pek çok yeni tür var. Oldukça başarılı sonuçlar elde edilmiş piyasaya sunulmasından sonra. Tüketicilerinde hayatlarındaki sosyal ve ekonomik değişikliklerden sonra ihtiyaçlarının da değişmesiyle beraber ürünlerinde yeni özellikleri meydana gelmiştir.

Günümüzde bildiğiniz gibi pek çok tüketicinin birden fazla görevi var. İnsanlara hep sağlıklı beslenmek isteyip, yemek yapacak ya da balık pişirecek zamanları olmayabiliyor. Bu nedenle daha hızlı pişirme teknikleri sunabilen ürünler piyasaya sürülüyor. Avrupa'da ve diğer pek çok ülkede bir mega trend olarak karşımıza çıkıyor. Uygunluk trendi deniliyor. İnsanlar hazır paketlenmiş ürünleri pişirmeye ve yemeye hazır ürünleri tercih edip alabiliyor.

Pek çok üretici için hala ürünün orijinalliğinin, menşei sinin korunması ya da organik olarak korunması önemli bir trend müşterilerinin, tüketicilerinin tercihi doğrultusunda. Bunların yanı sıra bazı yan ürünlerin yaygın şekilde kullanıldığını görüyoruz. Mesela insan tüketimi için balık yağı, jelatin gibi, kozmetik gibi ya da farmasotetik endüstrisinde diğer balık türlerinin kullanımı gibi.

Pazarlamanın bazı yeni yolları var. Burada pazarlama kampanyaları yeni bir stilde devam ediyor. Bunlardan bahsedeceğim ve özellikle bu kampanyalar yapılırken genç olan tüketicilere odaklanılıyor. Size bir örnek veriyorum. Polonya'da alabalık ile ilgili bir teşvik kampanyası ya da tanıtım kampanyası yapılmış. Bu kampanya yeni bir kampanya değil ama oldukça verimli olmuş ve iyi bir sonuç elde edilmiş.

2012 yılında başlatıldı. Polonya'da alabalık tüketimini artırmaya yönelik bir amacı vardı. Alabalık tüketimi Polonya'da Avrupa birliği ortalamasının yarısı kadardı. Polonya'da alabalık tüketiminin artırılmasından sorumlu olan Polonya alabalık üreticileri derneği idi. Bu nedenle böyle bir kampanya başlattılar. Kampanyanın ana hedefi özellikle Polonyalıları alabalık tüketimine yönlendirmek. Bunun sağlıkla ilgili faydalarını anlatmak. Alabalığın çeşitli şekillerde nasıl pişirilebildiğini anlatmaktı. Bu kampanya sonucunda alabalık şirketleri daha sonraki 5 yıl içinde gelir artışı elde etti.

Kampanyadan özellikle ev hanımları ve alabalık üreticileri çok fazla faydalandı. Kampanyanın iki ayağı vardı. Birincisinde özellikle alabalığın sağlıkla ilgili faydalarına yönelik, tazeliğine yönelik mesajlar verildi halka.

Bir diğer ayağında ise bununla ilgili tanıtıcı filmler, reklamlar yayınlandı. Kampanyanın daha sonraki aşamalarında ise bu reklam sürdürüldü. Televizyon ve radyo reklamlarının yanı sıra billboardlar da, internette ve basında tanıtım reklamları yapılmaya devam edildi.

Kampanyadan beklenen sonuçlar başta tahmin edilenin 2 katı daha fazla gelir elde edilmesine olanak sağladı balık üreticilerine. Aynı zamanda tüketimin beklenilenin üstüne çıkması sağlandı. Verimlilik açısından da normalde üretimin artmasına yönelik belirli bir beklenti vardı. Ama 2 ya da 3 kat daha fazla üretim yapılmaya başlandı alabalık konusunda Polonya’da.

Avrupa birliğinde su ürünleri ne durumda? Aslında en hızlı şekilde büyüyen sektörlerden birisi olmasına rağmen pek çok kişi tarafından hala bilinmezliğini sürdürüyor. Avrupa birliğinin teşvikleri kapsamında bir proje uygulandı. Okul projesi; Avrupa su ürünleri hakkında bilgilendirmeye yönelik, okullarda bilgi vermeye yönelik bir projeydi. 10 Avrupa birliği ülkesinde pilot olarak uygulanmaya başlandı. Bu projenin asıl amacı deniz ürünleri ve balık tüketimini artırmak. Desteklemek ve sağlığa olan faydaları tanıtmaktı. Kampanyanın hedef kitlesi de 12 ile 18 yaş arasında ki ergenlerde diyebiliriz.

Son olarak tüketici tercihleriyle ilgili olarak yeni ürün ve türler açısından size bazı bilgiler vermek istiyorum. Buradaki veriler Avrupa komisyonu tarafından geçen yıl yapılmış bir araştırmanın sonucunda elde edilen verilerdir.

Avrupa birliğindeki tüketicilere sorulduğu zaman yani yeni ürün ve türleri denemek istiyor musunuz diye sorulduğu zaman %60’ı denemek istiyor. Yeni ürün ve türleri denemek isteyen tüketicilerin en fazla olduğu ülkeler; İtalya, İrlanda, İsveç ve Danimarka. Yeni ürün ya da türleri denemek istemeyen ülkeler %39’luk bir oran oluşturuyor ve Almanya, Avusturya, Çek Cumhuriyeti ve Macaristan’dır. Tüketiciler genellikle yeni ürün ya da türleri evlerinde mi denemek istiyor? Bu soruya %64 oranında evet cevabı geldi. %35 ise evlerinde denemek istemediklerini söylediler. Yeni ürünleri evde denemek isteyen kişilerin fazla olduğu ülkeler; Malta, Hırvatistan, İrlanda, İsveç iken, evde denemek istemeyen daha çok dışarda tüketmek isteyen kişilerin fazla olduğu ülkeler; İspanya, Fransa, Macaristan ve Avusturya’dır. Yeni ürün ve türleri restoranda denemek isteyen kişilere yönelik bir araştırma. Burada %56’sı restoranda denemek istiyor, %43’ü ise restoranlarda denemek istemiyor.

Son olarak da yeni ürünleri bir tanıtım faaliyeti kapsamında denemek isteyen ülkelere baktığımız zaman %56’lık bir denemek isteyenlerin bir oranı var. Bu ülkelerde; İrlanda, İtalya, Birleşik Krallık ve Yunanistan’dır. İlginçtir ki Slovenya, Hırvatistan, Hollanda ve Litvanya’da bulunan tüketicilerin yarıdan fazlası böyle bir tanıtım faaliyeti kapsamında değil de yeni ürünleri evlerinde denemek istiyor. Dikkatiniz için teşekkürler.

2. OTURUM

OTURUM BAŞKANI: Binhan GANİOĞLU

Nadir USLU
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü

Balık insanoğlunun dünyaya geldiği günden beri gündemdeki yerini her zaman korumaya devam etmiş ve artarak da gündemimizdeki yerini devam ettirmektedir.

Su ürünleri sektörü, halkın protein ihtiyacının karşılanmasında ve gıda güvenliği temininde, istihdam oluşturmada, makro ve mikro düzeyde ülke ekonomisine önemli katkılar sağlamaktadır.

Genel Müdürlüğünün misyonundan bahsedecek olursak, Su Ürünlerini ve yaşam alanlarını korumak. Koruma ve kullanma dengesini gözeterek işletmek. Etkin bir denetim sistemi oluşturularak sürdürülebilirliği sağlamaktır.

Genel Müdürlüğünün vizyonu ise Su Ürünlerinde arz güvenliği sağlamak. Üreticilerin gelir ve refahını artırmak. Sorumluluk bilinciyle sektöre yön veren yetkin bir kurum olmak şeklinde ifade edebiliriz.

Ülkemizin sahip olduğu potansiyelden de söz edecek olursak kısaca, 24,6 milyon hektar büyüklüğünde dört denizimiz, 906 bin hektar büyüklüğünde 200 adet doğal gölümüz, 499 bin hektar büyüklüğünde 318 adet baraj gölümüz, 35 bin hektar büyüklüğünde 1300 adet gölet ve 8333 km uzunluğunda kıyı şeridinde sahibiz.

2015 yılı verilerine göre dünyada su ürünleri üretimi 170 milyon ton olarak

gerçekleşmiş, bunun %55 ine tekabül eden 93,7 milyon tonu avcılıktan, %45 ne tekabül eden 76,6 milyon tonu da yetiştiricilikten elde edilmiştir. Yapılan istatistiki araştırmalara göre; 2030 yılına kadar, Dünya’da su ürünleri yetiştiricilik ve avcılık üretiminin eşitleneceği bilim insanları tarafından bildirilmektedir.

Su ürünleri yetiştiriciliği Dünya’da, son 10 yılda, en hızlı büyüyen gıda üretim sektörü olmuştur. Dünyadaki bu trend de benzer bir durumda ülkemiz yetiştiricilik ve avcılık rakamlarında da kendini gösterdiğini görüyoruz. Bizde de %45-55 oranına yakın bir oran gerçekleşmiş durumdadır.

2015 yılı verilerine göre ülkemiz çipura ve levrek balıkları yetiştiriciliğinde dünya 1 incisi, gökkuşağı alabalığı yetiştiriciliğinde ise dünya 2 incisi konumunda bulunmaktadır. Uluslararası bir kuruluş tarafından yapılan değerlendirme sonucunda Türkiye’de üretim yapan iki farklı firmanın yetiştirdiği çipura ve levrek balıkları 2017 yılında dünyanın en kaliteli balıkları seçilmiştir. Yetiştiricilikte Avrupa ülkeleri arasında 2 inci sıradayız.

Ülkemiz su ürünleri üretim ve tüketimine bakacak olursak. 2016 yılında toplam 588.715 ton su ürünleri üretimi gerçekleştirmişiz. Bunun yaklaşık 156 bin tonunu ihraç ettiğimizi düşünerek geri kalan 426 bin tonu nüfusumuza böldüğümüzde 5,4 kg gibi çok düşük dünya ortalamasının ve Avrupa ortalamasının altında rakamla karşılaştığımızı görüyoruz. Dolayısıyla tüketimin artırılması noktasında hepimize önemli görevler düşüğünü düşünüyorum.

Su ürünleri üretimine değer olarak baktığımızda 335 bin ton avcılık üretiminin parasal değeri 1,3 milyar TL, 253 bin tonluk yetiştiricilik üretiminin parasal değeri de 3,2 milyar TL’dir. Bunun gayri safi tarımsal yurt içi hâsıla içerisindeki yeri yaklaşık %3 civarındadır.

1990 yılında başlayan yetiştiricilik üretimi artan bir ivmeyle 2016 yılına geldiğimizde 253 bin tonluk bir üretim seviyesine ulaşmış, avcılık üretimi ise 2009 yılından sonra bir kırılmaya yaşayarak azalan bir ivmeyle 355 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

Ülkemizde yoğun olarak yetiştiriciliği yapılan türler. Başta deniz ve iç sularda yetiştirdiğimiz alabalık 101 bin tonla birinci sırada, levrek 81 bin tonla ikinci sırada, çipura yaklaşık 60 bin tonla üçüncü sırada, diğer dediğimiz yeni türler 7 bin ton civarın üretim miktarına sahip yeni türlerle ilgili özendirme ve teşviklerimiz devam ediyor.

Bu üretimin bölgelere göre dağılımına baktığımızda %61’lik oranla Ege bölgesinin birinci sırada geldiğini çok açık şekilde görüyoruz, bunu %11’le Doğu Anadolu bölgesi, %9’la Doğu Karadeniz bölgesi ve %8’le Akdeniz bölgesi izlemektedir.

Ülkemizin sahip olduğu yetiştiricilik tesislerinin kapasitelerine göre dağılımına baktığımızda denizlerimizde bulunan 427 adet işletmenin 173 adeti 50 tonun altında kapasiteye sahip ancak bunun toplam kapasite içerisindeki sahip olduğu yer 1,8 gibi ihmal edilebilecek düzeyde deniz yetiştiriciliğinde kurumsallaşma ve yüksek kapasite kullanımı oldukça yüksek, bin tonun üzerinde kapasiteye sahip işletme sayısı toplam kurulu kapasitenin %60 civarındadır.

İç su tesislerimiz için aynı şeyi maalesef söyleyemiyoruz. 1900 adet iç su tesisimizin yaklaşık 1300 adeti 50 tonluk kapasitenin altında üretim yapan işletmelerden oluşuyor. Bunun toplam kurulu kapasitenin içerisindeki yeri ise %10 civarında, iç su tesislerinde bin ton ve üzeri üretim yapan işletmelerin oranı ise %3 civarındadır.

Su ürünleri yetiştiricilik üretiminde zaman içerisinde meydana gelen gelişmeyi kronolojik olarak söyleyecek olursak iç ve deniz alabalık üretimimiz 2002 yılında 34 bin tondan yaklaşık olarak %215 artarak 107 bin tona çıkmıştır. Levrek üretimimiz 14 bin tondan %478 artarak 81 bin tona, çipura üretimimiz ise 12 bin tondan %427 artarak 58 bin tona çıkmıştır. Toplamda 61 bin tonluk üretimimiz %315 artarak 253 bin tona ulaşmıştır. Bununla birlikte 2002 yılında 1245 olan tesis sayımız 2326 ya, 50 bin olan kurulu kapasitemiz ise yaklaşık 480 bin ulaşmış durumdadır.

Su ürünleri ticaretinden bahsedecek olursak 2017 yılı verilerine göre 156 bin tonluk ihracatımıza karşılık yaklaşık 855 milyon dolar gelir elde edilmiş. İthalatımıza baktığımızda 100 bin tonluk bir ithalat rakamı görüyorum. Bunun karşılığında 230 milyon dolar yurt dışına döviz ödemişiz. Ancak bu ithalat rakamındaki 100 bin tonun içerisinde yaklaşık 25 bin tonu somondan geldiğini de sizlerle paylaşmak istiyorum.

Yetiştiricilik sektörüne devletimiz 2003 yılından bu yana ciddi manada parasal destek vermekte 2003-2016 yılları arasında sektöre 1,2 milyar TL destekleme ödemesi yapılmıştır. Yeni sağlara desteklerle birlikte alabalık için uyguladığımız destek miktarı 0,75 TL, midyeye 0,05 TL, kilogram üstü alabalık için 0,25 TL destekleme ödemesi uygulanmaktadır. IPARD desteklemeleri kapsamında yetiştiricilik yapan müteşebbislere %50 hibe desteği verilmektedir. Son 5 yılda sektöre 1 milyar TL'nin üzerinde sübvansiyonlu kredi kullanılmıştır.

Ülkemizin bazı illerinde devam eden çalışmaların tamamlanmasıyla birlikte denizlerde su ürünleri yetiştiricilik alanları üretime açılmıştır. Mersin ilinde 60 bin ton, Aydın ilinde 40 bin ton, Sinop ilinde 30 bin ton toplamda 130 bin tonluk bir üretim potansiyeli üreticilerin, müteşebbislerin yatırım yapmaları için tahsil edilmiş ve yatırım süreci hızla devam etmektedir.

2017 yılında gerçekleştirdiğimiz faaliyetlere bakacak olursak. Kilogram üstü alabalık üreten yetiştiricilere 25 kuruş ilave destekleme ödemesi yapılmaya başladı.

Alabalık için uygulanan birim fiyatı 65 kuruştan 75 kuruşa çıkarıldı. Balık tanıtım kartı uygulamasının hayata geçirilmesi ve balık kartı için ön gördüğümüz 2 kuruşluk desteğin 2018 yılında 3 kuruş olarak uygulanacağını da sizlerle paylaşmak istiyorum.

Ayrıca 2018 yılında hastalıklardan arı kuluçkahanelerde belirlenen özellikleri taşıyan damızlık alabalık anaçlarına adet başına 60 TL destekleme ödemesi yapılması planlanmaktadır. Su ürünleri yetiştiriciliği desteklemelerinin etkinliğinin artırılmasına yönelik olarak da genel müdürlük olarak çalışmalara devam etmekteyiz.

Bakanlığımız koordinasyonunda tarımsal finans zirvesi gerçekleştirilmiştir. Ziraat bankası tarafından sektöre kullanılan kredilerde vadeyle ilgili iyileştirme sağlandı. Proje ve balıkların teminat olarak kullanılmasıyla ilgili sektörün önerileri ilgili bankaya iletildi. İşletme sermayesindeki limit 100 bin TL'ye çıkarıldı.

Birliklerimizin kurumsal güçlerinin artırılması amacıyla, Tarımsal Desteklemelere ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı ile birlikler için yapılan kesinti binde 2 den %2 ye yükseltilmiştir. 27 ilimizde su ürünleri yetiştiricileri ile arkadaşlarımız görüştü. Ayrıca birlik kurulumun desteklenmesi, birliğin önemi ve sektöre sağlayacağı faydalar hakkında üreticilerin bilgilendirilmesi için il müdürlüklerine talimat gönderildi.

Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği Genel Müdürü ve Yönetim Kurulu Başkanın ziyaret edilmiş, su ürünleri yetiştiricilerinin kredi kullanma taleplerinde kolaylık sağlanması hususundaki sektörün talepleri karşı tarafa iletildi.

Bakanlığımız tarafından yürütülmekte olan Kırsal Kalkınma Yatırımları Destekleme Programı Kapsamında su ürünleri yetiştiricilerinin kullandığı; buzlama makinası, balık nakil tankı, kafes ve kafes ağı, balık boylama makinası ve tambur filtre alımları %50 hibe destek kapsamında değerlendirilmeye devam ediyor.

Su ürünleri yetiştiricilik sektöründe kullanılan ve deniz aracı statüsünde bulunan, liman ve gemi sicillerine kayıtlı olan balık çiftliği yemleme dubalarında kullanılan akaryakıtın ÖTV'siz yakıt kapsamına alınması konusunda Maliye, Ulaştırma Haberleşme ve Denizcilik Bakanlıkları konuyla ilgili Genel Müdürlük olarak talepleri ilettik. KDV'nin %1 e düşürülmesi hususunda Maliye Bakanlığına sektörün talebi iletildi.

Su kiralının belirleme yetkisinin bakanlığımızda kalıcı olarak devam etmesi için ilgili kurumlar nezdinde görüşmeler yapıldı. Ayrıca Aydın ilinde jeotermal su kaynaklarında su ürünleri yetiştiriciliği için özel izin alanı oluşturulması sağlandı.

Sanayi tesislerinden çıkan atık su ile ilgili olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı nezdinde bu olumsuzluğun düzeltilmesine yönelik girişimlerde bulunuldu.

Japonya'ya ihracat edilen balıklar için uygulanan %3 ila 10 oranındaki verginin sıfırlanması noktasında Ekonomi Bakanlığına sektörün talebi iletildi.

Genel Müdürlüğümüzün önceliklerinden söz edecek olursak. Su ürünleri yetiştiriciliğinde yenilikçi uygulamalar ve modern teknoloji kullanımını daha yüksek seviyelere çıkarmak. Mevcut potansiyelin üretime kazandırılması amacıyla su ürünleri yetiştiriciliği için uygun yeni alanların belirlenmesine çalışmak. Yetiştiriciliği yapılan tür sayısının artırılmasına yönelik çalışmaların desteklemek. Başta yerli ve doğal alabalık türlerimiz olan türlerin yetiştiriciliğine ilave destekler sağlamak. Çevre dostu üretim teknikleri yaygınlaştırılarak, su ürünleri yetiştiricilik ürünlerinde izlenebilirliği artırmak. Balık tüketiminin artması için ülke genelinde faaliyetler gerçekleştirmek Genel Müdürlüğümüzün öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır.

Genel Müdürlük olarak 2023 yılı hedefimiz üretimi 400 bin tona çıkarmak, ihracatımızı ise 1 milyar dolara çıkarmak diyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Teşekkür ediyorum.

Doç. Dr. Haşim ÖZÜDOĞRU
Gazi Üniversitesi
Bankacılık ve Sigortacılık Yüksekokulu

Su ürünleri ekonomisi konusunda bir takım öngörülerde bulunacağız. Burada biraz önce Sayın Genel Müdürün tahminleri oldu. Bu tahminleri biz ekonomik yöntemlerle analiz ettik, vereceğiz bu rakamları.

Şimdi özellikle yapılan çalışmalar göstermiş ki 2050 yılına gelindiğinde artan dünya nüfus ile birlikte gıda üretiminin önemli oranda artırılması gerekliliği ortaya konuluyor. Ekonomide bir hipotez var. Maltus'un hipotezi gıda tüketimi geometrik dizi şeklinde artarken, üretim aritmetik dizi şeklinde artıyor nüfusla birlikte baktığımızda. Nüfus artan nüfus ilerde şu andaki gıda üretimimiz artan nüfusu karşılamayacak düzeye gelecek. Bunun için ne yapmamız lazım? Önlemler almamız lazım. Önlemler alabilmek içinde sürekli olarak yeni gıda ürünlerinin üretimini artırmamız gerekiyor.

Tabi geçmişten bu yana baktığımızda insan beslenmesinde su ürünlerinin önemi büyük paya sahip. Gerek içerisindeki Omega-3 açısından olsun gerekse protein açısından olsun önemli bir besin kaynağı olarak yer alıyor. Ancak tabi bu nüfustaki bu hızlı artış, aşırı ve bilinçsiz avcılık, çevredeki olumsuz etkenler maalesef bizim doğal kaynaklarımızın hızla azalmasına hatta bazı türlerin neslinin tükenmesine yol açtığını görebiliyoruz.

Tabi geldiğimiz bu noktadan sonra bazı tedbirler alınmaya çalışılsa bilene doğal balık stoklarının hiçbir zaman istenilen seviyede artmayacağı doğal balık stoklarının giderek azalmaya çalışılacağı ve bu ortaya çıkan açığı ancak kültür balıkçılığı yoluyla kapatılabileceği bir gerçek. Bu durum su ürünleri yetiştiriciliğinin bütün dünya üzerinde önemli bir faaliyet olduğunu açıkça ortaya koyduğunu görebiliyoruz.

Su ürünleri sektörüne baktığımızda genellikle üretim denizler ve iç sularda gerçekleşiyor. Günümüzde su ürünleri üretimin büyük bir kısmı avcılık yoluyla gerçekleştiğini ancak son yıllarda avcılığın üretim içerisindeki payı ciddi oranda azalırken yetiştiricilerin payının arttığını görebiliyoruz. Sürdürülebilir balıkçılık için avlanılabilecek balık miktarında en üst seviyeye ulaşıla bilindiğini söyleyebiliyoruz.

Su ürünleri yetiştiriciliği, dünya besin gereksiniminin önemli kısmını karşılayan ve (FAO) Gıda ve Tarım Örgütü tarafından dünyada en hızlı büyüyen gıda sektörü olarak gösterilmektedir.

Dünyada su ürünleri tüketimi kişi başına 16,3 kg/yıl, gelişmiş ülkelerde kişi başına su ürünleri tüketimi 23,8 kg/yıl iken gelişmekte olan ülkelerde bu oran 14,3 kg/yıl açıklanmakta istatistiklerde. Su ürünleri tüketiminin %48 i taze, %26'sı dondurulmuş ve %15 konserve olarak gerçekleşiyor.

Özellikle dünyadaki su ürünleri ticaretine aktığımızda en fazla su ürünleri ithalatı yapan ülkelerin Amerika, Japonya, Çin, Fransa ve İspanya olduğunu görüyoruz. Buna karşılık en fazla su ürünlerinin ihracatı yapan ülkelerin ise özellikle Çin, Norveç, Vietnam, Tayland ve Amerika olarak görebiliyoruz.

Dış ticarete en fazla konu olan balık türleri ise özellikle karides, ton balığı ve somon olduğunu görebiliyoruz. Bu dünyadaki su ürünlerinin dış ticaretinde bu özellikle yetiştiriciliği yapılan ürünlerin artırılması gerektiğini söylememiz gerekiyor.

Dünyada özellikle su ürünlerinde FAO'nun 2015 yılının sonunda açıklamış olduğu raporda 3,1 milyardan fazla insan temel besin olarak su ürünlerine bağlı olarak yaşıyor. Su ürünleri üretiminin yaklaşık olarak %35'i kaybolmakta ya da ziyan olmaktadır. Kişi balık tüketiminin 1961 yılından bu yana 9 kg dan 20 kg a yükselmiştir. Su ürünleri piyasalarda yıllık yaklaşık olarak 150 milyar dolar civarında işlem görmektedir. Denizlerden veya iç sulardan elde edilen ürünlerini yaklaşık %8 i denizlere veya sulara geri bırakılıyor.

Türkiye'deki su ürünleri üretimi ise; yetiştiriciliğin yıllık ortalama %8 ila % 13 arasında büyüdüğünü görüyoruz. Dünyada üretilen hayvansal proteinin %17'si su ürünlerinden sağlanırken Türkiye'de bu oran ¼ oranından daha azdır. Türkiye'deki mevcut su ürünleri üretimiyle Dünyada 30 uncu sıralardayken Avrupa'da ilk 10 içerisinde yer almaktadır. Türkiye'de su ürünleri sektöründen kırsal nüfusun %3 ü geçimini sağlamak ve yaratılan katma değer miktarıysa GSYH'nin %0,2 si düzeyindedir.

Su ürünleri sektörü ile ilgili üretim, tüketim, ihracat ve ithalat projeksiyonlarının hazırlanmasında; Nüfus artış hızları 2017-2020 arasında %0,87 2020-2025 %0,74 hızıyla artacağı, su ürünleri tüketim talebinin nispeten artacağı, Su ürünleri talep elastikiyetinin de 1 olarak kabul edileceğinden hareket edilmiştir

Şu ana kadar incelediğimiz tablolar göstermiştir ki üretim ve tüketim bakımından dünya ortalamalarının gerisindeyiz. 2020 'de nüfusumuzun 82,3 milyona 2025 de 85,9 milyona ulaşacağını tahmin etmekteyiz. Su ürünleri üretimi nüfusa bağlı olarak üretimini artırmak pek mümkün değildir. Ekonomideki azalan verim kanunu nedeniyle belli bir seviyeden sonra kişi başına tüketim azalmaya başlayacaktır. Talep üretimle sınırlıdır.

Geçmiş Yıl İhracat ve İthalat Verilerinden Yola Çıkılarak İstatistiki modellerle yapılan tahminde 2020 yılında İhracat 14943 Ton, İthalat 106254 Ton; 2025 Yılında ise ihracat 185083 Ton, ithalat 125337 Ton olarak tahmin edilmektedir. Üretim ve ithal edilen miktarlardan ihraç edilen ve balık unu sanayinde kullanılan miktarların çıkarılmasıyla bulunan değer yılın nüfus tahminlerine bölünmesiyle hesaplanan kişi başı tüketim eğilimi azalmaktadır.

Su Ürünlerinde İyi Tarım Uygulamaları Destek Miktarları:

- Su ürünleri yetiştiriciliğinde iyi tarım uygulamaları destek miktarı kilogram başına 25 kuruş olarak tespit edildi.
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının “Su Ürünleri Yetiştiriciliğinde İyi Tarım Uygulamaları Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliği” Resmi Gazete 'de yayımlanarak, 1 Ocak 2017'den geçerli olmak üzere yürürlüğe girdi.
- Geçen yılın haziran ayında 2017 yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Bakanlar Kurulu kararı ile su ürünleri yetiştiriciliğinde iyi tarım uygulamaları destekleme ödemesi yapılmasına karar verildi.
- Bu kapsamda hazırlanan ve bugün yayınlanan tebliğle bir yetiştiricinin bu desteklerden faydalanabileceği miktar, çipura, levrek ve alabalık türlerinin toplamı için en fazla 250 bin kilogram ile sınırlı tutuldu.
- Çipura, levrek ve alabalık türlerinde destek miktarı kilogram başına 25 kuruş olarak belirlendi.

Su ürünleri Yetiştiricilerinin Belirlenen Sorunları; finansman, hastalıklar, sürdürülebilirlik, yem temini, tüketici tercihleri, yeni tür geliştirme, yeni teknoloji geliştirme, küresel ısınma, izlenebilirlik ve gıda güvenliği gibi başlıkların öne çıktığını görüyoruz.

Su ürünleri Yetiştiriciliğinde Belirlenen Riskler; çoğu türün biyolojisi iyi anlaşılmamıştır (koyun, sığır ve tavuklarla karşılaştırıldığında, tarımsal faaliyet genellikle doğal olaylara (sıcaklık dalgalanmaları, fırtınalar ve deprem ya da tsunami gibi diğer felaket olayları) maruz kalmaktadırlar.

Çoğu türün hastalık riski, önlenmesi ve / veya tedavisi zayıftır. Sürdürülebilirlik zor. Hasata kadar geçen uzun kültür periyotları (1 – 5 yıl), bazı türlerin yavru ve larva evrelerinin narin olması, beslenme gereksinmelerinin zayıf anlaşılmasıdır.

Su ürünleri yetiştiriciliğinde belirlenen riskler; uzman yem üreticilerinin yetersizliği, çiftlik yöneticilerinin eğitimleri ve bilgi birikimlerinin yetersizliği, döviz dalgalanması ve ihracatçıların döviz kuruna maruz kalması, gıda güvenliği (deniz ürünleri tüketmek riskli bir gıda), çevresel riskler (kirlenme), pazar kaybı, diğer tedarikçilerle yaşanan rekabet yüzünden bunlar su ürünleri yetiştiricilerin belirlenen riskleri kapsamında diyebiliriz.

İşletmenin Analizi yapılırken bir takım faktörlere bakmak gerekir;

PESTLE, bir iş veya endüstrideki dış etkileri anlamak için stratejik bir çerçevedir. Bu dış ortamları anlayarak, kuruluşlar fırsatları en üst düzeye çıkarabilir ve kuruluştaki tehditleri en aza indirebilir.

Politik (Political): Siyasi etkenler, bir ülkedeki hükûmetin belirli bir sanayi dalı üzerinde ne ölçüde etki sahibi olduğunu ifade etmektedir. Bir hükûmetin, bir ürün ya da ürün grubuna yönelik vergi artışına gitmesinin bir sanayi dalındaki kuruluşların gelir kalemlerinin yapısını değiştirebilecek önemli bir unsur olması, bu etkene örnektir. Vergi politikaları, mali politikalar, gümrük tarifeleri gibi hususlar iş çevresini ve ekonomik çevreyi büyük oranda etkileyebilecek yapıdadır.

Ekonomik (Economic):Örneğin herhangi bir ekonomideki enflasyon artışı, döviz kuru oynamaları o ekonomi içindeki şirketlerin ürün ve hizmetlerini fiyatlandırma çalışmalarını etkilemektedir. Ayrıca, bu artış ve fiyatlamadaki değişiklikler, tüketicinin alım gücünü etkilemekte ve arz/talep modellerini de değiştirmektedir. Ekonomik etkenler, enflasyon oranını, faiz oranlarını, döviz kuru seviyelerini ve ekonomik büyüme şablonlarını içermektedir.

Sosyolojik (Sociological): Sosyolojik etkenler, bir pazarın sosyal çevresinden doğmaktadır ve kültürel eğilimler, demografik yapı ve nüfus istatistikleri gibi belirleyicileri bulunmaktadır. Tatil dönemlerinde, bilhassa ABD’de artış gösteren yüksek talep ya da Müslüman çoğunluğa sahip ülkelerde ABD ürünlerine karşı oluşan refleksler örnek olarak verilebilir.

Teknolojik (Technological): Teknolojik etkenler, teknolojiye görülen ve bir sanayi dalındaki operasyonları etkileyen yenilikleri (inovasyonları) içermektedir. Burada bir pazardaki otomasyon seviyesi, araştırma-geliştirme faaliyetleri ve teknolojik farkındalıktan söz edilmektedir.

Yasal (Legal): Örneğin tüketici kanunları, güvenlik standartları, iş kanunları gibi kanuni düzenlemeler şirketin stratejilerini etkilemektedir.

Çevresel (Environmental): Bu etkenler, doğal çevrenin etkilediği ya da doğal çevre tarafından belirlenen hususları içermektedir. Turizm, tarımcılık, çiftçilik gibi branşlar için çevresel faktörler büyük öneme sahiptir. İklim, hava koşulları, coğrafi konum, küresel iklim değişikliği, çevreye verilen zararlar karşılıkları gibi unsurlar, tamamı olmasa da çevresel tahlilin önemli parçalarıdır.

Dünyada hali hazırda kişi başına, bir yılda, neredeyse kendi ağırlığı kadar su ürünleri tüketen ülkelerin ekonomik anlamda da ne kadar önemli atılımlar yaptığı bariz ortadadır. Japonya, Norveç, Finlandiya bunun en çarpıcı örnekleridir. Sadece tüketim açısından değil, bu kıymetli protein kaynağının önemli bir katma değer ürettiği ve o ülkelerin ekonomilerine ciddi katkılar sağladığı aşikardır.

Ülkemizin var olan su ürünleri potansiyeli ve kamu ve özel sektörde değerlendirilmesine yönelik çalışmaların giderek artması, su ürünleri yetiştiriciliğimizin gelişmesi açısından olumlu gelişmelerdir, ancak yeterli değildir. Dünyanın su ürünleri üretiminde lokomotif ülkesi Çin'dir. Su kaynakları ve yüzölçümünün yanında işgücü büyüklüğü bu ülkeyi rakipsiz bırakmıştır.

Son yıllarda deniz ürünleri taze tüketim yanında soğutma, dondurma, konserve, tütsüleme, gibi işleme ve muhafaza teknolojilerine tabi tutularak tüketicilere sunulabilmektedir. Türkiye'de ayrıca özellikle füme, konserve ve tüketime hazır balık gibi değişik ürün elde etmeye yönelik uygulamalar da yaygınlaşmaktadır. Bu sayılan yeni teknolojiler/yaklaşımlar ve ürün çeşitlendirme çabaları tüketimin artırılmasına dönük olumlu gelişmelerdir.

Türkiye ekonomisinde su ürünleri sektöründe bu çalışmada bahsettiğimiz üzere gerçekleştirilen üretim miktarlarına, ihracat ve ithalat rakamlarına bakıldığında barındırdığı risklere karşı savunmasız bırakılmaması gerektiği açık ve net bir şekilde görülmektedir. Her ne kadar su ürünleri sigortalarında yapılan poliçe sayılarının, prim üretimlerinin, tahsil edilen sigorta bedellerinin, mevcut sigortalı alanların düzeyleri belirli bir seviyeye ulaşmış olsa dahi halen arzu edilen düzeylerde bulunmamaktadırlar. Dolayısıyla su ürünleri sektöründe sigortalıların sayısını arttırmak için kararların alınarak gerekli çalışmaların hayata geçirilmesi Türkiye ekonomisi açısından ciddi önem arz etmektedir.

3. OTURUM

OTURUM BAŞKANI: Faruk COŞKUN

RAPORTÖR: Berru Nur ETLİ, Evrim Beyhan ŞEN

Hüseyin YILDIRIM
Muğla Alabalık Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı

Sayın genel müdürüm, genel müdür yardımcım, daire başkanlarım ve değerli misafirler ve üretici arkadaşlarımız. Alabalık sektör sorunları Maliyet, Finansman, Balık Sağlığı, Pazarlama ve Mevzuat başlıkları altında toplanmaktadır.

Maliyet sorunu şu anda alabalığın en büyük sorunudur. Maliyet konusunda özellikle ayak da durmaya çalışan balıkçı arkadaşlarımız şunlarla karşılaşılıyorlar. Daha öncede başkanımın söylediği gibi. Yem maliyeti %70 oranıyla alabalıktaki en büyük maliyet kalemini teşkil etmektedir. Biz bunun iyi denetlenmesini, kalitesinin iyi olmasını istiyoruz. Çünkü yem fiyatlarıyla ilgili, yem içerikleriyle ilgili bu denetimin çok önemli olduğunun, yem fiyatları konusunda dışa bağımlı olduğumuz için.

Çok iyi kontroller, öneriler geliştiremediğimizi biliyoruz. Önümüzdeki dönemlerde yem hammaddelerine kota gelmesi söz konusu, dolar ve diğer fiyat dalgalanmaları nedeniyle yem fiyatlarının artması söz konusudur. Çözümlerimizi daha çok buradan diğer konularda arayacağız.

Plansız üretim bizim en temel sorunlarımızdan bir tanesidir. Bizim balıkçı arkadaşlarımız yaşayacakları üretim dönemleri ile ilgili planlamayı genellikle yapmazlar. Yani koyabilecekleri kadar yavru, koyabilecekleri kadar yumurta, hangi dönemlerde ne kadar çıkarmaları gerekiyor? Bu konularla ilgili maalesef biz oldukça zayıf çalışıyoruz.

Dönem dönem alabalık göllerde ve barajlarda yoğun bir stoğa sahip oluyor. Bu dönemdeki satışlarda fiyatlar arz-talep dengesiyle azalıyor. Bu dönemlerde kara tesislerimizde hazırlığımız çok fazla olmuyor. Önemli sorunlarda bir tanesi sözleşmeli satış maalesef yapılamıyor. Bu yüzden bir dönem geliyor alabalığın arzı çok yükseliyor, başka bir dönem geliyor alabalığın arzı düşüyor fiyatlar yükseliyor.

Tarımdaki diğer üreticiler gibi bizde örümcek ağı teorisi çerçevesinde yani sarımsak bu sene çok güzel para yaptı. Haydi, koyalım hep beraber. Alabalık çok güzel para yaptı hep beraber dolduralım havuzları. Hâlbuki havuzlarında, sularında bir sınırı var. Bu optimum sınırları tespit eden işletmelerimiz planlı üretimlerine geçmelidirler.

Finansman sorunu yaşadığımız en önemli sorunlardan bir tanesidir. Özellikle balıkların maliyetine satılma nedenidir ya da maliyetten daha aşağı satılma sebebidir. Biz bu finansman sorununu nerden çözebiliyoruz? Peşin satışlar, önceden satışlar olabilir. Ama maalesef bizde alabalık da henüz yok. Banka yoluyla kredi alma konusunda problemlerimiz var. Belki büyük firmalarımız, teminat gösterebilen firmalarımız çok iyi yararlanabiliyor. Ama benim karşılaştığım, üye üreticilerim çoğu, küçük üreticiler ve karşılaştığım sorunlardan bir tanesine değinirim.

Ziraat bankasından kredi almak için giden 10 tonluk üretici maalesef kredi alamıyor. Bunu araştırdık niye alamıyor diye? Ziraat Bankasıyla yaptığım görüşmelerde bir kalem var onların hesapladığı. Alabalığı kaçta aldı, kaçta sattı, aradaki fark nedir, kar ediyor mu, etmiyor mu, bunu ödeyebilir mi ödeyemez mi? Ödeyemez çıkıyor arkadaşlar maalesef. Ödeyemez çıktığı için bu küçük kredileri vermekte güçlük çekiyorlar.

Sayın Genel müdürümüzün ziraat bankasıyla ilgili yaptığı genel görüşmeler sonucu elde edilen bazı imkânlar var şu anda onu duyduk çok sevindik. Finansmanı daha çok yem yönüne kaydırmaya çalışıyoruz. Bu da sektörde birçok sorunlara neden olabiliyor. Bizde borçlu, esnafa borçlu hale getiriyor.

Maliyetlerimizi etkileyen en önemli sebeplerden biri de verimlilik. Belki de alabalıkçıların en önemli sorunudur şu andaki. Örneğin yavru ve yumurta üretimimiz, çiftliklerimize koyduğumuz yavru ve yumurtaların yaklaşık olarak %35'ni hasat edebiliyoruz. Biz Fethiye bölgesinde 200 milyon civarında yavru yapıyoruz. Ayrıca 200 milyon da yumurta yaptığımız düşünüyoruz. Çameli bölgesinde 100 milyon civarında olduğunu var sayıyoruz.

Türkiye'de 800 ile 1 milyar yavru üretildiğini bunun ancak yaklaşık %30-35 gibi hasatının yapıldığını düşünüyoruz. Buradaki ciddi verimsizlik kaybını biz birinci planda çözülmesi gereken konu haline getirmeliyiz.

Bizim esas kaybettiğimiz konu bilgi ve teknoloji kullanımı ve bu yüzden ‘mühendislik hizmetleri yaygınlaştırılmalıdır’ diyoruz. Bu konuyla bağlantılı örnek verelim. 2400 tane işletmemiz var. 1400 tanesi 50 tonun altında ve mühendislik hizmetinden faydalanmıyor. Bu rakam Türkiye’deki alabalık sektörü için çok ciddi bir rakamdır.

1400 tane işletmenin mühendislik hizmetinden faydalanması demek. Bir, verimliliğin yükselmesi demek, planlamanın yükselmesi demek, kayıt sistemlerinin daha uyumlu hale getirilmesi demek. Sizin anlayacağınız tabi biz burada ne yaptık? Bunlar için Muğla Alabalık Yetiştiricileri Birliği olarak dedik ki bu şekilde yetiştiricilerimiz var 40 tane civarında. Bu 40 tane işletmemize bu konuda nasıl bilgi ve mühendislik hizmeti verebiliriz.

Bir mühendisi birlik çatısı altında istihdam edelim ve bu diğer üreticilerimizi de küçük üreticilerimizi de kayıt altına alalım onlara hizmet verelim. Bir destek var yıllık 30 bin TL’lik bir mühendis istihdamı için fakat biz bundan faydalanamıyoruz. Yani adı var kendi yok bir destek haline gelmiş bizim için.

Bu destekten faydalanabilmek için danışmanlık sertifikası olan mühendis gerekiyor. Ben bulamadım maalesef. Böyle bir eğitim nerde verilir onu da öğrenemedik. Verilen eğitimler senede bir onu da bulamadık. Danışmanlık hizmeti sertifikasının ya yaygınlaştırılması ya da kaldırılması veya 5 yıllık mühendislere bu şansın verilmesi gerekmektedir. Yani biz 5 yıllık tecrübesi olan herhangi bir güvendiğimiz su ürünleri mühendisi arkadaşımızı birlik çatısı altında istihdam edebilmeliyiz ve bundan da destek almalıyız.

O zaman 1400 tane işletmeden yaklaşık 40 tanesi bizim birliğe bağlı, diğer işletmelerin mesela Çameli’nde 107 tane işletme var. 107 tane işletmenin 1 tanesinde ya da 2 tanesinde mühendislik hizmeti veren, mühendis arkadaşımız vardır. 107 tane işletmenin 105 tanesine mühendislik hizmeti verilememektedir. Bu da ciddi kayıplara, verim kayıplarına sebep olan bir konudur.

Değerli arkadaşlar konular birbirine bağlantılıdır. Balık sağlığı bizim çok üzerinde durduğumuz, çok önemseydiğimiz biraz önce bahsettiğimiz firelerin bu sadece yavru ve yumurta kısmında fire değil. Balık 50gr, 100gr, 150gr, 200gr, 250gr, 500gr, 1000gr a geldiğinde yaşanan firelerle beraber. Siz buradaki ekonomik kayıpları bir hayal edin lütfen.

Hastalık kontrolü ve yayılmasının önlenmesi erken teşhisi inanın bu konuda ciddi bir başboşluk var. Yani bu konuyla ilgili ciddi bir izleme, ciddi bir takip sistemimiz yok. Kamuda da yok, bizde de yok. Bu konuda önerimiz şudur: havza bazında taramaların yapılması, hastalıkların özellikle araştırma enstitüleri tarafından yani araştırma enstitülerinin yeniden konumlandırılması bu konuda roller üstlenmesi sayın genel müdürlüğümüze bir talebimizdir.

Neden böyle söylüyoruz, biz bu numuneleri ne yapıyoruz? Genellikle götürmüyoruz enstitülere hastalık olduğu zaman çünkü üniversiteye götürüyoruz. Sağ olsun profesör arkadaşlarımız ona ayrı bir emek veriyorlar, bunla ilgileniyorlar, yardımcı olmaya çalışıyorlar bunu da çok az işletmemiz yapıyorlar. Ama bizim numuneleri aldığımızda doğrudan araştırma enstitülerine gidip orda ki laboratuvarlarda sonuç almamız, tedavi yöntemlerini öğrenmemiz lazım.

Üniversitelerin birinci görevi buymuş gibi algılıyoruz aslında araştırma enstitülerinin birinci görevi bu olmalıdır. Biz onlara yani büyük baştan, küçükbaştan numuneyi aldığın zaman gidiyorsun veteriner araştırmaya bizimde su ürünleri araştırmaya gitmemiz lazım. Orada laboratuvarların yeniden revize edilmesi bu işe uygun hale getirilmesi. Çünkü araştırma enstitülerindeki uzmanlar bu konuda çok yeterli, yeterli miktarda var, yeterli kabiliyette var. Bu hizmeti oradan almak isteriz.

Damızlık ıslah konusu tabi TAGEM genel müdür yardımcımız geçen sene konuşmasında damızlık ıslah ile çalışmanın başlayacağını ama anladığım kadarıyla o çalışmanın henüz başlamadığını, Trabzon'da bir gen bankasının kurulduğunu ben alabalık açısından bakıyorum tabi denizlerdeki diğer balıklar için yapılan çalışmalarda çok değerli. Ama alabalık ile yapılan çalışma beni birinci dereceden ilgilendiriyor.

Sektör birlik başkanı olarak, sektörün üyesi olarak, bir balıkçı olarak damızlık ıslahının devlet eliyle yapılması lazımdır. Şimdi bizim görüşümüz budur. Neden? TAGEM'in ve araştırma enstitülerinin birinci dereceden bu işe el atması lazım.

Bizim esas temel çalışma alanımız ve beklenti alanımız hastalıktan ari işletmelerdir. Hastalıktan ari sertifikalı işletmeler oluşturulması havza bazında yapılacak bir iştir anlaşıldığı kadarıyla. Çok ciddi bir alt yapı gerektirmektedir. Bu tamamen devletin işidir. Devletin bu alt yapıyı hazırlamasıyla biz üreticiler zaten istediğimiz bu sertifikalanmış kuluçkahaneler zaten bizim istediğimiz bir şeydir. Birkaç konuya dikkat çekmek gerekiyor yalnız hastalıktan ari sertifikalı işletmeler konusunda birincisi şimdi desteklemelerin tabi Genel Müdürlüğümüz bu konuda çok çalışmalar yapıyor bakanlıkta hastalıktan ari işletmeler konusunda, ıslah ve diğer konularda.

Damızlık anaçların desteklenmesi hastalıktan ari işletmelerden alındığında inşallah yanlış anlaşılmalıdır desteklenmesi. Bu desteklenmenin belki şöyle dönüştürülmesini istiyorum. Veteriner araştırma enstitülerinin takibinde, izlenmesinde, onların kontrolünde belki bir kamu kurumu olarak üniversitelerden yardım alarak ve bizi de içinde bulundurarak. Hastalıktan ari damızlıkların ilk olarak elde edilmesi, bu elde edilen damızlıkların üreticilere dağıtılarak, havzalarda hastalıktan arileştirilmiş işletmelere damızlık teminin büyük baş, küçükbaşta olduğu gibi bakanlığımız eliyle, enstitülerimize verilmesi taraftarıyız bunun desteklenmesi

çok önemlidir. O zaman belki ülkemizde bütün havzalarımız aşağı yukarı kirlilik içerisinde en uygun havzalardan başlayarak bunu yapabilme imkânımız olabilir.

En büyük destek alabalık yetiştirene ve sektöre, zannederseniz ıslah konusunda böyle olacaktır. Çünkü bizim 4-5 yıl üniversite ile iş birliği içerisinde AR-GE yapan, ıslah yapan üreticilerimizden bazılarının 2012 yılında anaçlarını nasıl gözyaşlarıyla kestiğini çok iyi biliyoruz. Ekonomik koşullar sebebi ile bazen işletmelerin nereye geldiğini bilirsiniz arkadaşlar. Özellikle üretici arkadaşlara söylüyorum. Şimdi çok ciddi çalışmaların sürdüğü emeğin olduğu 60 bin tane anacın kesildiğinde 2012 de inanın içimiz acımişti. Bir başka firmamız bir başka nedenle el değiştirdiğinde anaçları haraç mezat satılmıştır arkadaşlar.

Üzerinde çok emek olan bu anaçlar maalesef ülkemizin bir kaynağıdır, bu kaynaklarımız böyledir. O yüzden bu kaynaklar üreticilere, üreticilerin kontrolüne bugün için bırakılmamalıdır. Devlet eliyle bu anaçlar ıslah edilmeli, ıslah hatları izlenmeli, havzalarda hastalık takibi yapılmalı ve bunu devlet yapmalıdır.

Bizler birlikler olarak devletin yanında adım adım beraber bu çalışmayı yaparız, elimizden gelen bütün katkıyı da koyarız. Bunun dışında balık sağlığı ile kuluçkahanelerin modernizasyon konusu var. Çok detaylı şeyler var modernizasyonla vs. bizim durumumuz şu börek tepsisi, çöp kovası, pet şişeler, bidonlarla yumurta açılıyor. Benim işletmelerden bir tanesi de bidonlarla yumurta açıyoruz. Çok da yaratıcı bir şey aslında ama bu durum modern bir işletmede olmaması gereken bir durumdur.

Oysa burada bu tür dolapları yapan, bu tür mekanizasyonu sağlayan, teknolojileri sağlayan firmalarımız var. Böyle bir manzara var. Yani Fethiye’de kuluçkahane özelliği olan küçük işletmelerle, Çameli’ne gidin bakın benim bildiğim bunlar diğerlerini bilmiyorum. Birçoğunda bu manzarayla karşılaşabilirsiniz. Bunların bir an önce revizyonun gerçekleştirilmesi için önlemler alınması lazım.

Su dezenfeksiyonuyla ilgili değişik teknikler kullanılmıyor. Biz de formaldehit o da oranları tam belli değil. Alınan kimi ruhsatlı, kimi ruhsatsız formaldehitleri kullanıyoruz yumurta dezenfeksiyonunda. Yeterli bilgi yok. Alternatif düşünmüyoruz. Su arıtmada ozon, ultraviyole ve diğer unsurlar neyse onları kullanmıyoruz.

Özellikle küçük işletmelerimizde kayıt yok, kontrol yok. Ne kadar üretmesi gerektiğini konusunda zaten başta söylemiştik. Planlama hiç yok. Bunların satışları da problemlidir ve maalesef piyasada fiyatı belirleyen bu üreticiler değil, üretimdeki bu plansızlık nedeniyle yaşadığımız sorunlar, bu kayıplar çok fazla artıyor.

Arkadaşlar dikkatinizi çekmem gereken bir konu, balık sağlığında en önemli unsurlardan bir tanesi nakil araçlarıdır. Nakil araçların kayıt altına alınması, belli bir standartta kovuşturulması ve kontrolünün yani vizesinin zamanında yaptırılması, dezenfeksiyon şartlarının yeniden düzenlenmesi lazım. Artık bunu birlik eliyle mi dezenfekte edilir? Çünkü bizim havzaya giriyor. Elâzığ bölgesinden, başka bölgelerden bizim havzaya geliyor, yavrusunu alıyor gidiyor. Balık getiriyor balığı döküyor suyu bizim orda her tarafta dereye karışıyor. Yani ciddi kontamitasyon söz unsurudur. Soruyoruz aracı dezenfekte ettiniz mi? Yok. Hiç etmedik. Bir yıl boyunca hiç dezenfeksiyon yok. Buna gerçekten bir standart, bir yol bulmak lazım. Bunların ruhsatlı ve vizele bağlanması lazımdır.

Balık hastalıkların tedavisinde uygulanma sorunları, hala bu karmaşa devam ediyor arkadaşlar. Kim aşılacak, nasıl aşılacak, nerde aşılacak mevzuat var. Mevzuatı uygulayan kimse yok. Uygulama şansımızda yok. Bu arada biz uygulamıyoruz ama uygulama şansımızda yok. Yani veterineri tutup 1 milyon tane balığı hadi orda aşılatabilecek olan varsa gelsin. İşçiler tarafından, mühendis arkadaşlar kontrolünde ve veterinerlerin sorumluluğunda bu iş yapılmalı bunun bir an önce düzenlenmesi lazım.

Pazarlama yönetimi dünyanın 2 'inci, Avrupa'nın 1'inci üreticisiyiz alabalıkta konuşuyoruz. Ama balığımızın üzerinde tek söz hakkımız yok. İhracatçımız elini büküyor ya fiyatlar böyle kusura bakmayın biz mecbur böyle düşük fiyattan almak zorundayız. Rekabet çok yüksek yani bu aslında çok şaşılacak bir durumdur. Yani sen en çok balığı üretiyorsun ama hiç söz sahibi değilsin. Buna çeki düzen verilmesi gerekiyor.

Bu ihracatçıların oturup birlikte bir şeyler yapmasını gerektiriyor. Demek ki bu ürün bizde var. Vermezsek ne yapacaklar? Yani vermeyelim demiyorum öyle anlaşılmasın da. Tabi bizim balığımızın değersiz olduğunu gösteriyor. Türk balığının değersiz olduğunu gösteriyor. Demek ki Türk balığını değerli balık haline getirmek için bazı yollar bulmalıyız. İhracatçı arkadaşlara bu konuda bizim yapacağımız bir şey varsa bir katkı birlikler olarak yapmaktan yanayız. Bizim eksiklerimiz varsa, biz yapalım birlikler olarak. Ama Türk balığını markalaştıralım. Markalaştıramıyoruz, kayıt tutulmayan 1400 işletme gündeme geliyor.

Bir an önce 1400 tane işletmenin kayıt altına alınması bir yoluna bakalım, hizmet verelim, bunlara mühendis sağlayalım, kayıt altına alalım. Bu işletmelerimiz organik ürün üretebilecek özelliklerde küçük aile işletmeleridir. Onları yeniden konumlandıralım. Yeniden bir pozisyon alduralım. Bu işletmelerimizden istifade edelim. Bu işletmelerimiz sektörün temelidir. Bakın bunlar küçük aile işletmeleridir. Kaybolup gitmeye yüz tutacaktır. 1700 sayısını belki birkaç yıl sonra daha da azaltarak konuşacağız 130, 1200, 1100. Bunun için bu işletmelerimize mühendislik hizmeti yine çok önem taşıyor. 1400 tane işletmeden çıkacak olan balığın ihracatçıya vermekte sakınca görülüyor, ben de sakınca görüyorum. Markalaşmanın temeli

buradan başlayacak. Kayıt altına alınmış standartları belirlenmiş, piyasa hitap eden, uygun şartları taşıyan ürünler.

Fethiye bölgemizde, Seydikemer bölgemizde, Dalaman ve diğer bölgelerimizdeki su kaynaklarımız oldukça iyi, birinci sınıf, yapılan üretimimiz çok iyi biz bu anlamda ihracata da birinci sınıf mal verdiğimizize inanıyoruz. Ama biz verdiğimiz birinci sınıf malın Avrupa'da bu şekilde konuşulduğunu sanmıyoruz. İş bu noktada iyi seçmeliyiz.

Fiyat istikrarsızlığı konusu kurların dengesizliği başta problem yani yem fiyatları artar, balık fiyatları yükselir, düşer. Bu bir sıkıntı sebebi, bunun dışında dönemsel arz talep değişiklikleri. İşte nisan ayından sonra başlıyor. Arz yüksekliği, talep azalması ya da yerinde kalan talepler fiyatları düşürüyor. Bunlar ayrı bir sorun olarak karşımıza geliyor. Satış güçlükleri başlıyor. Başka problemlerimiz var. Dönemsel değişimleri üretici arkadaşlarımızın çok iyi takip edip ona göre planlarını düzenlenmesi gerekiyor.

Bizim en büyük sorunlardan biri de aracılar. Bakın sorun olarak söylüyorum. Aracılar aslında bizim malı tezgâhta satan insanlar yani emek veren insanlar. Şimdi neresinden baktığınıza bağlı aracılardan ciddi manipülasyonları var. Ben size karşılaştığım bir şeyi söyleyeyim. Konya'da balık üreticinin bir tanesi arkadaşlara dedik fiyatlarımız yükseldi. Aracılara mal götürüyor üreticilerimiz. Balık fiyatlarını yükselttik. Arkadaşlar ikinci gün bir mal indirdiler ve malın fiyatını yere vurdular. Fethiyeli balıkçılar, biz balığın fiyatını böyle indiririz, siz karar veremezsiniz buna diye Facebooka koyup yayınladılar tüm Türkiye'ye. Şimdi bizim durumumuz böyle vahim. Bizim bir an önce böyle şeylere, bu tür durumlara son vermemiz lazım.

Ayrıca aracılarda, komisyoncularla yapılan işlerde kayıt dışı imkânları vardır. Kayıt dışı balık maalesef bizim sorunlarımızdan bir tanesidir. KDV bunda birinci faktördür. KDV'nin yüksek oluşu kayıt dışında kalmasının birinci faktörüdür bunda bilginiz olsun. Sayın yetkililere de KDV konusunda bugün bir şey yapılamıyor olabilir ama KDV'den dolayı bir kayıp yaşandığını bildiririm. Biz hepimiz ülkemizi seviyoruz, vergi vermek istiyoruz. Ama ayın sonuna geldiğinde peşin ödenen KDV'ler vadeli olarak 4 ay sonra parayı alacaksınız. Buna üretici maalesef piyasa gereği, durumu gereği kayıt dışına çıkarabiliyor bilginiz olsun.

Ürün tanıtım ve çeşitliliğinin yetersizliği tabii ki ülkemizdeki en büyük sorun iç tüketim yani taleple ilgili. İç tüketim konusunda çok konuşuldu. 1kg ürün satarsak balıkçılarımız balık yetiştiremeyecekler. Umudumuz 1kg daha fazla balık alabalık, çipura-levrek veya deniz balıkları fark etmez. 1 kg daha fazla balık yemeleridir. Hem ülke sağlığı açısından önemli hem sektörlerimiz açısından önemli hem fabrika, işleme tesislerimiz açısından önemli hem de pazarlayan, pazarlamacılarımız açısından önemli.

Su ürünlerindeki hızlı büyüme üreticilerimize aynı oran da refah getirmemiştir. Evet, gerçekten su ürünleri yıldızı çok iyi parlayan, çok hızlı büyüyen sektördür. Ama serbest rekabet piyasasının koşulları gereği maalesef sermaye belli noktalarda toplanır kural bu. Bu da gelecekteki üretici profilini değiştirecektir, değiştirmektedir. Tabi buna karşı mutlaka önlemler alınmalıdır. Serbest rekabet sisteminde eşitsizliğin olacağı gerçeği karşısında birlikler tamda bu noktada yerlerini almalıdır, yeni roller üstlenmelidir. Birlikler sektörün üretim planlaması, Pazar, ihracat, fiyat, maliyet finansman gibi müdahale edecek yapılarını oluşturmalarıdır.

Bakın birliklerin bu günkü hali güzel ama bu yapılara ihtiyacımız var. Tekelleşme aşaması bu yapıların oluşturulma aşamasıdır. Burada kastettiğim şey şu değil. Bizim üreticilerimiz sermaye açısından çok çeşitli çok büyük işletmelerimiz var, orta işletmelerimiz var, çok küçük aile işletmelerimiz var. Bu sektörü hep beraber bu noktaya getirdik. Hep beraber ayağa kaldırdık. Devletiyle, yan kuruluşları-tedarikçileriyle, balıkçılarıyla, büyük ve küçük firmalarıyla hep beraber çalıştık. Şimdi bu tekelleşme sorunuyla problemimizi beraber çözmeliyiz.

Biz büyük işletmelerimiz yurt dışında yaptığı rekabete gerçekten iftarla bakıyoruz ve ülkemizin ihracatının bu rakamlara gelmesinin bir sebebi olduğunu, onların sebep olduğunu biliyoruz. Önyüzde görülen rekabet eden, savaşıyor, sahadan olan bu firmalarımıza biz birlik olarak destek vermek istiyoruz, veriyoruz. Bizim olabilecek ne varsa vermemiz lazım. Devlet olarak vermemiz lazım, vatandaş olarak vermemiz lazım. Bu firmalarımızın yurt dışında diğer rakipleriyle çarpışmaları lazım içinde kendi üreticilerimizle değil.

Kendi üreticilerimizin alanlarını, nefes alacak noktaları kapatmamaları lazım. O yüzden burada geçen senede böyle çağrı yapmıştım. Şimdi de bu çağrıyı yapıyorum. Bu ülke bizim, üretim bizim hepsine sahip çıkmalıyız birlikler olarak ayırmıyoruz ama bu farklılıklarında bir nokta da bir potada buluşturulması lazım. Bunu başarmamız lazım. Her şeye rağmen ben diyerek yola çıkamayız. Beraber yola çıkmamız, biz dememiz lazım, sektörümüz dememiz lazım. Benim firmam, benim işim, benim balığım, benim satışım, benim pazarım bu nokta da herkes şapkasını önüne indirsin.

Birlikler, sistemin doğal sonucu olarak oluşan bu durumu rehabilite etmek gibi bazı girişimlerimiz olmadır. Bu da bahsettiğim gibi birliklerin biraz pozisyonunu değiştirmesiyle ilgili buna Tarım Reformu Genel Müdürlüğü bir tüzük gönderdi. Tüzüğe iyi bakın arkadaşlar, tüzüğü iyi inceleyin, bu tüzük buna imkân veriyor. Küçük işletmelerin sektörün temeli olduğunu söylemişim. Gerçekten öyledir. O 1400 tane işletmemizden bahsediyorum, hepsi değerli mutlaka ama onlar temeli. Neden? Bugün 200 milyon yumurtayı, 200 milyon yavruyu benim bölgemde, Fethiye bölgesinde 2 tane çok büyük işletmemiz var kuluçkahane işletmesi bir tanesi ekonomik sıkıntıda kendini zorlayamıyor. Bir tanesi de kayyum elinde üretim yapamıyor.

Şimdi iki tane büyük Türkiye'yi besleyebilecek kuluçkahanemiz sıkıntı da kim besliyor Türkiye'yi? Diğer küçük işletmelerimiz. Çameli'deki 107 tane işletme, Fethiye'deki 40 civarındaki işletmenin ürettiği yavrular besliyor. 200 milyonu karşılıyor. Tabi diğer bölgedeki arkadaşları da biz kendi bölgemizle ilgili konuşuyoruz. O zaman küçük işletmelerimizin şu anda yok olduğunu var sayarsak, yok kabul edersek demek ki bu yavru ve yumurta işi Türkiye'deki üretimin oluşmasının önünde engel hale gelir. Bu üreticilerimizin değerine bir kez de bu gözle bakalım. Bizler birlikler olarak, diğer kuruluşlar olarak, devlet olarak sektörü ayakta tutan işletmelerimize bizde ayakta tutmaya çalışmalıyız, ayakta tutmalıyız. Bunun yollarını üretmeliyiz.

Son konumuz bürokrasi birlik olarak en çok kullandığımız kanal sorunlarımızı çözmek için. Buradaki çok değerli yönetici arkadaşlarımıza, kamudaki arkadaşlarımızın her gün kapılarını aşındırıyoruz, her gün yanlarına gidiyoruz, konuşuyoruz, üreticilerimiz sorunlarını çözmeye çalışıyoruz. Gerçekten çok olumlu yanıtlar alıyoruz. Genel Müdürlüğümüz bu konuda çok daha güçlü çalışıyor. Fakat bizim çözüm bekleyen sorunlarımız haklı olduğumuz halde örneğin çevreyle ilgili konularda genel müdürlüklerde, ormanla ilgili konularda örnekleyelim bunları. Çevrede su analizleriyle ilgili biliyorsunuz 10 bin litreden sonra 2 tane analiz her hafta alınması gerekir böyle prosedürler var. ama diyoruz ki bu prosedür yanlış tamam kabul ediyorlar. O zaman düzeltin niye düzeltmiyorsunuz? E bürokrasi burada böyle bir sorun var. Kabul ediyorsanız düzeltin lütfen.

Yetki dağımıklığı ortadan kaldırılmalı. Balık yetiştiriciliği, işleme, ihracat, kiralama, destekleme tabi ki tüm destekleme biçimleri buna dâhil, koruma kontrol çalışmaları, balık sağlığı gibi konular tek Genel Müdürlük çatısı altında ele alınsın. Eğer bu olmuyorsa hükümetten istediğimiz Balıkçılık Bakanlığı kursun. Teşekkür ederim.

Bu yıl ki bu çalıştayımızın bana göre en iyi tarafı bizim gibi birlik başkanlarına söz hakkının verilmesi, doğrudan işin içinde olan insanların sorunları dinlemesiydi. Daha önceki yıllarda yani çok eleştiri anlamında değil ama belki burası yeri değildi.

M. Şükrü TOKLU
Antalya İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı

Doktora tezi çoğunlukla anlatılıyordu. Ama bu çalıştayın böyle bir özelliği oldu. Öncelikle bunu kabul ettiği için sayın başkanımıza da teşekkür ediyoruz.

İlimizdeki durumu ben kısaca tanıtmak istiyorum ve tabii ki birliğimizi de tanıtmış olayım. İlimizde 73 adet balık çiftliği bulunmaktadır. Bunların 6 tanesi faal değil, 66 tane balık çiftliğimiz var. Toplam 2884 yıl/ton alabalık çiftliklerinin üretim kapasitesi var. 14 milyon 900 bin adet yavru ünitesi, yavru tesisi var. 5 adet çipural-evrek tesisimiz var ilimizde. 5240 ton/yıl kapasiteli, 29 ton kapasiteli mersin balığı tesisimiz var. 31 ton kapasiteli sazan üretim tesisimiz var. Birliğimize bağlı bu çiftliklerin toplam üretimi 8184 ton/yıldır.

Ben diğer arkadaşlar bazı konuları hepimiz işleyeceğiz diye biraz farklı yöntemle huzurunuzda çıktım. Öncelikle yaptığımız özellikle birlik başkanımızla beraber yürüttüğümüz çalışmalardan başardığımız, başaramadığımız bu konuda bize genel müdürlüğümüz, bakanlığımızın bize yaptığı destekler ilgili yeri geldiğinde övmek, yeri geldiğinde de hafif eleştiride bulunmak yönünde sunum yapmayı tercih ettim.

Konuları şöyle sıraladım. Su kiralama sorunumuz vardı 2007 yılında başladı bu sorunumuz. Çok ciddi dilekçelerimiz oldu. Bende dilekçelerden oluşan 6 klasör var. Biraz sonra örnek vereceğim. Yapı kullanım ruhsat sorunumuz gündeme geldi. Bütün bunlar önce Antalya'da gündeme geldi benim bu söylediklerim. Ulupınar'da

Öztaşlar botanik bahçesinin olduğu yerdeki modern bir tesisimizin mahkeme yıkımına karar verdi, Yargıtay ve valilik onayladı. Kaymakamlığa gönderdi ve yıkımına karar verdiler. O aşamada nedir bunun sorunu diye baktık. Şehir içindeki binalardaki iskânı istiyorlar balık çiftliklerinden. Bir araştırdık özellikle Merkez Birliğimizden bu konuda yardım aldık. Türkiye’de var mı böyle iskânı olan çiftlik? Hemen hemen hiç bize gelen listede hiç birinin böyle iskânı yok. Bir Bursa’da var yanılmıyorsam, diğerlerinde böyle bir imkân olarak yok. Bu konuya el attı sağ olsun bakanlığımız, genel müdürlüğümüz. Bu konuyla ilgili bizimde başvurularımız o dönemin bayındırlık bakanı Erdoğan Bayraktar’a iletildi ve bir kanun değişikliğiyle bu çözüldü. Aracı olanlara bu bakımdan teşekkür ediyorum.

Bir sulak alanlar konusu çıktı. Bu da Antalya’da çıktı. Belki birçok çiftlik sahibi arkadaşların bundan haberi yok. Bizim buradaki çiftliklere milli parklardan yazılar gelmeye başladı. Bize şu kadar kira ödeyeceksiniz. Ödemediğiniz takdir de 100 bin liraya varan ceza keseceğiz diye yazılar geldi. Sözleşme yapanlarımız oldu. Para ödeyenlerimiz oldu. Bu nerden çıktı diye araştırdık. Sulak alanlar ile ilgili bir hayli yazışmamız oldu. Bu yazışmalarımız içinde fark ettik ki sulak alan dedikleri şey Ramsar Sözleşmesiyle ilgili bir olaymış.

İran’ın Ramsar kentinde 1970’li yıllarda göçmen kuşların barınması, onların su kullanmasına yönelik bir projeymiş ama bizim milli parklarımız nerde su gördüyse orayı sulak alan gibi algılamış ve bize cezalar yazmaya başladılar. Öyle ki burada var mı yok mu bilmiyorum. Ama küçükbaş hayvan üretici arkadaşlarımız bile bir yerden eğer hayvan suluyorsa onun da vergi vermesi ya da para ödemesi gibi yazı gündeme geldi. Bunu biz araştırdık uzun uzun bununla ilgili Türkiye’de mevzuatları tespit ettik, sulak alan yerlerini tespit ettik. Ramsar sözleşmesini gündeme getirdik. Eğer böyle bir komisyon olması gerekiyorsa bizlerin de bu komisyonun içinde olmamız gerektiğini dile getirdik. Haklı bulunduk. Uzun toplantılar yapıldı ve bir komisyon oluşturuldu. Bizim o komisyonun içinde olmamız sonucunda kesilen cezaları, alınan paraları iade ettiler. Şimdi bu sorunda çözüldü.

Konumuzun bir başlığı can suyu meselesi ve önümüzdeki günlerde çok yaşayacağımız bir sorun. Geçen sene yaşadık özellikle Manavgat’ta ve benim çiftliğimin olduğu yerde, oralarda su az olduğu için suyu tutuyorlar. Tüm suyu kesiyorlar. Manavgat da denizin suyu geriye tepti. O çiftliklerdeki balıklar öldü. Bizde suyu tam kestikleri için susuz kalındı. Çiftliği boşaltmak zorunda kaldık. Burada da yazışmalarımız oldu. Yine merkez birliğini atlamadan, onlara, biz şikâyetlerimizi ilettik. Onlar da bir üst yazıyla ilgili müdürlüklere iletiler. Bize gelen cevabı yazıda; aslında böyle bir hakkımızın olduğu söylendi ve ilgili sözleşmeleri de ayrıca bulup, böyle bir hakkımızın olduğunu ve bu hakkımızın aranmasını bununda Çevre İl Müdürlükleri kanalıyla yapabileceğimizi dile getirdiler. Sonrasında bize gerekli yerlere, gerekli

uyarıları yaptık dediler. Bu konu çözüldü mü? Çözülmedi mi? Önümüzde ki günlerde bunun başımızı çok ağrıtaacağını hissediyorum.

Orman Genel Müdürlüğü bir mevzuat yayınladı. Eğer köyde ikamet ediyorsak, köyde nüfusumuz kayıtlıysa, 5 yıldır ordaysak çıkan rakamın %80'nini almıyorlar. Ama buradaki hem 5 yıl olacak hem de nüfus kaydın ve ikametgâhın orda olması lazım yani bir çiftlik sahibi çocuğunu okutuyorsa, şehre iniyorsa onun orda ikameti olmayabiliyor. Mesela bizler öyleyiz. Şimdi bu durumda bir çarpıklık var. Buradaki ve kelimesinin en azından kaldırılması gerekiyor. Nüfus kaydı veya ikametgâh şeklinde bunun düzeltilmesi gerekiyor. Bununla ilgili oturma başkanına bir dilekçe vereceğiz. Genel Müdürlüğümüzün de dikkatine sunuyoruz. Tüzel kişi olmayacaksın, 5 yıldan bu yana hem nüfus kaydın hem ikamet köyde olacak, okuyan çocuğun olsa birinin çocuğunun başında kalmak gibi sorunu olsa şehre gelse orda ki ikameti isteniyor. Çocuklarının kaydı yapılması için. Bu o çiftlik sahibine mağduriyet yaratıyor. En azından 5 yıl kavramı kalabilir ama ve/veya kelimelerinin konulmasını istiyoruz. Ayrıca ikinci ve en önemli talep ettiğimiz usulde geçmiş de suda hazinenin, özel idarenin elindeydi. Bakanlığımız buna el attı.

Çiftliklerin balık pişirme konusuyla ilgili sorunu var. Ben bunu birlik başkanı olduğum günden bu yana dile getiriyorum. Antalya'da 66 çiftliğimiz var. 4-5 tanesi hariç bunların hepsinin bir sorunu var. Yani benim çiftliğim var, restoranımda var yanımda. Ürettiğim balığı orda üretiyorum. Kapasitem 10 tona yaklaşık 30 tonluk balık tüketme hacmine kavuşuyoruz. Toplam alabalık çiftliklerinin yaklaşık üretim kapasitesi 15 ton civarında Burdur'dan, Muğla'dan, Denizli'den, Isparta'dan balık alıyoruz biz. Antalya'daki çiftlikler iyi bir balık satım pazarıdır.

Şimdi öyle bir durum var ki Kepez halk pazarına gidin 2 tane perakende balık satan dükkân var. Her ikisi de yanına balık pişirme yeri koymuş. Orda balığı temizliyor, pişiriyor paketleyip veriyor. Çarşı içinde dükkân açan bunu yapabiliyor. Ama balık çiftliği olan bir müessese kendi yerinde bunu yapamıyor. Bunu yapabilmek içinde ormandan izine gerek yok. Ama orman amaç dışı kavramı tutturuyor. Burası balık çiftliği diyor. Balık çiftliğinde onların haklı bir yönü var. Çarşıdaki küçük dükkân kadar orada pazarlama olanağım olmamalı mı? Bu konuyla ilgili uzun yazışmalarımız oldu. Birlik başkanlığımızca çok yazılar yazdık. Beraber çok yerlere gittik. Ama her seferinde mevcut kanun ve yönetmeliği, tüzüğü yazıp bize gönderdiler. Genel müdürümüzün de bu konu ilgili üzerine düşmesini rica ediyorum. Bu konuyla ilgili bir dilekçemiz olacak oturma başkanlığımıza onu da vereceğiz.

Bir başka konumuz su ürünleri kanun taslağı ile ilgili bununla ilgili görüş aldı genel müdürümüz. Ama bizim istediklerimizden can alıcı konuları yazmadılar. Özellikle neydi? Orman bize balık pişirme yaptığımız zaman amaç dışında kullanıyorsunuz diyor. Su ürünleri kanunda balık çiftliklerinin bir amacı olması gerekiyor. Bir amaç maddesi yazılması gerekiyor. Bu amaç maddesi yazılmadığı için bizi orda amaç dışı faaliyet de bulunmakla itham edip, bizi zor duruma düşürebiliyor.

Bu konu ile ilgili ya özel bir madde konulabilir veya pazarlama ünitesi kısmında 10 uncu madde bu yeni taslakta denmiş zaten balığı taze, şoklu, canlı pazarlayabilir diyor. Yani buraya bir de pişmiş kelimesi konulabilir. Hiçbir sıkıntıda yok aslında. Bu konuyla da ilgili bir dilekçemiz olacak.

Yem ve balıktaki KDV ile ilgili geçen genel kurulumuzda hemen hemen bütün üreticilerde dediler ki bu aynı olsun dediler. Eğer yem sıfırda balıkta da sıfır olsun. Her ayın sonunda biz KDV ödemekten nerdeyse feleğimiz şaşıyor dediler. Bir dengeleme unsuru olarak kullanılıyordu. Yem faturasıyla, balık satış faturaları şimdi böyle bir dengesizlik çıktı. Aslında bu balıkçının az kazandığından kaynaklanan bir şey. Çok para kazansa, sene sonuna kadar dayanabilse balıkçı desteklere kadar bu sorun yaşanmayabilir ama böyle bir sıkıntı var. Balık ve yemdeki KDV'lerin aynı olmasını yani bir mi olur iki mi olur? İkisi de sıfır mı olur? İkisi de sekiz mi olur değil ama aynı olmasını Antalya'daki balık çiftliklerin olarak bir talep oldu bizim genel kurulumuz da. Bunu da sizlere iletiyorum.

Orman arazilerinin kiralanması ile ilgili dilekçemiz olacak. Dilekçeleri somutlaşsın diye veriyoruz. Burada sunumun içinde var. Bu kayda giriyor ama somutlaşsın diye benim birlik başkanı olarak imzaladığım özel dilekçelerimiz var. Bunu buradan okumak istiyorum özellikle. Son birkaç yıldan bu yana ormanda yer alan kiralama ciddi bir sorun olmuştur. Sözleşme uzatırken çok yüksek rakamlar çıkıyor. Her yıl devletin belirlediği oranda kira artışına göre ödeme yapıldığı halde sanki sıfırdan başlıyormuş gibi rakamlar isteniyor. İtirazlar edildi. İtirazlar haklı bulundu. Ama çözüm çok kısıtlı oldu. Bir başka konumuz orman alanlarda yer kiralama ile ilgili 5 tane birlik başkanı olarak ormanlarda %300-400 kira artışlarının uygun olmadığını, zaten biz her yıl kiralamızı tefe-tüfe oranında artırırken. Yeni bir sözleşme önümüze geldiğinde bunun fahiş rakamlara ulaştığını gördük. Bununla ilgili itiraz ettik. İtiraza aslında haklısınız dediler ama bu böyle dediler.

Efendim hepinize saygılar sunuyorum.

Fatih MADEN
Çameli Alabalık Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı

Sayın genel müdürüm, sayın başkanım, sayın daire amirlerim, değerli üretici arkadaşlarım. Denizli ilinde toplam 107 tane üretim tesisi bulunmaktadır. Toplam kapasitemiz 2500 ton alabalık üretiyoruz. 100 milyon yavru, 100 milyonda yumurta üretiyoruz.

En büyük sorunumuz yem maliyeti bu balıkçılık maliyetinin %70'nı kapsıyor. Kültür balıkçılığında kullandığımız balık yemlerini ham protein, ham yağ ve benzeri besin değerlerinin etiketlerde yazmaktadır. 45-20 gibi, 40-24 gibi yazıyor. Bu besin değerlerinin menşeleri belirtilmiyor.

Üreticiler aldığı yemlerin proteini, yağını nerden elde edildiğini bilmesi gerekiyor. Ama bu yemleri analiz yaptırdığımız zaman sonuçlar geliyor. Ama içinde ne olduğu belli değil. Tüketici yem konusu hakkında ancak kullandıktan sonra fikir sahibi oluyor. Yani FCR değerlerini hasattan sonra bilebiliyor. Tüketicinin korunması için aldığı yemin içeriğinden emin olması için ihtiva ettiği protein değerinin yüzde kaç hayvansal menşeli, yüzde kaç bitkisel menşeli diye etiketi de yazılması lazım.

Ayrıca hayvansal menşeli proteinin kaynağının ne kadarı deniz, ne kadarı kara menşeli hayvanlardan elde edildiği yazılmalıdır. Aynı şekilde yağın içerdiği yağ oranının ne kadarı hayvansal kaynaklı, ne kadarı bitkisel kaynaklı olduğu yazılmalıdır. Ayrıca sindirilebilir proteinle, sindirilebilir enerji değerlerinin de yem etiketinde yazılması lazım.

Piyasada en çok kullandığımız büyütme yemlerinden 45-20 yemin %20 yağ içeren yemin kimi fabrikalar %2 balık unu koyup üzerine tavuk unu, kemik unu, tavuk tüyü unu gibi besin kaynaklarıyla tamamlamaktır. Bazı fabrikalar ise buna %35 balık unu koyup bu proteini sağlıyor. Her iki yemde 45-20 sonuç veriyor. Fakat üretici bunun hangisinin daha içeriğe sahip olduğunu dediğimiz gibi hasatta bilebiliyor. Bunun için hangisi daha iyi içeriğe sahip olduğunu bilmediğimiz için balık unu balık içeriği fazla olan yemlerde daha iyi FCR elde etmek için bu proteinlerin nerden sağlandığını? Hangi hayvansal mı bitkisel mi ürünlerden sağlandığını? Çuvalın üzerindeki etiketlere yazılması lazımdır.

Sonuç olarak üreticinin hangi kalitede yem aldığını bilmesi ve ona göre kendine uygun markayı seçmesi için protein ve yağ kaynaklarının menşesi, yemin sindirilebilirlik değerinin etikete yazılması mecburi hale getirilmelidir. Böylece balıkçının yem fiyatı ve içeriğini mukayese edip uygun olanı seçmelidir. Teşekkür ederim.

Mustafa AYDEMİR
Isparta İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı

Küçük ve orta ölçekli işletmelerin sorunlarına dikkat çekmek istiyorum. Büyük işletmelere müteşekkirciz kendilerine teşekkür ederiz. Onlar olmasa bu çalıştay bu şekilde kapsamlı yapılamazdı. Büyük sponsorlar bulunamazdı. Bu kadar sektör paydaşı bir araya getirilemezdi. Günümüz şartlarına göre büyük, modern tesisler olamaz. Bu tesislere uygun ekip-ekipman ve malzeme sektörü olamazdı. Yem sektörü bu kadar gelişemezdi. Tüm bu sektöre hitap eden akademik kadro bilene bu kadar gelişemezdi. Bu sektöre hükmeden teknik kadroda işçisinden, mühendisine kadar gelişip donanımlı hale gelemezdi. 1 milyar dolara yaklaşan su ürünleri ihracatı da bu kadar olmazdı. Bütün bunların bilincinde olarak kendilerine teşekkür ediyoruz büyük firmalara.

Bugün Karadeniz’de yapılan somon dediğimiz büyük alabalık projeleri Isparta’daki Isparta’da dahil küçük üreticileri, orta ölçekli üreticilerde heyecan uyandırdı. Sayın Osman PARLAK beyin bizleri Samsun’da yapılan çalıştaya davet etti. Orada büyük alabalık çalıştayına katıldık. İhracat durumunu, yapılacak tesisin kapasitesini bunların hepsini orada anlattıkları zaman biz kendi adımıza çok memnun olduk.

Geldik bunu Isparta’da üreticilerimizle paylaştık. Karadeniz’de böyle işler yapılıyor dedik. Bunun bize de faydası olur mu? Nasıl olur? Biz direkt Isparta’dan oraya porsiyonluk balık ve yavru gönderemeyiz. Ama orta Anadolu’dan ilerisinden Karadeniz çekerse porsiyonluk balık, yavru balığı ve yumurtayı, bizim buradaki

bilakis küçük ve orta ölçekli balıkçılara iç piyasada Pazar payı açılmış olacak. Rahatlamış olacak. Şuan da bile balık fiyatlarında çok büyük rahatlama oldu. İnşallah bu kalıcı olur. Karadeniz’inde etkisi oldu diye düşünüyoruz. Bu kadar kısa zamanda olur mu bilmiyorum.

Genel sorunlar çevreyle ilgili, KDV’nin %1’e düşürülmesi sayın genel müdürüm az umutsuz konuştunuz. Bu konuda il birlikleri olarak bu işi merkez birliğiyle sizin başınıza yıkmayalım. Bizden de yardım olsun biz il birlikleri olarak gidelim siyaseti bu işe sokalım. İl birlikleri olarak hangi partiden olursa olsun milletvekillerimizi alıp, sizlerle beraber bakanın yanına çikalım. Et de bu olabiliyor da balıkta niye olmasın?

Bugün balık tüketimini kişi başı 12-13 kiloya çıkaralım tamam. KDV %8’de kalsın. Sayın bakan bey de söyleyelim. 5-6 kilo balık tüketiliyor. Bundan da vergi almıyor. Balık tüketimini artırmamız gerekiyor. Balık tüketiminin artırılması konusunda bu tür fiyatı etkileyen sebeplerin ortadan kaldırılması gerekiyor. Bu iş sizin omuzunuz da kalmasın çevre işi de aynı, orman bakanlığında olan 6111 sayılı kanun orman bakanı karşı çıktı diyor. Orman bakanı balıkçılara düşman mı? Her yerde oradan çıkıyor engel. Ya anlatılmıyor. Anlatılsa o işin çözüleceğine inanıyorum.

Sayın Genel Müdürüm Karacaören’le ilgili sorunu çok tatlı şekilde çözdük sayenizde ona da teşekkür ediyoruz. Süreyi 10 yıla çıkardınız ona da teşekkür ediyoruz. Karacaören’de bir sıkıntımız yok. Ama suyla ilgili sıkıntı olacak gibi görünüyor, yağışlar az, santral özelleşti suyu fazla kullanıyor dolayısıyla bu sene hastalıklar fazla oluyor gibi geliyor. İnşallah fazla problem çıkmaz.

Küçük balıkçılardan istenen 10 tona kadar olanlardan yem faturası istenmedi. Teşekkür ediyoruz. Bu küçük işletmeleri kırsal çözümle ilişkilendirilip balık tüketimine katkıları yaygınlaştırılması lazım. Orman yeri olanlar balık çiftliklerinde balık pişirmenin ve pazarlamanın da balıkçılık faaliyetlerinden sayılacağı konusunu balıkçılık kanunu çıkmadan eklettirebilirsek. Kanun çıktıktan sonra belki daha zor olur.

Küçük ve orta ölçekli işletmeleri de yaşatmamız gerekiyor. 50,40 ve 20 ton civarında kapasitesi olan üretici arkadaşlardan kaç kişi geldi? Gelemiyorlar da fakat onların sorunlarını biz dile getirelim dedik. Gezdik bütün çiftlikleri bir tanesi dedi ki. 12 ay da bakıp büyüttüğüm balığı 20 ayda büyütemedim yemden. Sayın genel müdürüm, nasıl tarım il müdürü personeli geliyor kalıntı var mı, antibiyotik var mı? Yemlerden numune alıp gidiyor. Bu yemin etiketinde yazan doğru mu değil mi? Ben yemden şüphelendiğim zaman müracaat ettiğim il müdürlüğünde bu yemin üzerinde yazan etiket doğru mu? Fiyatını kaç yazarsa yazsın yemci arkadaşlara düşman değiliz. 5 lira olacağına kilosu 6 lira olsun fakat etiketini bilsin kaç kiloya yeme kaç balık üreteceğini bilsin.

Büyük firmalardan %70 biz geriden başlıyoruz küçük olarak. Büyük üretici arkadaşların yem fabrikaları var. Bunlar kendi yemlerini üretiyorlar. İsteddiği fiyatta yemi çıkarıyorlar. Bu yem konusu benim değil bütün birlik başkanlarının, üreticilerinin şikâyeti konusunda bu yem işi çözülsün. Balık tüketimi konusunda milli görevimiz dedim sayın genel müdürüm, tüketimi artırma konusunda bu küçük çiftliklerin çok önemli görevleri var. Bunlar önemli derecede balık tüketimine katkıda bulunuyorlar.

Geçenlerde Genel Müdür Yardımcımız Turgay Bey, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'ndan Müsteşar Bey ile Isparta'ya geldiler. Kendilerine bu konuların hepsini ilettik biz önceden konuştuğumuz gibi Isparta'da bir alabalık günü yapacağız. Bu da halkın katılımıyla olacak. 15 bin balığı yarımşar versek çözülecek. Burada üniversite hocalarından, tıp doktorlarına kadar balığın faydalarını anlatacak şekilde, yem firmalarından yemde ne kullandıklarını kafada soru işaretleri giderilecek şekilde onları da çağıracağız. Bu durumu Müsteşar Bey'e sizde yardımcı olun diye söyledik. Tamam, Bakan Bey'in Mayıs ayında Isparta'da programına denk getirmeye çalışalım, yapalım, yardımcı olalım dediler. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hakan AÇAR
Burdur İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı

Öncelikle bu yıl ki çalıştay da Sayın Faruk Başkanımın biz başkanlara 20 şer dakikalık konuşma metni sunmamız için bir fırsat tanıdığı için öncelikle kendisine teşekkür ediyorum. Teşekkürün yanında da hepimiz aynı konuları dile getirdiğimiz için sıkıntı duyuyorum. Konuşma sırasına baktım ki ben beşinci sıradayım. 2 gün önce Hüseyin başkanı aradım. Ne yapıyorsun? Çalıştaya hazırlık yapıyorum, Şükrü abiye bakıyorum elinde dosyalar ve anladım ki beşinci sırada bize pek bir şey kalmayacak.

İki beyazımız çok ünlüdür bizim. Birincisi süt, sütümüzün kalitesi çok iyidir ve günlük 900 tonluk üretimle Türkiye’de 2 inci sırada bir ilimizdir. Mermer sektörü de aynı burdur beji dünyada tanınan bir renktir.3 üncü sıra olarak da balığımız iyi bir konumdadır. Türkiye üretiminde ilk beşte yer alan bir iliz. Tabi birlik olarak biz 2007 yılında kurulduk. 16 üye arkadaşımızla 8 inci birlik olarak faaliyete geçtik. Toplam 70 tane üreticimiz var. Toplam kapasitemiz 10.560 ton ve üretimimiz %35 kapasiteyle çalışıyoruz 3546 ton.

Aldığımız teşviklerde 2 milyon 616 TL gayet de iyi bir teşvik alıyoruz. Sorunlarımız geçerse karaca ören bizim en büyük sorunumuzdu. En büyük üretim bölgemizdi. Ama bakanlığımız sayesinde bir kapasite düşürümüyle şuan da o sorunu çözdük.

Bunun dışında yem fiyatları hepimizin söylediği gibi kalitesi, biz üretimi yaparken en büyük problemlerimizden biri de nitelikli personel bulmakta çok zorluk çekiyoruz. Kimse balıkçılık sektöründe çalışmak istemiyor. Gerçekten zor şartlarda çalışıyoruz. Teşekkür ederim.

Demir ALPAY
İzmir Su Ürünleri Yetiştiricileri Üreticileri Birliği Genel Sekreteri

1380 sayılı su ürünleri kanununun günümüz şartlarında yetersiz kalmıştır. Sektörün görüş ve önerileri alınarak revize edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bakanlık tarafından yürütülen son bir çalışma ile Su Ürünleri Kanunu'nda bazı değişikliklere gidildiği, taslak kanun hazırlandığı ve imza aşamasına getirildiği bilinmektedir. Su Ürünleri Kanunu yayımlanmadan yeni bir değerlendirmeye gidilerek, sektörün görüş ve önerileri de mutlaka dikkate alınarak yeni bir taslak kanun hazırlanması daha doğru ve adil olacaktır.

Balık çiftliklerinin kullanmakta oldukları ancak imar izni alınamadığı için kaçak olarak değerlendirilen kıyı lojistik tesislerinin ve iskelelerinin yasal hale getirilmesine imkân veren düzenlemeye ihtiyaç duyulmaktadır.

Elverişsiz hava ve deniz şartlarında aşılama, boylama, hasat, kafes onarım ve bakım gibi önemli ve zorunlu faaliyetlerin kıyıya yakın veya korunaklı alanlarda yapılabilmesine imkân veren yasal düzenlemeler yapılmadı.

Kişi ve kurumların itirazı üzerine sektörde üretim bölgelerinde uzaklaştırılan ya da kapatılması talep edilen işletmeler mevcuttur ve bu durumun emsal gösterilerek sektördeki diğer firmalara zarar verme kaygısı oluşmuştur. Sektörde bölgesel veya genel anlamda yaşanan önemli sorunların kalıcı olarak çözülmesi beklenmektedir.

Sektördeki gelişmeler günümüz şartları sektörün görüş ve önerileri dikkate alınarak

sektöre ait kanun, yönetmelik ve diğer ilgili mevzuatın yeniden hazırlanması. Gerekli fiziksel ve teknik alt yapısını tamamlamış, çevreyle uyumlu, sürdürülebilir yapıda, rekabetçi, modern ve güçlü bir kültür balıkçılığı sektörü oluşturulması.

Mevcut dış pazarların geliştirilmesi ve yeni dış pazarlar oluşturularak ülkemiz kültür balığı ihracatının milyar dolar seviyelerine ulaştırılması, artan iç ve dış talebe cevap vermek üzere, mevcut üretim kapasitelerinin artırılması, bunun yanı sıra yeni üretim sahaları oluşturularak sektöre tahsis edilmesi ve başta Avrupa olmak üzere deniz kültür balığı tedarikinde lider ülke konuma yükselmek ve kalıcı olmak hedefimizdir.

Sektörde bölgesel veya genel anlamda yaşanan önemli sorunların kalıcı olarak çözülmesi, sektör paydaşlarının çabaları ve devletimizin de desteği ile kültür balıkçılığına ilişkin olumsuz ön yargıların kırılması, kamu ve medya ile iletişimin artırılması gerekmektedir. Devletimizin daha radikal desteği ile yeni türlerin üretimi için projeler geliştirilmesi önemlidir.

Su ürünleri tanıtım faaliyetlerinin geliştirilerek, halkımızda balık tüketim alışkanlığı ve bilincinin oluşturulması, ülkemizde çok düşük olan kişi başı balık tüketiminin gelişmiş ülkeler seviyesine çıkarılması gerekmektedir.

2. GÜN
1. OTURUM
Oturum Başkanı: Osman PARLAK
Raportörler: Berru Nur ETLİ, Evrim Beyhan ŞEN

Osman PARLAK
Merkez Birlik Yönetim Kurulu Üyesi

Sayın Genel Müdürüm, Sayın Genel Müdür Yardımcılarım, Daire başkanlarımız, merkez birliğimizin başkanı, yönetim kurulu üyeleri, su ürünleri yetiştiricilik birlik başkanlarımız ve yönetim kurulu üyeleri, üniversitelerimizin değerli akademisyenleri, bakanlık bürokratlarımız, basınımızın değerli mensupları ve çok kıymetli yetiştiriciler ve su ürünleri sektörünü 3 bin tonlardan 300 bin tonlara getiren yetiştiriciler ve su ürünleri mühendisleri hepinizi saygıyla ve muhabbete selamliyorum.

Bugün ki oturumumuz da önce “Büyük Alabalık” ile ilgili bir konuşmacımız var, daha sonra “Mevsimsel Değişiklik Gösteren Barajların Durumuyla” ilgili Sayın Atilla ERTÜRK ve “Alabalık Kuluçkahanelerinin Performansı” ile ilgili Sayın Doç. Dr. Mahir KANYILMAZ ile birlikte olacağız.

Değerli katılımcılar büyük alabalık projesi özetle şudur: 40 bin ton üretim, 200 milyon dolar ihracat ve bin 100 kişiye istihdam bunun 100 tanesi de su ürünleri mühendisi, büyük alabalık projesi 2 bin aileyi ilgilendiren, 22 vilayetteki balıkçıları ilgilendiren bir projedir. Bu proje aynı zamanda buraya dikkatinizi çekmek istiyorum, Dünyanın en lezzetli büyük alabalığının yetiştirilecek bir yerinden bahsediyorum Karadeniz. Bu bizden kaynaklanmıyor Karadeniz’in özelliğinden kaynaklanıyor. Ama bu bizim için tarihi fırsat. Ayrıca başka bir şey daha var. Bunu su ürünleri mühendis arkadaşlarımızda lütfen araştırın ben burada çok iddialı söylüyorum ama arkasını da lütfen siz doldurun. Ben diyorum ki belki dünyadaki en çevre dostu offshore sistemleri Karadeniz’dedir, büyük alabalıktadır nedeni de izah ediyorum, çünkü biz 6 ay üretim yapıyoruz, 6 ay da denizi dinlendiriyoruz. Hâlbuki balıkçılık 12 ay esasına göre yapılıyor. Mesela Samsun ve Sinop’da bir iki belediye muhalefet yapıyor. Ama hiç bizi çağırmadan, hiç bizimle konuşmadan, hiç fikirlerimizi almadan ben birkaç yerde bunu söyledim. Burada tekrar etmekte fayda görüyorum ama sizde araştırın. Eğer Karadeniz’de büyük alabalık projesi kadar çevre dostu dünyada başka denizde yapılan kafes balıkçılığında projeler varsa lütfen arkadaşlarımız bize de bildirsinler.

Ne yapmamız gerekiyor en az 40 bin ton bir üretim yapacağız, 200 milyon dolar devlete sözümlerimiz var. 200 milyon dolar ihracat yapacağız ve 1100 civarında istihdam sözümlerimiz var. Bu vesileyle büyük firmalar şuan Karadeniz’de buradan hepsine teşekkür ediyorum. Hemen hemen Türkiye’nin büyük firmaları şuan da Karadeniz’de bazıları üretime başladılar bazıları birkaç ay içinde başlayacaklar, bazıları hazırlık çalışmasında ama büyük firmalarımız burada bu beni çok sevindiriyor. Bu projenin hayata geçirilmesinde özellikle Sayın Bakanımıza, Sayın Genel Müdürümüze ve ekibine, Sayın Birlik Başkanımıza, Yönetim Kurulu Üyelerimize ve Birlik Başkanlarımıza bu işe destek veren işlemeci, ham maddeci ve yemci arkadaşlarımızın hepsine huzurlarımızda teşekkür ediyorum.

Ama bu proje daha çok Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğünün üzerinde çok durduğu, çok emek verdiği, çok gayret ettiği ve kısa zamanda da sonucunu alacağımız projedir. Belki Hasan Bey birazdan anlatacak size bu yıl benim tahminim 6-7 bin ton üretim yapacağız muhtemelen yarısı Samsun ve Sinop ‘da, yarısı da doğu Karadeniz’de olacak ve dünya fiyatları bu yıl düşük olmasına rağmen yine de tahminim 40 milyon dolar civarında ihracat gerçekleşeceğini düşünüyorum. Bu biraz fazla olabilir biraz az olabilir.

Hasan AKKUZU
Rize İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı
Büyük Alabalık

Rekabet edilebilirliğin artırılabilmesi için üretimi başlatılan bir tür olan büyük alabalık Karadeniz somonu olarak da isimlendirilmektedir. Alabalıkta; 50 ton yaptık sattık, 100 ton yaptık sattık, 500 ton yaptığımızda il dışına çıktığımızda büyük firmalarla karşılaştık. Büyük firmalarla baş etmemiz imkânsızdı. Balıkları 3 kuruşa satıyorlardı. Biz balığı 5 kuruşa mal ediyorduk. Onlarla mücadele edemeyeceğimizi anlayınca başka bir yol çizmek istedik.

Burada bizim ayrıcalığımız bu konuda ısrarcı olmamız oldu. Bu balığı ısrarla ürettik. Hiç para kazanamazsak da ürettik ve en azından ufak şeyler kazandık. Büyük firmalarla çakışmadık. Çünkü onlar ülkemizi yıllarca Avrupa'nın arka bahçesi olarak kullandılar. Çok cüzi karlarla Almanya'ya Avrupa'ya balık satıp evet büyük ihracat girdileri sağladık ama çok müthiş de ithalat çıktılarıyla birlikte az bir karlıkla büyüyerek tekelleşerek bu işleri yapamaya çalıştılar diye düşünüyorum.

Şili de meydana gelen alg patlamasıyla Japon balık üreticileri ile bir araya gelmiş ve bu türün yetiştiriciliği ile ilgili çalışmalar başlatılmıştır. Amerika'da çalıştığım yıllarda somonun nasıl yenildiğini, nasıl tüketildiğini ve nerden alındığını? Şili'den geldiğini çok iyi biliyordum. Şimdi güzel bir yol açtık Japonya'ya. İlk açan kişide biz olduk geçen sene 400 ton işlenmiş ürün, yaklaşık olarak 1000 ton işlenmemiş ham maddeyi Japonya'ya pazarladık.

İhracatın tadını aldığımızda Türkiye piyasasından tamamen vazgeçtik. Tek keyfimiz

ne kadar ürettiğimizle ne kadar başarılı olduğumuzla alakalıdır. Bütün ihracatçılara teşekkür etmek istiyorum buradan. Şimdi Japonya'nın bize gelmesi Şili'deki alg patlaması ve hastalıklardı. %100 bizim başarımız demeyeceğim. Birilerinin başarısızlığıydı.

Ülkemde aynı potansiyel var, aynı hatalara düşmekteyiz. Hiçbir üretim yapmadan haksız yere destek alan firmalar vardı. Destekleri çekilince çiftliği büyük alabalık ihracatından kaynaklı iyi paralara sattı. Tekrar çiftliği açtırmak için uğraşıyorlar. İl müdürlerimizden çok duyarlı olmalarını istiyorum. Fazla üretim yaparak sürdürülebilirliği bitirmelerine biz üreticilerle birlikte siyasetçilerinde göz yummamalıdır.

Yem çok önemli balığın lezzetli olması çok önemli suyun kalitesiyle birlikte yemin çok kaliteli olması çok önemli o yüzden yem firmalarının çok dikkatli bir şekilde kontrol edilmesi gerekmektedir. Hepinizin de güçlü bilinen saygınlığını kanıtlamış firmalarla çalışmanızı umut ediyorum.

Balık stresli hasat edildiğinde laktik asit üreterek doğal rengi değişiyor. Bu da balığın etinde kötüleşme yapıyor. İşlerken etinde ayrışmalar oluyor. Lezzetinde de kötüleşme başlıyor laktik asitten dolayı. Kontrollü olarak üretim yapılmalı balık kanı akıtma işleminin doğru yapılması çevreye zarar vermeden uygulanması bu konuda sektörün kendi otokontrol sistemini kurması gerekmektedir.

Kaliteli işleme ve işleme fabrikalarının çiftliklere yakın olması yetiştiricilik açısından önem taşımaktadır. Ülkemizin konumu gereği ve kaliteli üretim ile Japonya'nın yanında Amerika, Rusya ve Suudi Arabistan pazarları gibi büyük ve önemli pazarlara ulaşılabilir. Ülkemizde kaliteyi koruyarak ve geliştirerek bu pazarlara ulaşılabilir.

Japonya'ya çalışacaksanız, çalışacağınız işleme fabrikalarında şunlara dikkat edin malın kabulü, içinin alınması, kafasının alınması, sonra dinlendirilmesi, filetolanması, şoklanması ve paketlenmesi şeklinde fabrikalarda çalışıp diğer fabrikaların onay alması biraz güç oluyor. İşleme yapılacak olan balıkların fire oranlarına göre planlama yapılmalı ve fiyatlama doğru belirlenmelidir. İhracatta, ihraç edilecek olan ülkenin pazarlama kanalları doğru tespit edilmeli ve uygun fiyatlandırma yapılmalıdır. Pazarlama planlamasında, ihraç yapılacak olan ülkenin iklim koşulları da göz önünde bulundurulmalıdır. Balığın biyolojisi ve yetiştiricilik koşullarına dikkat edilerek üretim yapılmalıdır.

Alabalık somonu olarak isimlendirilen *Salmo trutta labrax* türü hastalık direnci ve et verimi gibi avantajlarının olması yanında Norveç somonundan daha ekonomik değere sahiptir. Büyük alabalık üretim yöntemi, üretim miktarına, ihracata ve istihdama katkı sağlamaktadır.

Navlun desteklerimiz çok yetersiz. Navlun desteği her şeye var balığa yok. Bunu

da Ekonomi Bakanlığına iletirseniz çok memnun olurum. Belki Genel Müdürümüz, Daire Başkanımız ile hep birlikte Norveç'e gidip, Norveçlerin yaptığı gibi bir borsa oluşturabilir miyiz? Yani bir alt tabanla bir üst taban oluşturup bütün üreticilerin balığı satmadan önce oraya bildirmesini, kimsenin çok aşağıya düşmemesini ve işlemeciler açısından da çok yukarı çıkıp uçmamasını sağlayıp bir birliktelik oluşturabilir miyiz diye sizlerin görüşüne sunuyorum. Hepinize çok teşekkür ediyorum.

Atilla ERTÜRK
Mevsimsel Değişiklik Gösteren Barajların Durumu

Osman Bey değindi için gündeme getirim. Türkiye’de triploid tabii ki üretilir. Teknik olarak zor değildir. Ancak triploid materyalin genetik özellikleri çok önemlidir. Aldığımız balık yeterince hızlı gelişmiyorsa Türkiye’de ürettiğiniz triploidin değeri yoktur. Dolayısıyla yapılması gereken çalışma damızlık ıslahına yönelik bir çalışmadır. Bu tüm sektörle birlikte değerlendirilmesi gereken bir konu diye ilave etmek istedim

TAGEM’den sayın genel müdür yardımcısı da burada bu konular devlet desteği olmadan çözülmesi pek mümkün olmayan konular. Türkiye’de çok ama çok çalışılması gecikmiş olan konulardır. Ancak devlet desteği olursa özel sektörün katkısıyla bu konular çalışılabilir. Yoksa Amerika’dan gelen yumurtayı elde etmek için 50 sene uğraşmamız gerekecek. Çok önemli bir süredir.

Türkiye’de kafes balıkçılığı 1985-86 yıllarında çipura üretimiyle başladı. 1996 yılında tarım bakanlığı ve devlet su işleri arasında yapılan bir protokolle Faruk Bey’inde görevli olduğu dönemde barajlar üretime açıldı. Tabii o yıllar da konuya çok hakim değildik. Birçok şeyi zaman içinde yapmak durumunda kaldık. Taşıma kapasitesi nedir, fosfor yükü nedir, azot yükü nedir, klorofil ağ nedir, seki disk nedir? Bunları pek bilmiyorduk. Ama şimdi çevre bakanlığı önümüze bu mevzuatı dayayınca hepimiz çok iyi öğrenmek durumunda kaldık. Şimdi %2 si minimum baraj alanı açılmıştı. 2005-2006 yılında bu %3’e çıkarıldı.

Başlangıçlarda öncelikle seri barajlarda üretim başladı. Kızılırmak üzerindeki kesik köprü ve derbent barajında bunlarda doğru girişimlerdi. Zaman içerisinde özellikle 2006 yılında itibaren bu kapasite korkunç miktarda arttı. İlk 10 senede 6850 tona çıkan kapasite, sonraki 10 yılda 241 bin tona kadar yükseldi. Burada tabii ki %2 oranının %3 çıkarılması olduğu gibi verilen üretim desteklerinin de çok önemli bir katkısı oldu.

Şuan da 135 baraj gölünde 650 tesisin yıllık kurulu kapasitesi 206 bin tondur. Bunun dışında eski köy hizmetlerine ait göletlerde de 77 proje uygulamadadır. Şimdi barajlara baktığımız zaman Keban'da işletme sayısı 116 gözüküyor. Keban mevsimlik üretim yapan barajlarımızdan biri, altında Karakaya barajımız var. Orada 89 işletme gözüküyor. Bunun bir kısmı yıl boyu, bir kısmı mevsimlik üretim yapıyor.

Yamula barajı mevsimlik üretim yapıyor, 18 işletme gözüküyor. Karkamış yıllık üretim yapıyor, 13 işletme gözüküyor. Derbent yıllık üretim yapıyor, Almus yıllık üretim yapıyor. Bu değerlere bakıldığında mevcut kapasitenin yarısından fazlası mevsimlik barajlarda kurulmuştur. Bunun anlamı nedir? Üretim verilerine baktığımızda 2013 deniz balıkları üretimi artarken, iç su balıklarının dramatik şekilde düştüğünü görüyoruz. 2013 desteklerin sınırlandırıldığı bir yıldır.

Destekler olmadığında bizim sektörümüz iç su balıkçılığı üretim miktarını azaltmış 108 bin tonlara düşmüş. Üretici ne kadar gerçekçi olduğunu daha iyi bilir. Ne zaman destek gündeme gelse bu tür barajlardaki üretim artıyor.

Oysa başlangıçta taşıma kapasitesi belirlenebilseydi. Taşıma kapasitesi dışında göllere bir amenajman planı yapılarak hangi bölgede ne kadar kapasite oluşturulacağı hatta karada verilecek araziye ilişkin inşaatlar belirlenmiş olsaydı bu çok iyi yürürdü. Ama şu aşamada yapılması gereken çalışma öncelikle bu barajlarda kapasite artırımına gitmeden önce bu çalışmanın yapılması gerekiyor.

20 yıl geçti bu barajları üretime kazandırılabilir artık sürdürülebilir olmayan bir noktadayız. Bakanlığın bu konuda acilen müdahalesi gerektiğini düşünüyorum. Taşıma kapasitesi dışında toplam fosfor değeri, havzada değerleri dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Çevre Bakanlığı asidi referans değerlerini baz alarak yayınlamış. Ama Derbent barajına baktığımızda daha üretim yapılmadan baraja giren sudaki referans değerleri yönetmelikteki referans değerlerinin üzerinde çıkıyor. Bu şu ne demektir? Bu baraj da hiç üretim yapamazsınız. Yönetmeliğe göre bu tür tesislerin tamamını kapatmak gerekir. Kapattığımız da geriye bir şey kalmıyor. Üretimin büyük kısmı yıllık üretim yapan barajlardan geldiği için bunu yapma şansında yok sektörün.

Diğer taraftan sindirim oranı yüksek, fosfor oranı düşük yemler kullanılmalı bu konuda Ar-ge çalışmaları yapılmalı. Eğer verilecekse üretim destekleri bu tür şeylere kaydırılmalı diye düşünüyorum. Düşük protein içeriği gerektiren balıklara yönlenebilir. Örneğin Tilapiya hala üretimi gündeme gelmedi. Ama Dünya'da üretimi

%20'lere yakın artan balık. Küresel ısınma hızla soğuk su kaynaklarını azaltıyor. Dolayısıyla oksijen ihtiyacı az, özellikle hayvansal protein ihtiyacı daha düşük bu tür balıkların üretimi teşvik edilmeli, desteklenmeli. Bakanlığın bu konudaki çalışmalara bir an önce başlamasında fayda olduğunu düşünüyorum.

Taşıma kapasitesi ve amenajman planları belirlenirken burada rotasyon alanları muhakkak belirlenmelidir. Yıllar boyunca aynı sahada üretim yapan işletmeler için ciddi sorunlar ortaya çıkıyor. Özellikle termal katmanlaşma olduğu barajlarda bir bakıyorsunuz. Bir ağustos gününde esen karayelle birlikte elinizdeki stokların yarısını kaybediyorsunuz. Balığı hiçbir şekilde kaçırma şansınız yok, kurtarma şansınız yok. Bunu dönem dönem hepimiz yaşamışızdır. Bunun için rotasyon zorunlu olmalı, proje onaylanırken rotasyon alanları dikkate alınmalı hatta amenajman planları yapılırken rotasyon alanları belirlenmeli.

Norveç üretimini ve pazarlamasını çok iyi organize edebilen bir ülkedir. Yeni talep artışlarına paralel olarak üretim artışını dizayn edebilen bir ülke. Bunlar üretim artışına göre kapasite artışını gündeme getiriyorlar. Burada birliklerin görüşü alınabilir. Piyasadaki talep artıçça yeni kapasite oluşmasına izin verilebilir. Bu da bir şekilde sektörün genel gidişini etkileyen şeyler.

Aslında bakarsanız mevsimlik barajlar sektöre katkıdan çok zarar veren barajlardır. Mevsimlik barajlar belki üretime katkı sağlıyor ama sektöre ne derece katkı sağlıyor bunu iyice değerlendirmek gerektiğini düşünüyorum. Alt yapı oluşmadığı sürece ciddi sıkıntı devam edecek pazarlamada dolayısıyla verilen üretim desteklerinin bu tür pazarlama organizasyonlarını ve alt yapıyı geliştirecek yatırımlara kaydırılmasını düşünüyorum. Saygılarımı sunuyorum.

Doç. Dr. Mahir KANYILMAZ
Akdeniz Su Ürünleri Araştırma, Üretim ve Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü
Alabalık Kuluçkahane Performansı

Sayın başkan, genel müdürlerim, daire başkanlarım, yetiştiriciler birliği başkanım ve değerli katılımcılar şahsım ve enstitüm adına saygılarımı sunarım. TAGEM e bağlı 4 tane araştırma enstitüsü var. Bir tane de enstitü içinde su ürünleri bölümü var. Birçoğunuz tabi bunları biliyorlar ama yeterli temas yok. Bu enstitülerde sizlerin sorunlarına çözüm olacak çok çalışmalar yapılıyor ya da talep ettiniz konularda ekstra çalışmalar yapılma ve kapasite yeteneği var.

Denizlerle yetiştiricilik alanlarının belirlenmesiyle ilgili çalışmalarını da Akdeniz, Ege'de Akdeniz su ürünleri olarak biz, Karadeniz'de su ürünleri merkez araştırma enstitüsü hala başarıyla çalışmaktadır. Bu sonuçları beklediğinizi biliyorum. Fakat bilimsel çalışmalarda kaliteli çıkması için gerekli hassasiyeti gösterdiğimizden süre biraz uzamaktadır.

Enstitüler özel sektör ile talep edilen konularda AR-GE çalışmalarına destek vermekte ve talepleri değerlendirmektedir. Enstitüler piyasada üretilen yemler, yeni yemler; alternatif yem ham maddeleri ya da diğer büyüme performanslarınızı kuşkuyla düşüğünüz tüm analizleri yapabilecek donanımda ve nitelikteyiz. Özellikle Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü olarak deniz balığı yetiştiriciliği yapılan %90 alanın sorumluluğu bizde, alabalık %26'sında sorumluluğu bizde bizimle irtibatla kalın derim.

Resmi olarak alabalık üretimini Türkiye’de ilk yapan enstitülerden birisiyiz 80 yıllarda dolayısıyla derin bir alabalık tecrübemiz var. Bu tecrübeyle saha da bazı çalışmalar yaptık. Alabalık Amerika’ya ait bir tür 1880 yıllarda orda üretilmiş sonra Avrupa’ya geçmiş. Avrupa’ dan 1968 de ülkemize gelmiş. Ülkemizde yerli türümüz kadar benimsenmiş. İran’dan sonra en büyük üretici olmuşuz. 1950 de 4400 ton civarındayken 2015 e 762 bin tonluk üretim büyüklüğüne ulaşmış dünyada önemli bir sektör haline gelmiş. 90 yılına kadar emeklemiş, 90 dan sonra üreticilerin ilgisiyle teşviklerle desteklerle adeta roketlemiş 130 bin tonlara kadar yaklaşmışız son zamanlar biraz daralıyor. Dünya da son üç yılın ortalamasını aldığımız zaman en fazla alabalık üreten 3 üncü ülkeyiz. Son yıllar İran, Türkiye ve Şili şeklinde sıralama devam ediyor.

Bütün bunları yaparken gerek bilgi eksikliği ya da kalite gibi nedenlerle son 20 yılda 500 milyona yakın gözlü yumurtayı dışardan almışız. Amerika başta olmak üzere buna da yaklaşık 5,5 milyon dolar para ödemişiz. Bunu günümüz şartlarında durdurabilecek bilgi deneyimindeyiz bu konuya dikkat çekmek istiyorum. Kayıtlı olarak da 22 milyon yumurtayı Gürcistan ve Azerbaycan’a göndermişiz, İran’a bundan çok daha fazlasını kayıtsız olarak gittiğini herkes biliyor. Belki yıllık 20 milyon sadece İran’a giden.

Şimdi Fethiye bölgesinde yaptığımız araştırma bulgularını sizlerle paylaşmak istiyorum. Fethiye bölgesinde ortalama 1 kg balıktan 1840 adet yumurta elde ediliyor. Bu aşağı yukarı dünya verileriyle benzer. Yumurtaların ağırlıkları, çapları da kabul edilebilir düzeyde. Kabul edilmeyen başka bir şey var. Kuluçkahanelerde üretilen her yumurtanın yavruya dönüşmesi durumu 100 yumurtadan sadece 81 adet civarı döllenme işlemi sonucunda dölleniyor. Diğer döllenmeler döllenmiş gibi görünenler aslında döllenmiş gibi görünüyor. Ama 2 inci 3 üncü günlerde öldüğü için esas döllenme verilerine yansımıyor.

Bu dölenen yumurtalardan %72 civarı gözleniyor. Her sağılan 100 yumurtadan %55’i çıkıyor bundan %49 civarı besin kesesini bitirerek yüzmeye başlıyor. Çıktık sonraki 120 inci günde de böyle ölçülür kuluçkahanelerin performansı sadece %32 civarı yaşama oranı var. Ama bu da ortalamayı bozan başarılı bir tesisten dolayı aslında o tesisi ortalamadan çıkardığımızda %26,6. Tesislerin bulunduğu bölgedeki çalışmaya göre her 100 yumurtadan sadece 16 tanesinin 4 aylık yaşama oranına ulaşabildiği tesisler de var. Son derece düşük bir ortalamayla çalışıyoruz. Aslında yıllardır durum değişmedi hatta şuan daha kötü olduğunu şuan birçok yerde biliyoruz. Dolayısıyla acil önlem alınmalıdır. En iyi tesis %57 civarındaydı ama tesiste de o başarının olmadığını orda çalışanlar söylüyorlar.

Alabalıklarda yumurta çapı, su sıcaklığı gibi ilk çıkışa büyümeye etki eden faktörler var. Bu faktörler zaman içinde uygun şartlar bulunduğunda telafi edilebiliyor. Erkeğe ait karakterlerden bahsederseniz miktarlarda ciddi azlık var. Bu azlığın esas sebebi

işletmelerin az sayıda erkek balık bulundurması ve 15 günde bir, 2 hafta da bir tekrar tekrar kullanması dolayısıyla görülüyor. 30-40 ml kadar çıkabilir tek kullanımda. Oderita yani hareket edebilen sperm sayısında ciddi düşüklük var.

Beslemeye, çevresel parametrelere bağlı olarak spermlerin yaşama süreside yani yumurtayı döllemesi içinde gerekli süreninde az olduğunu, düşük olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz ki. Burada esas döllemeyi gerçekleştiren probesit sperm sayısında %25'ler civarında olduğu ki buda düşük diyebiliriz. Bu düşüklüklerin, bu olumsuzlukların sebebi ne? En önemli sebebi bence işletmelerin bulunduğu lokasyonlar da su kalitesi ve yönetim uygulamaları ama su sıcaklığı üzerinde duruyoruz.

Su sıcaklığı ciddi üzerinde durulması gereken bir konudur. Bir diğer konu beslenme birçok üreticinin temizlenen balıkların iç organlarını verdiğini, damızlık yerine yetiştirme yemini verdiğini biliyoruz. Ama bunun damızlık işletmeleri için uygun olmadığı 1996 yılında söylenmiş. Bilgilerde hala değişmedi. 1 milyon yumurta ihtiyacı varsa çok kötü besleme koşulunda sağma kadar az sağımdan 3 öncesine kadar yüksek rasyon. 1 milyon yumurta için 1,5 ton dişi balığa ihtiyaç vardır. Ama çok ideal bir yemleme yapılırsa bunu 540 kiloya kadar düşürme şansınız var.

Dolayısıyla sağımdan hemen sonra enerji ihtiyacı için yüksek kaliteli ve günlük %1 civarında yem sonrasında yağlanmanın önüne geçmek için ya da yumurta düzgün gelişimi sağlamak için 0,004'lük bir rasyon yeterli. Bu da oldukça tasarruflu bir anaç yetiştiriciliği işi yapar. Yaşama oranını %40 çıkarırsak, çıkarmak zor % 50 olduğunda bizim sadece yemden %26,6'yı kıyasladığımızda yıllık 8 milyon lira yemden tasarrufumuz var.

Amerika'dan gelen yumurtaya da ödenen parayı hesapladığımızda, işçilik diğer giderlerle bizim ciddi bir işçilik karı ya da yem giderlerinden karımız mümkün. Bölgede yapılan bir diğer tespit de şu biz işletmeleri ayırdık. 2 milyona kadar kapasiteli işletmeler, 2-10,10 milyon adet yavrudan büyük tesisler.

Küçük işletmelerde çalışan başına 300 bin civarında yavru üretiliyor. Tabi bundan porsiyonluk balık üretenler de var o da dahil. Hepsi kapasitelerinin fazlasını %180'lik üretim yapıyorlar. Orta işletmelerde bu sefer tersi söz konusu gerekli kapasiteyi kullanmıyorlar. Kapasitelerinin sadece %54'ünü üretim yapıyorlar. Büyük işletmelerde şu anda %45 kapasiteyle çalışıyor diyebiliriz. Ama büyük işletmelerde kişi başı verimlilik çok yüksek yani 300 binlerden 1100 bin batım üretim bunda gözcü yumurtalarını da sayarsak eğer 2 milyonun üzerine çıkıyor kişi başı bu açıdan verimli çalıştığını söyleyebiliriz.

Bir diğer farkında olmamız gereken konu işletmelerimiz ne yaptığını bilmiyor? Biz işletmelerde çalışmadan önce gittik anket yaptık. Yaptığımız anketlerle sonra çalıştık 9 işletmeden sadece 1 tanesinin bize söylediği verilerle bizim bulduklarımızı örtüştü.

Diğerlerinin söylediği hiçbir veri maalesef tutmadı. Dolayısıyla tesislerde kayıt verileri güvenilirliği konusunda ciddi eksiklik var. İrdelenmesi gereken konulardan biridir.

Yetiştiricilikte bioteknoloji de ne durumdayız? Geciktirme yapılmıyor ama yapılabilecek bilgi, donanım ve tecrübe var. Öne alma başarıyla yapılıyor. Nerdeyse yaygın uygulama haline geldi. Cinsiyet dönüştürülmüş balık uygulamaları da başarılı şekilde yapılıyor. Yapılmayan ne var? Triploid var yapılmaya çalışılan. Aktivasyon solüsyonları, bu solüsyonlar kullanılmıyor çok az yerde kullanılıyor ki. Bu solüsyonlar dölleme oranını %16' ya kadar artırabiliyor. Özellikle cinsiyet değiştirmiş balıklarla yapılan işlemlerde sperm olgunlaştırma solüsyonu dölleme başarısını artırıyor ki bunlar çok ucuz bizim enstitümüze müracaat ettiğinizde çok sembolik ücret karşılığında verebiliriz.

Erkek sayısının azlığı tekrarlı kullanımdan dolayı sperm kalitesi düşüyor ve dörde bir erkek olayı akrabalı yetiştirmeyi tetikliyor. Dörde bir erkek olayından bu nedenle bile vazgeçmek lazım.

İslah çok önemli sayın birlik başkanımız bizi bu konu da sürekli uyarıyor. Bu konu da bir proje yapacağız. İlk projemizi sazan ilgili verdik. Akabinde levrek, alabalık, levrek şeklinde Akdeniz su ürünleri araştırma enstitüsü olarak ıslah işine gireceğiz. Sadece bizle olmaz sizlerin desteği lazım.

Sertifikalı yumurta ve yavru kullanımının özendirilmesi, kuluçkahane kayıtlarının düzenli tutulması, ıslah programının başlatılması, kuluçkahane ve çiftlik çalışanlarının eğitilmesi, hijyen uygulamalarının takip edilmesi lazımdır. Bize bu fırsat verdikleri için birlik başkanına, üyelerine, temsilcilerine, dinlediğiniz için bizi teşekkür ediyorum. Saygılar.

2. OTURUM

Oturum Başkanı: Abdullah ARVAS

Raportörler: Berru Nur ETLİ, Evrim Beyhan ŞEN

Abdullah ARVAS
Merkez Birliği Yönetim Kurulu Üyesi

Günümüzde tarımsal ve hayvansal ekonomik kaynakların giderek azalması nedeniyle bu sektörler stratejik sektör haline geldi. Çünkü artan bir nüfus var ve bu gıdalarda üretilmek zorunda. Bizlerde su ürünleri yetiştiricileri olarak Su ürünleri yetiştiricilik faaliyetlerimizi ve üretimlerimizi devam ettirmek zorundayız.

Dolayısıyla bu sektörlerde yapılacak olan destekleme, teşvik, kredi ve hibelerde bölgeler arası gelişmişlik farkı da göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü hammadde, bölgesel pazarlar, Pazar miktarları, ihracat noktaları, limanlar ülkenin batı bölgesinde kümelenmiş vaziyette doğu ve güneydoğu bölgelerinde veya bölgenin diğer taraflarında bu avantajları değerlendiremiyoruz. Eğer rekabet gücünü artıracaksak ürün çeşitliliği ve kaliteli bir ürünle elde edeceksek bölgeler arası gelişmişlik farkının da eşitlenmesi gerekiyor.

Bizlerin tarım bakanlığından almış olduğumuz evraklar değerli hale geldi. Yani yetiştiricilik belgeleri, ruhsatlar, izinler bizler bu belgeleri aldıktan sonra Çevre Ve Orman Müdürlüğü, DSİ, Karayolları, Spor Müdürlüğü artık bu işlere bakmamalı artık bürokratik olarak hem zaman kaybına neden oluyor hem de bu işlerde üreticinin daha çabuk soğumasına neden oluyor. Yani mevzuat desteği istiyoruz.

Tesislerimizde ve işletmelerimizde kuracağımız maliyet girdilerini azaltmak için kurmak istediğimiz yenilenebilir enerji sistemlerinde bir mevzuat karşımıza çıkıyor. Bu sefer imar ve ruhsatlar isteniyor. Zaten bu işletmelerimiz suyun olduğu yerde olduğu için kırsalda henüz bir imar çalışması yok. Dolayısıyla bununla ilgilide bir düzenleme gerekiyor.

Ziraat bankasından işletme ve yatırım kredisi istiyoruz. Ekspertiz firmaları geliyor bu ticari işletmeler olan bu yerlere bakıyorsunuz tarla fiyatı veriyor. O şekilde değerlendiriyor. Ziraat bankasının bu ekspertiz sisteminde kendi birimini kurması gerekiyor. Kredi ve garanti fonuna müracaat ediyoruz. Aylarca bekliyoruz olumlu ya da olumsuz sonuç yok. Bu da eğer olumsuz olsa bilene bir ay sonra olsun ki herkes işine gücüne baksın.

Üretim faaliyetleri çok değerlidir. Çünkü çok zor şartlar altında üretim yapıyoruz. Dolayısıyla bu ürettiğimiz ürününde ciddi anlamda bir değeri olmalı, biz alabalığı değerli hale getirmek zorundayız. Değerli hale getiremediğimiz müddetçe bu işletmelerin yarısı ve sonra bir yarısı daha kapanmak ve kapanacak, zarar edecek.

Dolayısıyla alabalık fiyatlarının düzenlenmesi gerekir. Günümüzdeki kayıtlara baktığımız zaman 100 bin civarında gerçekleşmiş bir üretim görüyoruz. Bana göre bu üretimin %50'si evrak üzeridir. %50'side reel gibi görünüyor. Eğer biz

bir malın kıymetini kendimiz değerlendirirsek o değerli hale gelecek. Yoksa alabalık yine zarar etmeye devam edecek. Bunun en büyük nedenlerinden biri de şu oldu. Desteklemelerden önce çok iyiydi. Desteklemelerle birlikte piyasada bir manipülasyon ve bir suiistimaller olmaya başladı hem de fiyatlar düştü.

Tamam desteklemeler tamamen kalkmasın diyoruz fakat niteliği değişsin. Bu nasıl olabilir? Sıfır faizli ve uzun vadeli krediler olabilir destekleme yerine veya yem desteği olabilir. Dolayısıyla desteklemelerle ilgili böyle düzenleme gerekiyor. Su ürünleri yetiştiriciliğinde büyük hedefler koyan ülkeyiz. Ciddi anlamda kaliteli üründe üretiyoruz. Bunun için su havzalarımızın değerlendirilebilmesi içinde su ürünleri yetiştiricileri organize bölgeleri de olması gerekiyor. Ortak çalışma grubu oluşturabilirsek tarım bakanlığıyla bu çalışma grubu içerisinde daha sağlıklı fikirlerde ortaya çıkabileceğini düşünüyorum.

Ahmet ATEŞTEPE
Kütahya İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı

Boşa akıp da seyretmediğimiz su için ödenmeyen para kalmadı. Suyun girişinde hidroloji raporu yaptırıyoruz ona para ödüyoruz. Balık havuzlarına geliyor ona bir kira ödeniyor. Suyun çıkışında yılda yaklaşık on sefer numune alıyoruz yine bir para daha ödüyoruz. Hidroloji raporunun kalkacak gibi durumu görünmüyor. Üreticilerin ya da bu işe yeni başlayacakların mutlaka DSİ yetkilileriyle görüşmeleri gerekiyor. Hidroloji raporunu yaptırıyor. Fakat orda uygun olmadığı kabul edilince boşuna masraf edilmiş olunuyor.

Su kirası hakkında çok kısa konuşacağım. Yıllık su kira artışlarında ÜFE belli olmadığı için bize şu şekilde diyorlar. Geçen seneki parayı yatırın diğer ay ÜFE belli olduğu zaman farkı yatırarsınız diyorlar. Bu şekilde değiştirilebilir, takip eden ayın ilk haftası ikisi beraber yatacak şekilde yapılabilir.

Karadaki balık tesislerini tehlikeli sınıftan az tehlikeli sınıfa düşürüldü. Fakat bunda da bakılması gereken iş kolları, tatlı sularda yapılan balık yetiştiriciliği, süs balığı, kültür balığı, balık yumurtası ve yavrusu dahil. Bu kara tesislerine uyuyor eğer başka işi yoksa. 2020 yılının 7 Ayına kadar bu doktor ve iş güvenliği hizmetini hizmet almadan üretici kendi yürütebilecek. Az tehlikeli sınıfta risk analizi 6 sende bir yapılacak, iş yeri sağlık taramaları da 5 yılda bir yapılacak.

Önerim olacak işletmelere sigortalı personel alırken mutlaka sağlık taramaları yapılmalı, bir müfettiş geldiği zaman ilk soracakları risk analizi ile personel özlük dosyasıdır.

Toplumların gelişmesi balık tüketimiyle doğru orantılıdır. Bu nedenle tüketimin önemini ve üretimin zorluklarının her kesime anlatılması gerekmektedir. İnsanların çoğu balığın çok küçük maliyetlerle kısa sürede büyüdüğünü, dereden beslenerek bizlerin sadece yakalama zahmetinde bulunduğumuzu, çok para kazanıp çok kısa sürede zengin olduğumuz düşünülmektedir. Yapanın ve yapamayın pişman olduğu bir sektör haline gelmiştir.

Gerek toplum gerekse kamu sektörü balığın üretim şartlarını bilmedikleri için bulunduğumuz havzalarda rahatlıkla suları kesebiliyor, rahatlıkla suları azaltabiliyor, kazı yapılabilir, ilaçlama yapılıyor, derelere yabancı madde atabiliyor, fabrikalar, hayvan üretim çiftlikleri atıklarını dereye boşaltabiliyor. Neticesin de büyük maddi zararlara uğrayabiliyoruz. Gerek resmi kurumların gerekse sivil halkın özellikle derelerde istifa eden bölge halkının bilgilendirilmesi şarttır.

Üretimin hassasiyetinin ve öneminin anlatılması neticesinde bizlere karşı bakış açıları değişecek, sıkıntılarımızı anlatmak kolaylaşacak özellikle çevrenin bize verdiği zararları çevre il müdürlüklerine çevreyi bizden değil de bizi çevreden korumaları gerektiğini anlamalarına vesile olacaktır. Jandarmayla ilişkilerin sıkı tutulması yapılan işin önemini anlatılması neticesinde herhangi olumsuzlukta olaya müdahale etmelerinde yardımcı olunmalıdır.

Yaptığımız işin önemini ve hassasiyetini samimi ilişkiler çerçevesinde anlatmalıyız. Bu konu da Merkez Birliğimiz bakanlıklarda, diğer birliklerimize de taşrada önemli görevler düşmektedir. Sorunları herkes kendi bölgesinde anlatarak Ankara'ya baskı olarak iletilmesine, Merkez Birliği 'de Ankara'da sorunun peşini bırakmayarak çözüme kavuşturması gerekmektedir.

Mehmet ARAS
Kahramanmaraş İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı

Planlı üretim mevcut işletmelerin korunarak yeni işletme sahalarının piyasanın arz ve talebine göre üretim kapasitelerinin belirlenmesidir. Bunun bakanlığın uyguladığı planlı üretim üzerine bakacağız. Bakanlığımız mevcut üretim planını sadece bakanlığa müracaat eden her müteşebbise istediği miktarda izin vermek şeklinde olmaktadır.

Örneğin barajlarda DSİ tarafından üretim izni verilen barajın %1 veya %3'ün kadar olan tamamı üretime açılmaktadır. Yine karada bir su kaynağı üzerinde ne kadar müracaat varsa çoğunluğuna üretim izni veriliyor. Bu kaynaklar üzerinde onlarca tesis yapılıyor. Böylece yoğun bir üretim sonucu üretici piyasasının talebi dışında fazla olan üretim miktarı çıkıyor.

Örnek verecek olursak pazar araştırması yapmadan baraj da kapasitesi 500 ton üreten üreticinin hasada 1 ay kala sıkıntıya düşüyor. Sebebi hiçbir alıcıyla görüşmeden, Pazar araştırması yapmadan sadece bu kadar ton ürettiğim hevesiyle bu balığı üretiyor.

Tabi birde bu işin destekleme yanı var. Gün geldiğinde bu balığı satacak alıcı bulamıyor. Bu durumda üretici yem borcu, işçilik parası, nakliye giderlerinden doğan borcunu ödemek için maliyetin altında balıkları satıyor. Bu şekilde plansız üretim yapan üreticiler maliyetin altındaki balığı piyasaya sürerek sektöre çok büyük zararlar veriyor.

Mevcut arz-talebe göre veya satış planlaması yapmış tesislerin bu doğrultuda üretimlerini gerçekleştirerek. Piyasaya zarar vermeden üretim faaliyetlerini gerçekleştirme şeklinde olmalıdır. Burada ana tema mevcut işletmelerin çok iyi korunmasını ve yeni kurulacak işletmelerinde çok iyi analiz edilerek izin verilmesi gerektiğini düşünüyorum.

3. OTURUM

Oturum Başkanı: Ahmet SERMED

Raportörler: Berru Nur ETLİ, Evrim Beyhan ŞEN

Ahmet SERMED
Merkez Birliği Yönetim Kurulu Üyesi

Bugün çalıştayıımızın son günü ve son oturumu yani görüldüğü gibi de birçok arkadaşımız artık yoruldu, sizlerde yoruldunuz. Bu oturum da birkaç arkadaşımız konuşmalarını kısa kısa yapacaklar ama bu arkadaşlarımızı çağırmadan evvel ben birkaç şey söylemek istiyorum.

Öncelikle Sayın Faruk Başkanına çok teşekkür ediyorum. Biz yönetim kurulu üyeleri olarak onu biraz yalnız bıraktık. Seneye sağ kalırsak kesinlikle yalnız bırakmayacağız, seninle olacağız hatta birkaç gün önceden gelmemiz gerektiğini de biliyoruz. Emegine sağlık, yüreğine sağlık yine de güzel şeyler oldu burada buluşarak gerçekten değerli arkadaşlarım.

Birçok konu konuşuldu, görüldü ama eski bir alabalık üreticisi olarak bende birkaç şey söylemek istiyorum müsaade ederseniz. Tabi ben alabalık üreticisiyim bilgim ve becerim o konuda. Deniz balıklarıyla ilgili, çipura ve levrekle ilgili konuşmak isteyen arkadaşları da alabiliriz mikrofona.

Bu alabalık üretimin de yavru üretimi konusunda büyük sıkıntılar var. Burada kapasiteler çok düştü yani %35'lere kadar geriledik. Burada sertifikalı yumurta, sağlıklı yavru üretimiyle ilgili birçok defa bir araya geldik. Sayın Bakanımıza da bu konuyu ilettik. Yani bu sağlıklı yavru, sağlıklı yumurta nasıl üreteceğiz? İşte yurt dışından sertifikalı yumurta getirelim buradan başlayalım ama takdir ederseniz ki bizim kuluçkahanelerimizin %80'inin yaşı 20'yı geçmiyor. Dolayısıyla ben çok teknik konuları, terimleri bilmem ama buralarda o artık hastalık yapan bakterilerin, mikropların barınma şansı çok yüksek. Biz bu yavru üretiminin iyileştirme noktasında kuluçkahanelerimizi kuruya almakla başlamazsak dışardan da getirsek, içerde de üretsek, sertifikalı yumurtada olsa ne olursa olsun biz o problemde kurtulamayız. Sayın Daire Başkanım burada, Genel müdür Yardımcımız burada daha öncede bir toplantı yaptık. Sağ olsunlar bu konuyu uzun uzun görüştük. Yavru üretimi çok hassas bir konu, bizlere yıllarca alabalık yavrusu kolay üretiliyor, sağımı kolay falan denildi. Ama biz kendi kendimizi de yanılttık. Alabalık üretimi tamamen kaliteli suya, hijyeni sağlanmış sahalara endeksli bir şey.

Şimdi benim önerilerimi daha önce de söylemiştim ama şöyle söylüyorum bununla ilgili Sayın Genel Müdür Yardımcım ve Daire Başkanım biz bu sahaları bölgelere ayıralım ve bu bölgeleri sırayla kuruya almak şartıyla bu iyileştirmeleri yapabiliriz. Üreticinin bunu kendi başına yapması mümkün değil. Bende üreticiyim. Bana deseler ki "kuluçkahanelerini kuruya al ve burayı en iyi şartlarda dezenfekte et, sonra yumurta getirelim". Nasıl kapatacağım destek olmadan. Çünkü alabalık üreticisi son 5-6 senedir sıkıntılı dönemden geldi. Bugüne şükür iyi bir yere gidiyoruz. Dolayısıyla böyle bir konuyu hatırlatmak istedim. Daha konuşulacak çok konu var ama ben onları çok konuşmadan arkadaşlarımıza söz hakkı verelim ve bir an önce herkes istirahatine geçsin.

Muhammet TOĞUÇ
Milas İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği Başkanı

Genel anlamda sorunların başında sıkıntı birliklerin güçlü olamamasıdır. Güçlü bir birlik olursa ortak doğruları bulmak, girdi maliyetlerini düşürmek en önemlisi birlik üyelerinin ürettiği, birlik üzerinden pazarladığı ürünlerde zaten piyasada var olan tüketici güvenini daha da artırarak ülke genelinde kişi başına düşen balık tüketimin artmasını sağlayabiliriz. Küçük işletmelerin markalaşma sorununu da çözmüş oluruz. Bahsi geçen etiketleme konusunda bireysel tarzda küçük işletmeler bu konuya müracaat edemediler. Ancak birliğin bu konuda faaliyeti olmuş olsaydı bu etiketleme desteğinden kesinlikle faydalanırdık diye düşünüyorum.

Birlikleri mali açıdan güçlendirmek için birlikleri tanıma adı altında faaliyet bölgelerindeki satış faturaları üzerinden cüzri miktarlarda birliklere pay ayrılması yapılan kesintinin yönetmeliğe bağlanması ve birliğe aktarımın sağlanması birliği mali açıdan bir güç ve katkı sağlayacaktır diye düşünüyoruz.

Birlikleri güçlendirmek açısından açıklanan hibe ve destek programları da birlikler programlarına dahil olmakta mali güçleri olmadığından sıkıntı yaşıyorlar. Bu sıkıntılarının başında teminat mektubu ve sermaye gösterme sıkıntısı var. teminat şartının yapılacak olan yatırım olarak algılanması yani yapılacak olan yatırımın hibe desteği sağlayacak grup tarafından bir nevi hipotek edilmesi yani bu şekilde sorunları ortadan kaldırırsak. Ayrıca hibe ve destek programında sivil toplum kuruluşlarına

öncelik verirsek birçok küçük işletme olan sivil toplum kuruluşu üyelere destek sağlamış oluruz. Bu desteğin dengeli olarak kırsala yayılmasını sağlamış oluruz.

Tarla balıkçılı şuan da destekleme alamamaktadır. En büyük gider kalemlerimizden biri olan elektriğe yapılacak olan destek üretim miktarıyla doğru orantılı olan tamamen şeffaf izlenebilir bir destekleme olacaktır. Elektriğe verilen bir desteklemenin üretim maliyetlerine nasıl yansıtacağı konusu kaba bir hesaplamayı şu şekilde yapabiliriz. Üretim periyodunca 2 gr olan bir yavrunun 18-20 ayda ortalama 500gr ağırlığa geldiğini baz alırsak tarlam balıkçılığı tesisinde ortalama bir havuzun aylık elektrik gideri 2 bin TL'dir havuzun suyun yenilenmesi ve oksijenlenmesi açısından. Elektrik konusundaki verilecek olan destek ana gider kaleminde olduğu için ilk tercihimizdir. Üreticilerinde görüş ve fikirleri de bu yöndedir.

Verilmeyen çipura-levrek desteğinin ismi değiştirilerek toprak havuzlarda üretilen bir balık olarak desteklemeyi sağlayabilirsek bu konuda üreticinin destekleme konusundaki sıkıntısını gidermiş olacağımızı düşünüyorum.

Kullanılan suyun yeraltı su kaynaklarını bitirdiğine dair tartışmalar, şikayetler konuları olmaktadır. Bunları bilimsel çalışma yapıldıktan sonra yer altı su rezervlerinin araştırması yapıp fikirlerin paylaşılmasının daha doğru olacağı hem sektörümüz açısından hem de havzanın geleceği açısından daha iyi olacağına inanıyorum.

Denize çok yakın bölge olduğumuzdan dolayı bu bölgenin yer altı sularının haritasının çıkarılma çalışmasının yapılması, denizle bir bağlantımız olup olmadığını, suyu bitiyor muyuz bitirmiyor muyuz? Kendi bölgemizi, kendi havzamızı bitirmeyelim. Suyu nasıl kullanmamız gerekiyorsa o şekilde kullanalım. Bölgemiz deniz kültür balığı üretimini iddialı bir şekilde gelişen lojistik merkez olma yönünde ciddi bir yol almaktadır.

Hüseyin SALİHOĞLU
Trabzon İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği Genel Danışmanı

Doğu Karadeniz bölgesi olarak sorunlarımız diğer bölgelerden biraz daha farklıdır. Su kalitemiz iyi değil, yağışlar suları bulandırıyor. Karayolları, büyükşehir belediyesi, yol yapım çalışmaları, DSİ'nin dere ıslah çalışmaları, bir de yıllardan beri HES yapımları suda askıda katı madde miktarını çok yükseltiyor ve sular bulaniyor. Bulanana sularda maalesef kalitesiz oluyor. Diğer bölgelerde 5-6 ayda porsiyonluk balık yetiştirilirken bu bizde 12-15 aya kadar çıkabiliyor.

Doğal su kaynakları çevresel sorunlar nedeniyle kirletiliyor, Tuna nehri Avrupa'nın, Ukrayna'dan dökülen nehirler Kuzeyin tüm sanayi atıklarını Karadeniz'e pompalıyor, bizim atıklarımızı da düşünürsek Karadeniz iyice kirlendi,' Kültür Balıkçılığı' olmazsa olmazımız. Bizim çabamız yetmiyor. Devletin desteğine ihtiyacımız var.

2017 destekleme tebliğinde yavru desteği yoktur. Kafes balıkçılığın en önemli girdisi olan yavru desteği tekrar konulmalıdır. Tüm türler için yavru desteği yeniden ihdas edilir. Bölgemizde birlik olarak uyguladığımız ıslah projesi kapsamında damızlık kalitemiz çok yükseldi, diğer bölgelere de damızlık veriyoruz. Bu da uyguladığımız projenin önemli bir çıktısı olmuştur. Kuluçkahaneler desteklenmeli ve akredite edilmelidir. Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsüne akreditasyon yetkisi verilmiştir, bu sevindiricidir.

Karadeniz levreği marka olmuştur. Antidamping soruşturması çerçevesinde çipura ve levrek için ürün desteklemesi kaldırılmıştır. Ama Karadeniz Levreği başka

bir şekilde desteklenmeli, mutlaka markalaşmalıdır. İstanbul'daki bütün balık pazarlarını geziyorum Karadeniz levreği bitmiyor. Karadeniz levreği adı altında diğer bölgelerden gelen balıklar tüketiciye sunulmaktadır. Çünkü Karadeniz levreğinin fiyatı %20-%25'lik pahalıdır. Desteklemeler Üretici birliği olan yerlerde birlikler vasıtasıyla dağıtılmalıdır. Desteklemelerden Birliklere kesilen paylar 2016 tebliğinde %2 ye yükselmiştir, bu konuda da Bakanlığımıza teşekkür ederiz.

Desteklemeler gelir vergisinden muaf tutulmalıdır.

Ülkedeki barınak ve çekek yerleri çoğunluğu avcılıkla ilgili kooperatiflere kiralanmış bazı yörelerde de İl ve İlçe Belediyelerinin sorumluluğundadır. Denizde ağ kafeslerde üretim yapan yetiştiricilerin barınaklardan istifadesi sağlanacak şekilde barınakların kullanım yönetmeliği yeniden düzenlenmelidir.

Torba Yasasının geçici 121. Maddesine göre Kiralama Ve tahsislerin bazı illerde Büyük Şehir Belediye Başkanlığının eline geçmesi ile ilgili sorunlar Gıda Tarım Hayvancılık Bakanlığının yetkisinin 2019 yılına kadar uzatılmasıyla şimdilik ertelenmiştir. Ancak sorun ileriki yıllar için kökten halledilmelidir. Ayrıca BŞBB olan eski borçlar taksitlendirilmelidir, üreticiler zor durumdadır. Kiralama süreleri olarak, gerek kafes balıkçılığındaki su alan kiralanması, gerekse iç sulardaki su kiralama süreleri en az kurulacak tesislerin amortismanını karşılayacak kadar süreli olmalıdır. Kiralama süreleri kısa tutulduğu taktirde yetiştirici yatırım yapmaya çekinmekte, sözleşme sonuna kadar stabil kalmakta ve tesiste yenileme gibi ıslah yatırımlarına gitmemektedir.

5200 sayılı Üretici Birlikleri yasası revize bu sayede birlikler vasıtasıyla girdiler, daha uygun fiyatlarla daha kaliteli olarak üreticilere ulaştırılabilir, üretilen ürünler de normal rayiç bedelle tüketiciye sunulabilir.

Çevre görevlisi çalıştırma zorunluluğu; bölgemizdeki işletmelerin önemli bir bölümü 5-10 ton kapasiteli 'Küçük Aile İşletmeleri'dirler. Bu tesislerin çevreye zarar vermeleri mümkün değildir, küçük işletmelere çevre görevlisi çalıştırma mecburiyeti getirilmemelidir.

Bölgemizde yaptığımız su analiz çalışmalarında; tesisten çıkan su tesise gelen sudan daha kaliteli çıkmaktadır, çünkü havuzlarda askıdaki katı madde çökmekte dolayısıyla suda oksijen miktarı artmaktadır.

Bakanlığımızdan Beklentilerimiz;

Diğer ilgili bakanlıklarla ilgili sorunlarımızda; Bakanlığımız, üreticilerin sorunlarını takip etmeli yardımcı olmalıdır. Üreticiyi ilgilendiren kararları alırken üretici birliklerinin de görüşleri alınmalıdır. Yaptırım içeren cezai müeyyideleri olan kararlar yönetmelik ve tebliğlerin yayın tarihinden sonraki tarihler için geçerli olmalı, yayın tarihinden önceki tarihleri kapsamamalıdır.

DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı'nın değerlendirme toplantısı sunumların ikinci günün sonunda gerçekleştirilmiştir. Değerlendirme Toplantısı; Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü M. Altuğ Atalay, Genel Müdür Yardımcısı Turgay Türkyılmaz, Daire Başkanı Özerdem Maltaş ve Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı İhsan Bozan'ın yönetiminde gerçekleştirilmiştir.

Değerlendirme Toplantısı sırasında başlıca ele alınan konu başlıkları ise;

1. İyi tarım uygulamaları ve belgelendirilmesi,
 2. Ziraat Bankası kredileri ve uygulamaları,
 3. Balık Sağlığı/Hastalığı – Teşhis ve tedavi yöntemleri,
 4. Desteklemeler,
 5. Navlun desteği,
 6. Balık ıslahı,
 7. DSİ'nin üzerine düşen görevler ve Hidroloji Raporu,
 8. Çevre ve Çevre Bakanlığı ile yaşanan sorunlar,
 9. Kültür Balıkçılığının suyu kirlenmediği,
 10. 11.Kalkınma Planı'nda Su Ürünleri sorunlarının da gündeme geldiği,
 11. Balıkçı Barınaklarının yetiştiriciler tarafından kullanılması,
 12. HES'lerin balık çiftliklerine verdiği zararlar,
 13. TARSİM Sigortaları ve yaşanan sorunlar
- gibi konuların üzerinde durulmuştur.

Değerlendirme toplantısının kapanış konuşması sırasında Merkez Birlik Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Sayın İhsan Bozan, herkese katılımı için çok teşekkür ederken, önümüzdeki yıllarda düzenlenecek olan çalıştaya katılımcılarımızın konuşulmasını istedikleri konu başlıkları hakkında Merkez Birliğimize destek olmalarının, sektöre pozitif anlamda etkisi olacağına inandığını belirtmiştir. Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdür Yardımcısı Sayın Turgay Türkyılmaz ise özel sektör ve Bakanlığın birbirini tanması açısından bu toplantılarının devam etmesinin önemli olduğunu vurgulamıştır. Daire Başkanı Sayın Özerdem Maltaş Bey ise, Ülkedeki tesis planlamalarında yeni planlamalarda çok temkinli olacaklarını ve bu konu da anlayışlı olunmasını da rica ederken, yeni türleri desteklemeye devam edeceklerini belirtmiştir. Hastalıklardan arı anaç desteğinin Sayın Genel Müdürümüzün de bahsettiği gibi önümüzdeki yıllarda artarak devam edeceğini ve yetiştiricilerin yatırım yapmaktan çekinmemelerini dile getirmiştir. Katılım sağlayanlara ve başta Birlik başkanımız olmak üzere organizasyonda emeği geçen herkese çok ederek, konuşmasını sonlandırmıştır. Son olarak Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü Sayın M. Altuğ Atalay; birliğin bir defa daha önemli olduğunun çalıştay sayesinde anlaşıldığı ve Birlik olmayınca bu toplantıların organize edilmesinin zor olduğunu belirtmiştir. Özel sektör ile Bakanlığı buluşturanın birlik ve birlikler olduğunu vurgularken her üreticinin birliğine sahip çıkmasının ve arkasında durmasının gerektiğinin altını çizmiştir. Hatta yapmış oldukları çalışmalarda birliğe üye olanlara biraz daha ilave ödeme planı yaptıklarını düşündüklerini söylemiştir. Yemlere katılacak ilaçlar belli bir orana kadar işletmede yemlere karılmasına, karışılmasına izin verileceğini, Gıda Kontrol Genel Müdürlüğü ile yaptıkları istişarelerden sonra aldıkları bir sonuç olduğunu belirtirken, bu problemi de çözmüş olduklarını dile getirmiştir. Katılanlara canı gönülden teşekkür ederek konuşmasını sonlandırmış ve değerlendirme toplantısını bitirmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalıştayımıza; yetiştiricilerimiz, üreticilerimiz, tedarikçilerimiz, ilgili kurum ve kuruluşlarımız, üniversitelerimiz, sivil toplum kuruluşları ve basın mensupları dâhil 600 üzerinde kişi katılmış olup, ülke genelinde tüm paydaşların katılımıyla gerçekleştirilen çalıştayda sektörümüzle ilgili planlama, üretim, yem, pazarlama, tüketim vb. konularda kaydedilen gelişmeler paylaşılmış, yaşanan sorunlar tartışılmış ve tavsiye amaçlı çözüm önerileri ortaya konmuştur.

Kamu kurum ve kuruluşların yanı sıra üreticilerin ve Merkez Birliği'nin de kapsamına giren sorunlar ve çözüm önerileri aşağıda sınıflandırılmıştır:

- Gerek toplumun gerekse bazı kamu sektörlerinin balığın üretim şartlarını bilmedikleri için su ürünleri üreticilerinin bulunduğu bazı havzalarda sular kesebiliyor, sular azaltabiliyor, kazı yapılabiliyor, ilaçlama yapılabiliyor, derelere yabancı madde atabiliyor veya fabrikalar, hayvan üretim çiftlikleri atıklarını dereye boşaltabiliyor. Bu kapsamda, su ürünleri üretim hassasiyetlerinin ve öneminin anlatılması, yetiştiriciliğe karşı toplumun ve insanların bakış açılarını değiştirebilir. Özellikle çevrenin bize verdiği zararlar ortaya çıkarılabilir ve Çevre İl Müdürlükleri'ne çevreyi bizden değil de bizi çevreden korumaları gerektiğini anlatabilmemize yardımcı olacaktır.

- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca çıkartılan Yönetmelikte "Balık Çiftlikleri" ifadesi yer almamasına rağmen, keyfe hiç ilgisi olmayan kategoriye sokularak "Çevre İzni" ve dolayısıyla "Çevre Mühendisi/Çevre Danışmanı" çalıştırma zorunluğunun getirilmiş olması, yine aynı kategoriye sokularak, "Evsel ve Sanayi Atığı" muamelesi yapılarak "Atık Su Analizi Yaptırılması" zorunluğunun getirilmesi yanlıştır.

- Yemdeki KDV oranının %0 olması iyi görünse de, üretimde hissedilmemektedir. Balık satışlarında %8 KDV oranının olması ve yem giriş faturalarının %0 KDV oranlı olması, yıl içindeki aylarda KDV ödenmesine yol açmaktadır. Yıl içinde ödeme dengesinin tutması için yem ve balık satışında KDV'nin aynı olması daha gerçekçi olacaktır. Birlik üyeleri olarak her iki KDV oranının aynı olmasını istemekteyiz. Yemdeki KDV'nin kaldırılmasından dolayı balıkta da kaldırılması ya da et ürünlerinde olduğu gibi toptan satışlarda %1 perakende satışlarda %8 olarak belirlenmesi üretici üzerindeki sıkıntıları çözmede yardımcı olacaktır.

- Özellikle kamuoyundaki kültür balıkları ile ilgili mevcut ön yargı ve olumsuz imaj göz önüne alınırsa, bu durumun pozitif yönde değiştirilmesi, yetiştiriciliği yapılan su ürünlerinin öneminin yanı sıra – su ürünleri tüketiminin de özendirilmesi ve artırılması için medya ve hatta sosyal medyanın etkin olarak kullanılmasının önemli olduğu ortaya çıkacaktır.

- Ülkemizde satılan balıklarda, henüz etiket- barkot uygulamasına geçilmediği için geri izleme yapılmamaktadır. Etiketli olmayan bir balığı tüketici aldığı zaman karşılaştığı olumsuz durumu (balığın bozuk çıkması, bayat olması vb. durumlarda)

izlemesi mümkün olmamaktadır. Balıkların geri izlenmesi açısından denetim ve kontrollerin yapılması, kaliteli ve belirli bir standarta sahip olan balığın piyasada olması yönünden markalaşma çok önemlidir ve etiket desteği markalaşmak için başlatılmış bulunmaktadır. 2018 yılı için önerilen destek miktarı etiket başına 3 kuruştur. Ancak önerilen 3 kuruş destek ile bu durumunun uygulamada mümkün olmayacağı görülmekte ve en az 7-8 kuruş olması talep edilmektedir. Etiket maliyeti düşük olmakla birlikte, işçilik giderleri çok yüksek olacaktır. Bu işlem her bir balığa tek tek uygulanacağı için ise çok zaman alacaktır.

- Ülkedeki barınak ve çekek yerleri çoğunluğu avcılıkla ilgili kooperatiflere kiralanmış bazı yörelerde de İl ve İlçe Belediyelerinin sorumluluğundadır. Denizde ağ kafeslerde üretim yapan yetiştiricilerin barınaklardan istifadesi sağlanacak şekilde barınakların kullanım yönetmeliği yeniden düzenlenmelidir.

- 1380 sayılı su ürünleri kanununun günümüz şartlarında yetersiz kaldığı zamanla ortaya çıkmıştır. Bakanlık tarafından yürütülen son bir çalışma ile Su Ürünleri Kanunu'nda bazı değişikliklere gidildiği ve taslak kanun hazırlandığı bilinmektedir. Su Ürünleri Kanununu yeni bir değerlendirmeye gidilerek, sektörün görüş ve önerileri de mutlaka dikkate alınarak yeni bir taslak kanun hazırlanması daha doğru ve adil olacaktır.

- Toprak havuzlarda üretimi yapılan balıklarda yetiştiricilik desteklemesi alamamaktadır. 'Toprak havuz yetiştiriciliğinin' en büyük gider kalemlerinden biri elektriktir ve oluşturacak bir destekleme modeli ile üretim miktarıyla doğru orantılı olarak tamamen şeffaf izlenebilir bir destekleme yöntemi uygulamaya konulabilir.

- Ülkemizdeki su ürünleri yetiştiriciliğine bir standart getirilmesi açısından destekleme modelinin değiştirilerek ülkedeki tüm ürünleri kapsayacak şekilde yeni bir sistem getirilmesi gerekliliği önem arz etmektedir. Bir tarafta, çipura ve levreğin olmaması ve bu kapsama karada toprak havuzlarda yetiştirilen çipura ve levreğin girmesi, diğer yanda Karadeniz'de üretilen ve bu genelde iç pazarda kullanılan levreğin destek kapsamına alınmamasından dolayı; balıkçılıktaki ikilemi ortadan kaldırmak amacıyla ya tamamen balık yetiştiriciliği destekleri kaldırılabilir ya da değişik alternatif bir sistem getirilebilir. Şöyle ki;

- Aşı uygulaması
- Paketleme
- Etiket – barkod
- Kayıt sistemleri
- Islah
- Tüketim başlıkları altında desteklemeler yapılabilir.

Bu sayede tür bazında bir ayırma gidilmemiş olur. Aynı zamanda, kayıt sistemleri Merkez Birlik vasıtasıyla yapılabilir, bu yolla ise Birlikler etkin hale getirilebilir.

- 2017 destekleme tebliğinde yavru desteği bulunmamaktadır. Kafes balıkçılığının en önemli girdisi olan yavru desteği tekrar konulmalıdır. Tüm türler için yavru desteği yeniden ihdas edilmelidir.
- Bilgi ve teknoloji kullanımında mühendislik hizmetleri mutlaka yaygınlaştırılmalıdır. Üretim kapasitesi düşük olan işletmeler mühendislik hizmetlerinden faydalanabilmeleri için Birlik çatıları altında mühendis istihdam edilerek, diğer üreticilerimizle birlikte küçük işletmelerimize de mühendislik hizmeti verebilecek duruma gelir. Bu hizmetler için danışmanlık sertifikası olan mühendis gerekmektedir. Fakat sertifika yaygın ve bilinir olmadığı için sertifikaya sahip mühendis bulunamamaktadır. En az beş yıl tecrübeli su ürünleri mühendisi arkadaşlarımızı bu kapsamda birlik çatısı altında istihdam edebilmeli ve bundan da destek alabilmeliyiz. Yeniden sınavların açılarak danışmanlık sertifikasının alınması sağlanmalı, tarım danışmanı su ürünleri mühendislerinin sayısı arttırılmalıdır. Eğitim Yayın ve Yayınlar Dairesi Başkanlığı'na çıkartılacak olan Yönetmelikte bahsi geçen hususlar dikkate alınarak Su Ürünleri Mühendislerinin istihdamının sağlanabilmesi için sınav açılması, ayrıca danışmanlık istihdam edebilecek yerlere Su Ürünleri Üretici ve Merkez Birliği ibaresi eklenmelidir.
- İlçe müdürlüklerindeki personelin görevi, yetkisi ve sorumlulukları tarif edilerek Norm kadroların üniversitelerin akademik eğitim bölümleri dikkate alınarak düzenlenmelidir. Teknik personelin çiftçiye yakın ve arazide fiilen çalışabilmesi için Tıbbi Sekreterliğe benzer bir şekilde Tarım Sekreterliği bölümleri ve kadroları ihdas edilerek Veterinerlerin ve Mühendislerin sistemlere kayıt işlerinden kurtarılması iş yükünü azaltacak bu sayede teknik personeller kayıt işlerinden kurtulabilir ve sahada daha etkin bir şekilde çalışmalarını sağlayabilir.
- Ayrıca ilçe müdürlüklerindeki teknik personele yetki verilerek projelerin kontrol ve denetimleri (ancak bu durum projelerin de ilçe müdürlüklerine devriyle sağlanabilir) etkin hale getirilebilir. İlçe müdürlüklerine mutlaka ilçe müdür yardımcısı kadrosu verilmesi gerekmektedir. İlçe müdürü göreve gittiğinde, makamında bulunmadığı zamanlarda, yetkili birinin olmaması sorun oluşturmaktadır.
- Potansiyeli su ürünleri yönünden yüksek olan illerde mutlaka il müdür yardımcılarında birinin Su Ürünleri Mühendisi olacak şekilde yapılandırılmalıdır.
- 2017 yılı içerisinde iyi tarım uygulamaları kapsamında su ürünleri yetiştiriciliğine de destek vermeye başlanmıştır. Bu memnuniyet verici bir durum olmasına rağmen başlangıçta bazı olumsuzluklarla karşılaşıldığını üyeler dile getirmektedir. İyi tarım uygulaması yaptığına dair sertifika olması gerekliliğinden hareket ederek belge alanların belge alış tarihi ve tespit yaptırınlar için ise, tespiti yaptırdığı tarihten itibaren iyi tarım uygulamalarının desteklemeleri geçerli olacağı bildirilmiştir. Bireysel ya da grup sertifikasyonu adı altında iyi tarım uygulamaları sertifikasını olması gerekmektedir. Bu sertifikayı alabilmek içinde Gıda Tarım ve Hayvancılık

Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu yönetmeliğe bağlı olarak ve bakanlığın yetkilendirdiği sertifika kuruluşlarından sertifika alınabilir.

- 5200 sayılı Yasaya göre, Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliğimiz dâhil, Üretici Birliklerinin hiçbir şekilde yetkileri olmamakla birlikte, üreticiler üzerinde yaptırım güçleri bulunmamaktadır. Üreticilerle ilgili oluşan ve oluşabilecek sorunlarda ancak talep ve istekte bulunup aracı olabilmektedir. Bu nedenle, 5200 sayılı Yasanın acil olarak değiştirilerek Birliklerin daha etkin çalışmasını ve gelir elde etmelerini sağlayacak hususlar yasaya eklenmelidir.

- 5200 sayılı Kanuna bağlı Birliklerin yaşaması ve güçlü olması için kesintinin %3'e çıkarılması, bu kesintiden de %40'ının Merkez Birliği'ne verilmesi ve Merkez Birliklerinin, İl Birlikleri üzerinde etkin olması sağlanmalıdır. Gelecek olan bu destekle ise, Bakanlıkça kurulacak bir komisyona ile birlikte tanıtım – reklam çalışmalarına başlanabilir.

- Üretici Birliklerine üye olmayan üreticiler hiçbir şekilde 'Tarımsal Destekleme Ödemeleri'nden faydalandırılmamalıdır.

- Üretici birliklerinin güçlendirilmesi adına yapılan kesintilerden de Merkez Birliğimiz yeterince faydalanamamaktadır. Bunun sebebi ise halen gönüllülük esasına dayalı olan üyeliğin mecburi hale getirilmemesinden kaynaklanmaktadır. Türkiye'deki tüm üreticilerin birliklere üye olması gerekmekte fakat üreticilerin bulunduğu illerde birliklerin olmaması nedeniyle bu sağlanamamaktadır. Türkiye genelinde bulunacak üyeler üzerinden destek kesintisi yapılması gerekirken, içinde bulunulan durum yüzünden yapılamamakta ve Merkez Birliği'ne de yeterli miktarda destek gelmemekte veya ülke genelinde verilen destek miktarına göre eksik gelmektedir. Çözümü için; en kısa sürede il birliklerinin kurdurulması zorunlu hale getirilmelidir. Tüm bu konuların yanı sıra, bu durum üye olan üreticilerimiz içinde sorun teşkil etmektedir. Örneğin, birbirine komşu iki tesis buldukları konumdan dolayı farklı illerde yer almakta, tesislerden biri kurulu olan il birlik üyesi iken diğer tesis bağlı olduğu ilde üretici il birliği bulunmadığı için üye değildir. Üye olan üretici yapılan kesintilerden dolayı 'Birliğe üye olmak suç mu?' demektedir. Bu ve bu gibi durumların önüne geçmek için yeterli üretici sayısına ulaşan illerde birliklerin kurulumunun zorunlu kılınması ya da yeterli sayıya ulaşmayan illerde ise en yakın üretici birliği olan il üye olmasının sağlanması gerekmektedir. Bunların yanı sıra, birliğe üye olan üreticilerin üye olmayan üreticilerden ayrıcalıklarının olması sağlanmalıdır.

- Yem maliyeti %70 – 75 oranıyla balıkta en büyük gider kalemini teşkil etmektedir. Üreticinin hangi kalitede yem aldığını bilmesi ve ona göre kendine uygun markayı seçmesi önemli bir husus olmasına rağmen üretici aldığı yemi ancak kullandıktan sonra fikir sahibi olabilmektedir. Yani FCR değerlerini hasattan sonra görebilmekte ve yemin performansını buna göre değerlendirebilmektedir. Üreticinin aldığı yemin

içeriğinden emin olması için ihtiva ettiği protein değerinin yüzde kaç hayvansal menşeli, yüzde kaç bitkisel menşeli olduğunu, protein ve yağ kaynaklarının bilgisi, yemin sindirilebilirlik değeri belirtilmeli ve etikete yazılması mecburi hale getirilmelidir. Böylece üretici yemin hem fiyatını hem de içeriğini karşılaştırıp kendi üretim şekline uygun olanı seçebilecek ve üretimdeki yem maliyeti oranını aza indirebilecektir.

- Ülkemizde, üretim için milyonlarca yavru balık olduğunu ve tamamının en az yılda iki kez aşılandığı dikkate alınırsa bu uygulama için binlerce Veteriner Hekimin gerekeceği görülmektedir. Bunun ise pratikte uygulanma şansı yoktur. Bir veteriner hekim tarafından tek başına o kadar balığın kısa süre içinde aşılması mümkün olmadığını için, Üreticinin uğradığı bu mağduriyetin önlenmesi gerekmektedir. Bunun içinde mevcut Yönetmelikte değişiklik yapılarak, “Veteriner Hekimler yapar” ifadesi yerine “Veteriner Hekimlerin denetiminde” ifadesinin konularak, üretim tesisinde çalışan mevcut personeller tarafından, mühendislerin kontrolü ve veteriner hekimlerin sorumluluğunda aşılama uygulamasının yapılması kolaylık sağlayacaktır.

- Hastalık yayılmasının önlenmesi, erken teşhis için havza bazında taramaların yapılması, araştırma enstitüleri tarafından yapılması gerekliliği veya araştırma enstitülerinin yeniden konumlandırılması ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

- Damızlık ıslahının devlet eliyle yapılmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Hastalıktan ari damızlık tesislerinin oluşturulması için desteklenmenin araştırma enstitülerinin takibinde, izlenmesinde ve onların kontrolünde belki bir kamu kurumu olarak üniversitelerden yardım alarak ve üreticileri de içinde bulundurarak model geliştirilmesi gerekmektedir. Hastalıktan ari damızlıkların ilk olarak elde edilmesi, bu elde edilen damızlıkların üreticilere dağıtılarak, havzalarda hastalıktan arileştirilmiş işletmelere damızlık teminin Bakanlığımıza bağlı Enstitülerce yürütülmesi ve bunun desteklenmesi çok önemlidir. Ülkemizde Bakanlıkça belirlenecek havzalardan başlayarak bunu yapabileme imkânımızın var olduğu bilinmektedir. Önerilen uygulama hayata geçirildiğinde, Alabalık üreticisine ve sektöre; ıslah konusunda örnek teşkil edecek ve en büyük destek bu şekilde sağlanacaktır.

- Bölgelerimizde üretilen ve tüketilen su ürünleri miktarları, pazar durumu, tüketim alışkanlıkları ile ilgili araştırmalar ve anketler yapılarak bu konuda sağlıklı bilgilerin temin edilmesi, sağlanması ve devletimizce sağlanacak tanıtım desteği ile halen çok düşük olan su ürünleri tüketimi arttırmaya yönelik tüketimi teşvik edici çalışmaların ve tanıtım kampanyalarının yapılması gerekmektedir. Bu yapılacak olan çalışmaların hızlı ve kolay işlemesi için elektronik ortamda bir sistem geliştirilmesine ihtiyaç vardır.

- İzmir, Muğla ve Aydın illerinde bulunan balık çiftliklerinin kullanmakta oldukları kıyı lojistik tesislerinin ve iskelelerinin yasal hale getirilmelidir.

- Elverişsiz hava ve deniz şartlarında aşılama, boylama, hasat, kafes onarım ve bakım gibi önemli ve zorunlu faaliyetlerin kıyıya yakın veya korunaklı alanlarda yapılabilmesine imkân veren yasal düzenlemeler yapılmadı.
- Muğla, Aydın ve Denizli gibi illerde su ürünlerindeki kira sürelerinin 1 ile 5 yıl arasında sınırlandırılmış olması üreticilerin önünü kapatmaktadır. 1 ile 5 yılda bir tekrar kiralama yapmak zorunda kalırken özellikle Su Kirası süresine bağlı olarak Ormandan tekrar kiralama işlemleri yenilediği için Orman kiralamalarında büyük sıkıntılar yaşanmakta ve bürokratik engellerle karşılaşmaktadır. Bu da yatırımcıların yeni yatırımlarını engellemekte ya da süre çok kısa olduğu için üretici uzun vade de planlama yapamayarak yatırımdan kaçmaktadır.

DSİ'nin su ürünleri işletmelerine su tahsisi ile ilgili Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü koordineli çalışmalı ve su kiralamalarının 29 yıl süreyle kiraya verilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, kira sürelerinin 29 yıla kadar uzatılarak, orman kira süresiyle orantılı olarak, üreticilerin önü açılmalı ve uzun vadeli yatırım yapmaları sağlanmalıdır.

- Kredi, teminatlar, sigorta uygulaması, ekspertiz raporları, tesislerin teminat olarak verilmesi ve kredi miktarlarının yükseltilmesi gibi hususlarda Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı gerekli çalışmaları başlatmış olup, strateji raporunda bahsi geçen konular yer alarak üreticilerin rahatlaması sağlanmalıdır.
- Ziraat Bankası'na olan Tarımsal Kredi borçlarında yeniden yapılandırmaya gidildiğinde sübvansen ortadan kaldırılmakta fakat bu seferde ticari fiyatlar üzerinden yapılandırma söz konusu olmaktadır. Ödeme zorluğu çeken üretici bu sefer daha da fazla sıkıntıya girmektedir. Bununla ilgili mutlaka bir düzenleme yapılması gerekmektedir. Bakanlar Kurulunca erteleme kararnamele yerine yapılandırma şeklinde düzenleme mümkün olursa sübvansiyonlu oranda yapılandırma mümkün olabilecektir.
- Su ürünleri yetiştiricilik işletmelerinin büyük bir kısmı 'Destekleme Tebliği' çerçevesinde, Devletten alacağı desteği temlik ederek %85 oranında 'Temlik Kredisi' kullanmaktadır. Üretici aldığı bu kredi ile tesisin yem ihtiyacı, personel gideri vb. işletme giderlerinin önemli bir kısmını karşılamaktadır. Kararnamede 'Bu kapsamda yapılan tarımsal destekleme ödemeleri kamu kaynağı olduğundan hak sahibinin hesabına aktarılmadan önce haciz/icra ve temlik ve benzeri işlemler yapılmaz' ibaresi yer almaktadır. Banka, bu maddeye istinaden destek karşılığı temlik kredisini verememektedir. Ülke ekonomisine katkı sağlayan, emin adımlarla büyüyen ve gelişen bir sektör olarak yukarıda belirttiğimiz sıkıntılarımızın giderilmesi için önerimiz ya kararnamede geçen 'temlik' kelimesinin kaldırılması ya da 'su ürünleri sektörü hariç' ifadesi getirilmesidir.

- Üreticilerin; çözülmesini beklediği mevzuata takılan sorunlar bulunmaktadır. Yetki dağılımının ortadan kaldırılması, balık yetiştiriciliği, işleme, ihracat, kiralama, destekleme; koruma kontrol bünyesindeki, balık sağlığı, balık hastalığı, ithalat, ihracat Balıkçılık ve Su ürünleri Genel Müdürlük çatısı altında toplanması faydalı olacaktır.
- Devletimizin daha radikal desteği ile alternatif türlerin üretimi için projeler geliştirilmesi gerekmekte ve bu alternatif türlerin üretimi teşvik edilip, desteklenmelidir.
- Plansız üretim en büyük sorunlardandır. Üreticiler, üretim dönemlerinde işletmenin fiziki kapasitesi kadar üretim yapmayı planlama konusunda zayıf kalmaktadır. Sektördeki birçok firma hiçbir planlama ve pazar araştırması yapmaksızın üretim yapmaktadır. Yoğun stok yapan işletmeler, arz talep dengesini sağlayamamakta ve buna bağlı olarak fiyat düşüklüğü sorunu yaşamaktadır. Bu nedenle, üretim ve pazarlama bir bütün olarak ele alınmalı ve birlikte planlanmalıdır. Bu konuda gerekirse Bakanlığımız tür, kapasite ve bölge bazında kısıtlama ve yaptırım uygulamalıdır.
- İşletmeler de çalışan teknik personeller dokümantasyon konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması nedeniyle verilen bilgilerin güvenilirliği konusunda sorun yaşanmaktadır. Kayıtlar düzenli tutulmalı, üretim kontrol altına alınmalıdır. Kuluçkahane ve çiftlik çalışanlarının bu konuda hizmet içi eğitimden geçirilmesi ve hijyen uygulamalarının düzenli bir şekilde takip edilmesi gerekmektedir.
- Balık sağlığında en önemli unsurlardan bir tanesi de nakil araçlarıdır. Nakil araçların kayıt altına alınması, belli bir standartta getirilmesi ve kontrolünün yani vizesinin zamanında yaptırılması, dezenfeksiyon şartlarının yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bu duruma bir standart getirilerek bunların ruhsatlı ve vizele bağlanması lazımdır.
- Üreticilerin kullanmakta olduğu tarımsal krediler için istenen TARSİM sigorta şartının TARSİM tarafından kolaylaştırılarak düzenlenmesi gerekmektedir.
- TARSİM sigorta bedellerinin uygun fiyatta olması, kapsadığı risk faktörlerini artırması, sigortalı işletme sayısının artırılması için TARSİM ile görüşmeler yapıp, su ürünleri sektörünün neden TARSİM sigortası yaptıramadığı veya neden yapılmadığı konularında görüş alışverişi yapılmış ve en kısa sürede sorunlara çözüm getirileceği TARSİM yetkililerince belirtilmiştir.
- Japonların ülkemizden balık almasının yani ülkemizi tercih etmesinin sebebi bazı ülkelerdeki hastalıktan kaynaklanmış olup, %100 bizim başarımız değildir. Birilerinin başarısızlığı, diğerinin başarısını getirir. Muhtemelen ülkemizde de aynı hatalara düşmemek için herkesin görevini dikkatlice yerine getirmesi ve herkesin duyarlı olması gerekmektedir. Özellikle büyük alabalıkta balığın biyolojisi ve yetiştiricilik koşullarına dikkat edilerek üretim yapılmalıdır.

- Kontrollü olarak üretim yapılmalı, balığın hasat edilmesinden işlemesine kadar geçen süreçte belirlenen şartlara ve kurallara uygun bir şekilde doğru yapılması ve çevreye zarar vermeden uygulanması ayrıca bu konuda sektörün kendi otokontrol sistemini kurması gerekmektedir.
- Hazır tüketime yönelik faaliyet şekillerinin geniş bir yelpaze ile alternatif bir şekilde halka sunulması iç piyasadaki talep oranının arttırabilmesi için önemli bir rol oynayabilir.
- Su ürünleri tanıtım faaliyetlerinin geliştirilerek, halkımıza balık tüketim alışkanlığı ve bilincinin oluşturulması ve ülkemizde çok düşük olan kişi başı balık tüketiminin gelişmiş toplum seviyesine çıkarılması önemlidir. Sektör paydaşlarının çabaları ve devletimizin de desteği ile kültür balıkçılığına ilişkin olumsuz ön yargıların kırılması, kamu ve medya ile iletişimin arttırılması gerekmektedir.
- TÜİK verilerine göre 2016 yılında Dünya’da kişi başına düşen balık tüketimi 19 kg, Avrupa’da 24 kg iken Ülkemizde kişi başına düşen balık tüketim miktarı 5,4 kg’dır. Üç tarafımız denizlerle çevrili olmasına rağmen, ülkemizdeki balık tüketimi maalesef çok az olup, bunun mutlaka artırılması gerekmektedir. Bunun için ise önerimiz; su ürünlerinin önemini arttırıcı ve tüketiminin özendirilmesine yönelik olarak televizyon, gazete, dergi vb. mecraların yanı sıra sosyal medya da tanıtım ve reklam yapılması, balık tadım ve tanıtım etkinliklerinin düzenlenmesi önem arz etmektedir. Böylelikle, kişi başı balık tüketimi artırılarak halkımızın daha sağlıklı beslenmesi ve daha sağlıklı nesiller yetiştirilmesine yardımcı olunacağına inanılmaktadır.

Tüm bu hizmetleri yapabilmek içinde, Bakanlığımızca üreticilere verilen desteklerden kesilecek para ile ‘Su Ürünleri Tüketim Desteği’ne yönelik Merkez Birliği bünyesinde bir bütçe oluşturulması, bu bütçenin Bakanlık ve Merkez Birliğince oluşturulacak bir Komisyon marifetiyle su ürünleri tüketimini arttırmaya yönelik faaliyetlerde kullanılması sektörümüzün gelişimine katkı sağlayacaktır.

6. SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİ ÇALIŞTAYI

23 - 25 Şubat 2018
Antalya

GÜNDEM

23 Şubat 2018 Cuma

- 10.00 Açılış
I. Oturum
Toplu Fotoğraf Çekimi
12.30 Öğle Yemeği
14.00 II. Oturum

24 Şubat 2018 Cumartesi

- 10.00 Oturum
12.30 Öğle Yemeği
14.00 Oturum Devamı
18.00 Kapanış
20.30 Müzik Programı

Sektörün tüm paydaşlarının

katılımı ile gerçekleştirilecek olan

“6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı” nı

onurlandırmanızı dileriz.

Faruk Coşkun

Yönetim Kurulu Başkanı

Çalıştay Adresi: Titanic Beach Hotel Lara
Lara Turizm Merkezi, Lara / ANTALYA
Otel Tel.: 0242 352 02 02
LCV: 0312 417 80 51 - 0533 694 10 81
www.suymerbir.org.tr

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

SPONSORLARIMIZ

- EGE İHRACATCI BİRLİKLERİ
- İSTANBUL SU ÜRÜNLERİ VE HAYVANSAL MAMÜLLER İHRACATÇILAR BİRLİĞİ
- KILIÇ DENİZ ÜRÜNLERİ A.Ş.
- ABALIOĞLU YEM SOYAYA VE TEKSTİL SANAYİ A.Ş.
- AGROMEY GIDA VE YEM SAN. TİC. A.Ş.
- ÇAMLI YEM BESİÇİLİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
- SELİNA
- AKVAPLAST PLASTİK VE DENİZÇİLİK SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ
- ALİMA SU ÜRÜNLERİ A.Ş.
- BODRUM VE MİLAS SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ VE ÜRETİCİLERİ BİRLİĞİ
- İZMİR SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ VE ÜRETİCİLERİ BİRLİĞİ
- KANYON VETERİNER ECZA DEPOSU İLAC SAN. VE İTH. İHR. TİC. LTD. ŞTİ.
- KARSOM SU ÜRÜNLERİ TİC. LTD. ŞTİ.
- KIZILIRMAK SU ÜRÜNLERİ SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
- KUZEYSU ÜRÜNLERİ SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
- NOORDZEE SU ÜRÜNLERİ İHR. SAN. VE TİC. A.Ş.
- ÖZPEKLER SU ÜRÜNLERİ
- SKRETTING YEM ÜRETİM A.Ş.
- T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş.
- ÇAKIR BALIKÇILIK MALZ. SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
- HATKO TEKNİK DONANIMLAR MÜHÜRSELLİK VE TİCARET A.Ş.
- ŞAHİNER SU ÜRÜNLERİ SOĞUTMA SİSTEMLERİ TEKSTİL TARIM GIDA TUR. İNŞ. SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
- T.C. EKİT ULUSLARARASI SERTİFİKASYON VE TEK. DEN. HİZM. TİC. LTD. ŞTİ.
- AK-YA DENİZÇİLİK VE SU ÜRÜNLERİ ÜRETİM TAŞIMACILIK SAN. TİC. LTD.
- YOMIRA SU ÜRN. YET. AR-GE İNŞ. HAFR. NAK. TUR. TİC. LTD. ŞTİ.
- BERHAN GIDA TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş.
- CTR ULUSLARARASI BELGELENDİRME VE DEN. LTD. ŞTİ.
- EĞNER ALABALIK ÜRETME VE YETİŞTİRME ÇİFTLİĞİ
- LLOYD'S REGISTER | ACOURA
- MUĞLA ALABALIK YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ
- OYTAZ TARIM HAYVANCILIK SU ÜRÜNLERİ GIDA NAK. İNŞ. TUR. SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
- PCS ELEKTRONİK MÜH. DAN. BİL. İNŞ. SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
- AKUAMAKS SU ÜRÜN. DEN. MED. TAR. İTH. İHR. MAL. TEK. HİZ. A.Ş.
- FET ELEKTRONİK SAN VE TİC. LTD. ŞTİ. / ALABALIK KULÜKKA DOLAPLARI

6. SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİ ÇALIŞTAY PROGRAMI

23 - 25 Şubat 2018
Antalya

1. GÜN 23 Şubat 2018 Cuma	
10:00 - 11:00	Açılış (Saygı Duruşu ve İstiklal Marşı, Sinevizyon Gösterisi) Açılış Konuşmaları Faruk COŞKUN (Merkez Birliği Yönetim Kurulu Başkanı) Konuşmacılar (Protokol sırasına göre)
1. OTURUM (11:00 - 12:30) Ötaram Başkanı: Binhan GANIOĞLU	
11:00 - 11:30	"FEAP Hakkında Genel Bilgi" FEAP Genel Sekreteri Courtney Alexander Martin HOUGH
11:30 - 12:00	"Projections of seabass, sea bream and trout culture in European countries" Paul STEINAR, KONTALI Analyse, Norway (EUROFISH)
12:00 - 12:30	"Innovative solutions, new products and consumer preferences for fish products and marketing price prediction for 2018" Ekaterina TRIBULUSTOVA (EUROFISH)
12:30 - 13:00	Toplu Fotoğraf Çekimi
13:00 - 14:00	Öğle Yemeği Arası
2. OTURUM (14:00 - 15:00) Ötaram Başkanı: Binhan GANIOĞLU Raportörler: Beru Nar Etil, Evrim Beyhan Sen	
14:00 - 14:30	Su Ürünleri Sektörünün Dünü ve Bugünü Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü HİÇBİ
14:30 - 15:00	Su Ürünleri Ekonomisi - Doç. Dr. Hacı ÖZDOĞRU
15:00 - 15:30	Kahve Arası
3. OTURUM (15:30 - 17:30) Ötaram Başkanı: Faruk Coşkun (Merkez Birliği Yön. Kurulu Bşk.) Raportörler: Beru Nar Etil, Evrim Beyhan Sen	
15:30 - 15:50	Hüseyin YILDIRIM - Mağla Alabalık Yetiştiricileri Birliği
15:50 - 16:10	M. Sıkırt TOKLU - Antalya İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
16:10 - 16:30	Fatih MADEN - Camilli Alabalık Üreticileri Birliği
16:30 - 16:50	Mustafa AYDEMİR - İsparta İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
16:50 - 17:10	Hakan ACAR - Burdur İç Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
17:10 - 17:30	Deniz ALPAY - Izmir Su Ürünleri Yetiştiricileri Üreticileri Birliği
19:00	Akşam Yemeği Başlangıç

2. GÜN 24 Şubat 2018 Cumartesi	
1. OTURUM (10:00 - 11:20) Ötaram Başkanı: Osman Parlak (Merkez Birliği Yön. Kurulu Üyesi) Raportör: Beru Nar Etil, Evrim Beyhan Sen	
10:00 - 10:20	Büyük Alabalık - Hasan AKKURU, Rize İç Su Ürünleri Yetis. Üretici Birliği
10:20 - 10:40	Mevimsel Değişiklik Gösteren Balıkların Durumu - Atilla ERTÜRK
10:40 - 11:00	İnfeksiyöz Patojenlerik Nekroz Virus Hastalığı - Prof. Dr. Harun ALBAYRAK
11:00 - 11:20	Alabalık Kuluçkahanesi Performansı - Doç. Dr. Mahir KAYILMAZ
11:20 - 11:40	Kahve Arası
2. OTURUM (11:40 - 13:40) Ötaram Başkanı: Abdullah Arvan (Merkez Birliği Yön. Kurulu Üyesi) Raportör: Beru Nar Etil, Evrim Beyhan Sen	
11:40 - 12:00	Ahmet ATEŞTEPE - Kütahya İçsu Ürünleri Yetis. Üretici Birliği
12:00 - 12:20	Mehmet ARAS - Karamanmaraş İçsu Ürünleri Yetis. Üretici Birliği
12:20 - 12:40	Yücel DOĞAN - Elazığ İli ve İlçeleri İç Su Ürünleri Yetis. Üretici Birliği
13:00 - 14:00	Öğle Yemeği Arası
3. OTURUM (14:00 - 15:20) Ötaram Başkanı: Ahmet Sermed (Merkez Birliği Yön. Kurulu Üyesi) Raportör: Beru Nar Etil, Evrim Beyhan Sen	
14:00 - 14:20	Muhammed TOĞUÇ - Milas İçsu Ürünleri Yetis. Üretici Birliği
14:20 - 14:40	Sait ÖZTUNÇ - Van İçsu Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği
14:40 - 15:00	Turgay ÖZDEMİR - Malatya İç Su Ürünleri Yetis. Üretici Birliği
15:00 - 15:20	Hüseyin SALLIHOĞLU - Trabzon İç Su Ürünleri Yetis. Üretici Birliği
15:20 - 15:40	Kahve Arası
16:00 - 19:00	Çalıştay Sonu Değerlendirme Toplantısı
19:00	Akşam Yemeği Başlangıç
21:00	Mizik Programı

KATILIMCI LİSTESİ

ABDULAZİZ SERTKAYA	ŞANLIURFA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	azizsertkaya36@gmail.com
ABDULLAH ARVAS	SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ	YÖNETİM KURULU ÜYESİ	
ABDULLAH ÜNLÜ	BATEM		
ABDULSİTAR ÖZTÜRK	VANI İÇ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ	MÜHENDİS	a.cetin@kursun.com.tr
ABUPRAHMAN ÇETİNKURŞUN	AFYONKARAHİSAR İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	DEKAN YARDIMCISI	ademkonuk@csb.gov.tr
ADEM KONUK	MÜĞLA ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ		
ADEM YAVUZ SONMEZ	KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ SU ÜRÜNLERİ FAKÜLTESİ	BASIN	
ADNAN ERTEKEN	TARBZON SU ÜRÜNLERİ BİRLİĞİ		
ADNAN HAZİR	KIZILIRMAK SU ÜRÜNLERİ SAN VE TİC LTD ŞTİ	BALIKÇILIK TEKNOLOJİSİ MÜHENDİSİ	adnansulmez@hotmail.com
ADNAN SÜJMEZ	ELAZIĞ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	ŞİRKET MÜDÜRÜ	urnitsommez22@hotmail.com
ADNAN SONMEZ	SÖNMEZ ALABALIK ÜRİ PAZARLAMA		
AHMET ABDULLAHOĞLU	KÜTAHYA İÇ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ	BİRLİK BAŞKANI	info@mersu.com.tr
AHMET ATEŞTEPE	KÜTAHYA İÇ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ		
AHMET BARIŞ	VANI İÇ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ	GENEL MÜDÜR	info@kuzeybalik.com
AHMET BEDİR HANOĞLU	KUZEY BALIKÇILIK	MÜHENDİS	achansinop@myynet.com
AHMET CİHAN	GIDA VE KONTROL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	BOLGE SATIŞ SORUMLUSU	bay@biomer-sagun.com.tr
AHMET DEMİR	BIOMAR SAGUN YEM SAN TIC LTD ŞTİ	İDARİ İŞLER MÜDÜRÜ	ahmet.baspahlivan@luckfish.co
AHMET FAİK BAŞPEHLİVAN	UGURLU BALIK A.Ş	İLÇE MÜDÜRÜ	genenc1962@hotmail.com
AHMET GÖNENÇ	BUCAK İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ		
AHMET ÖZEN	ANTALYA	YÖNETİM KURULU ÜYESİ	
AHMET SERMED	SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ	FİRMA SAHİBİ	ahmet_sozen@hotmail.com
AHMET SOZEN	KARADENİZ SU ÜRÜNLERİ	GENEL MÜDÜR	tolga.vural@noordzee.com.tr
AHMET TOLGA VURAL	NOORDZEE SU ÜRÜN LTD ŞTİ	ELAZIĞ İL İMİD BİYOLOG	ahmetturker@hotmail.com
AHMET TÜRKER	ELAZIĞ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	ahmet.yilmaz@gmail.com
AHMET YILMAZ	ÇAMELİ SU ÜRÜNLERİ	MİSAFİR	erkan.mete@tarim.gov.tr
AHMET YÜCEL	S. S. YAPAGLI KOYU TARIM VE KALKINMA	DAİRE BAŞKANI	ali.ayar@tarim.gov.tr
AKİLE METE	İZMİR İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ		
ALİ KOKSAL	ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRİMESİ, İZİN VE DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	VETERİNER HEKİM	
ALİ AYAR	TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		
ALİ HAYDAR AŞKIN	MANAVGAT		
ALİ KILIÇ	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	İSLETİME SAHİBİ	dum.azabalik@gmail.com
ALİ SUREYYA ERGÖNÜL	DURMAZ KARLI ALABALIK LTD ŞTİ	TESİS SAHİBİ	tuzlucasydv@hotmail.com
ALİ TANRIKULU	IGDIR AMCAOĞULLARI ALABALIK TESİSİ	ÖĞRETİM ÜYESİ	ali.korkut@ego.edu.tr
ALİ YILDIRIM KORKUT	EĞE ÜNİVERSİTESİ SU ÜRÜNLERİ FAKÜLTESİ	YÖNETİM KURULU ÜYESİ	
ALİM ÇAN	SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ	MÜHENDİS	alp.aslan.yavuzcan@tarim.gov.tr
ALP ÇINAR	İZMİR	ŞUBE MÜDÜRÜ	alper.ralp@tarim.gov.tr
ALPASLAN YAVUZCAN	SINOP İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ		
ALPER ALP	SAKARYA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ		
ALPER SERMED	MARŞİS SU ÜRÜNLERİ		
ARIF BİTKİ	İSPARTA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ		
ARIF ENDER DOYUK	AYDIN İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	VETERİNER HEKİM	enderdoyuk@hotmail.com
ASIM KARABULUT	ANTALYA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	İL MÜDÜR YARDIMCISI	asimkarabulut@tarim.gov.tr
ASUDE NEKE	EĞEMAR SU ÜRÜN LTD ŞTİ	MİSAFİR	orneke@egemar.net

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

ATILLA ERTÜRK	ÖZEL SEKTÖR	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	aycaperin@gmail.com
AYÇA DEĞİRMENCI	MILAS İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ		
AYDIN AKKURT	AKKURT ALABALIK		
AYDIN INCE	DÜZCE		
AYHAN AKGÜNER	YAVUZLAR OTOMOTİV BALIKÇILIK SAN LTD ŞTİ	URETİM MÜDÜRÜ	hasansaray@yavuzlar.com.tr
AYHAN SALIH EKİZ	FETHİYE İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	DESTEKLEME MEMURU	ayhanekiz@hotmail.com
AYŞE GAZİHAN	AG MARINE SOLUTIONS LTD	ŞİRKET MÜDÜRÜ	aysegazihan@gmail.com
AYŞE ÖZTUNÇ	VANIÇ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ		
AYŞEGÜL AKDAĞ	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	
AYŞEGÜL DILARA GÖKÇE	EGE-TAV TARIM HAYVANCILIK A.Ş	TERCÜMAN	dilara.gokces@ege-tav.com.tr
AYŞEN KILIÇ BOZAN	SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ	MİSAFİR	
AYŞENUR AVANOĞLU	AKVA PLASTİK	MİSAFİR	ensen@akvaplast.com.tr
AYTAÇ GEYİNKAYA	BANİDİO SU ÜRÜNLERİ	YETKİLİ	vollenerias@hotmail.com
BAHA TİN BOLEL	MUĞLA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ YÜKSEK MÜHENDİSİ	barattinbodel@hotmail.com
BAHRİ SERHAT ATILAY	SERHAT ALABALIK LTD ŞTİ	İŞYERİ SAHİBİ	serhatabalikh@gmail.com
BARBARA PATRİCİA MASIN	PCS ELEKTRONİK LTD ŞTİ	MİSAFİR	barbarostolun@akekgroup.com
BARBAROS TOLUN	AKEL TEKSTİL SAN VE TİC A.Ş	SATIŞ VE PAZARLAMA	baris.kuruoselik@akeko.com.tr
BARIŞ KURUÇELİK	AKERKO SU ÜRÜNLERİ SAN BALIK. NAK	MÜHENDİS	bayram.dasgin@tarim.gov.tr
BAYRAM DAŞGIN	KÖYGEÇİZ İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	
BAYRAM ERYILMAZ	FETHİYE		
BAYRAM SANCAR	TRABZON İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ	bayram.sancar@tarim.gov.tr
BAYRAM SERTKAYA	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	DAİRE BAŞKANI	byasiz@hotmail.com
BAYSAL BAYARSLAN	KOCAELİ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	TEKNOLOJİ MÜHENDİSİ	bedritugaa@csb.gov.tr
BEDRİ TUĞA	MUĞLA ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ	ŞUBE MÜDÜRÜ	kebansuurunleri@hotmail.com
BEKİR TÜRKAY	TURKAYLAR ALABALIK	ÜYE	
BEKİR ENGÜRÜLÜ	TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	DAİRE BAŞKANI	ehantunaydin@gmail.com
BERAT ORHAN TUNAYDIN	BUCAK	MÜHENDİS	
BERRA NUR ETLİ	İZMİR İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ		
BİLAL AKBULUT	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ SU ÜRÜNLERİ FAKÜLTESİ		
BİLHAN FİLİZKAN	TRABZON SU ÜRÜNLERİ MERKEZ ARAŞTIRMA ENİSTITÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ	BÖLÜM BAŞKANI	bakbulut61@gmail.com
BİNNUR CEYLAN	AGROMEY GIDA VE YEM SAN TİC A.Ş	STRATEJİ PLANLAMA VE KOORDİNASYON İD	bilhan.filizkan@agromey.com.tr
BİROL YILMAZER	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	
BOERGE SÖERAAŞ	KIRKLARELİ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	ŞUBE MÜDÜRÜ	birayilmazer@tarim.gov.tr
BORA AYDEMİR	STEİNSVİK TÜRKİYİ DENİZ EKİP	GENEL MÜDÜR	egemen.ozkllinc@steinsvik.no
BORA KARABALIK	BIOMAR SAGUN YEM SAN TİC LTD ŞTİ	KÜLTÜR TURİZM UZMANI	bay@biomer-sagun.com.tr
BUKET YAZICIOĞLU	BORA KARABALIK VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	GENEL SEKRETER	borakarabalik2003@yahoo.com
BURAK CAN	SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ	GENEL SEKRETER	bukeyazicioglu@suyetmtr.org.tr
BURCU YORULMAZ	LOYD'S REGİSTER GOZETİM LTD	SATIŞ MÜDÜRÜ	burek.can@tr.org
BÜLENT AFŞAR	SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ		
BÜLENT BAŞARAN	ORDU İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	bulent.alsar@tarim.gov.tr
BÜLENT ÇAVUŞOĞLU	İZMİR		
BÜLENT SERDAR YILDIRIM	AKADAMİKS SU ÜRÜN LTD ŞTİ	ŞİRKET YETKİLİSİ	
BÜLENT TURAN	SAMSUN TRDK		

BÜLENT YILMAZ	GERZE İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	YÜKSEK MÜHENDİS	binymz57@gmail.com
BÜNYAMİN TAŞKIN	MALİYE BAKANLIĞI SEYDİKEMER MAL MÜDÜRLÜĞÜ	SEYDİKEMER MAL MÜDÜRÜ	blaakin@m.ihasesbat.gov.tr
CAN SAVAŞ	BASE METAL TIC VE SAN A.Ş	SATINALMA UZMANI	bahadrozer@base-metal.vlonet.gr
CAN SOYSAL	AGROMEY GIDA VE YEM SAN TIC A.Ş	BALIK YEM SATIŞ VE PZR MD	can.soysal@agromey.com.tr
CANER AKSAKAL	CEVRESSEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ, İZİN VE DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	ŞUBE MÜDÜRÜ	
CEM ÇAVDAROĞLU	NETFARMA GLOBAL	YÖNETİCİ	cem@globallac.com
CEMİ KADES	AQUAPEÑA SU ÜRÜNLERİ DANIŞMANLIK	İŞLETME SAHİBİ	info@aquapena.net
CEM USTAOGLU	İZMİR İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	TEKNIKER	cem.ustaoglu@tarim.gov.tr
CEMAL BURAK MUTLU	KÜLTÜR BALIKLARI	GENEL KOORDİNATOR	cemalburakmutlu@gmail.com
CEMİL ÖZTÜRK	KORKTELLİ İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	cemil.ozturk@tarim.gov.tr
CENK ALTINDIŞ	AGROMEY GIDA VE YEM SAN TIC A.Ş	URETİM MÜHENDİSİ	cenk.altindis@agromey.com.tr
CENK YURDAM			
CENK YURTTAŞ	AKUA GRUP A.Ş	ÇİFTLİK MÜDÜRÜ	cenk.yurttas@akua.group.com
CEVAT YILMAZ	ELAZIĞ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	yilmazcevat@tarim.gov.tr
CEVDDET İNCEOĞLU	SEYDİKEMER İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	gjiripin@hotmail.com
CEYHUN GENÇER	ALL TECH BİYOTEKNOLOJİ	SATIŞ TEMSİLCİSİ	cgencer@alltech.com
CHAN SAYLIKÖĞLU	İMANISA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	chansaylikoglu@tarim.gov.tr
COURTNEY ALEXANDER MARTIN HOUGH	FEAP	GENEL SEKRETER (Secretary General)	
CUMA CEMİLOĞLU	BURSA		cuma.cemiloglu@gmail.com
CUMALI ÜNAL	YEŞİL ERÇİŞ ALABALIK TESİSLERİ	İŞLETME SAHİBİ	um.raai@gmail.com
ÇAĞDAŞ SAKİNEL	SAMSUN		caglarcalis@hotmail.com
ÇAĞLAR ÇALIŞ	ARSIN İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	
ÇETİN KÜÇÜK	MUĞLA MILAS	GENEL SEKRETER	info@sub.org.tr
DEMİR ALPAY	İZMİR SU ÜRÜN YETİŞ VE ÜRT BİRLİĞİ		ddemir@ziraatbank.com.tr
DENİZ KOCABAYIK	ZİRAAT BANKASI	YÖNETİCİ	vehlek-volkanakpinar@hotmail.com
DENİZ AKPİNAR	MILAS İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MİSAFİR	info@mersu.com.tr
DENİZ TULUK	DOMANIÇ İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	İLÇE MÜDÜRÜ	deniz.yirmibesoglu@agromey.com.tr
DENİZ YIRIMBEŞOĞLU	AGROMEY GIDA VE YEM SAN TIC A.Ş	PLANLAMA VE UÇAK KARGO ÜRT SORUMLUSU	
DERYA YOLYAPAN	TV 8.5	BALIK DEDEKTİFİ	
DİLEK OKUTLUZ	BODRUM İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	BALIKÇILIK TEKNOLOJİSİ MÜHENDİSİ	dilek.okutucu@tarim.gov.tr
DİLHAR AKKUZU	İZMİR İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	dilharakkuzu1903@gmail.com
DİLŞAT ÖNDOĞAN	ALIMUS İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	dilshan.ondogan@tarim.gov.tr
DOĞAN NEKE	EĞEMAR SU ÜRÜN LTD ŞTİ	GENEL MÜDÜR YARDIMCISI	dneke@egemarmar.net
DURDU AGDAG			
DURMUŞ İVGİN	CAMELİ İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	İLÇE MD	durmus.iggin@tarim.gov.tr
EBRU ATALAY	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		
ECE ÇALKIN ÖZKAN	ÇAKIR BALIKÇILIK İMLZ SAN VE TIC LTD ŞTİ		ece@cakir-fishnig.com
EĞEMEN ÖZKILINÇ	STEİNSVİK TÜRKİY DENİZ EKİP	MÜŞTERİ İLİŞKİLERİ	egemen_ozkilinc@steinsvik.no
EKATERİNA TRİBİLİUSTOVA	EUROFISH		
ELİF TOMGİSİ	ATAYMER MADENCİLİK LTD ŞTİ	MİSAFİR	gahmzeatay@ataymer.com
ELİF BALA ATALAY	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		
EMİN ERDEN	HEFA İNŞAAT	ŞİRKET MÜDÜRÜ	emin-erden05@hotmail.com
EMRAH PAMUK	AKVETEK SU ÜRÜNLERİ TUR. SAN.TİC. AŞ.	SATIŞ PAZARLAMA MÜDÜRÜ	emrah@akvatek.com.tr
EMRAL CEMERT	NETFARMA GLOBAL	YÖNETİCİ	cem@globallac.com

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

EMRE BULUM	AKUVATÜR SU ÜRÜNLERİ A.Ş	AKUVATÜR SU ÜRÜNLERİ YÜKSEK MÜDÜRÜ	emrebulum@akuvatur.com
EMRE KIRKIL	PINARBAŞI İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	emre.kirkil@tarim.gov.tr
ENDER ŞAHİN	NARLI ALABALIK LTD ŞTİ	MİSAFİR	m.cattalokay@myrat.com
ENES ATMACA	19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ	MÜHENDİS	enesbys@hotmail.com
ENES BAYSAL	FETHİYE İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	İLÇE MÜDÜRÜ	marasliength@hotmail.com
ENGIN MARRAŞLI	SEYDİKEMER İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ		
ENGIN TÜRKÖZ	SAMSUN	İL MÜDÜR YARDIMCISI	enveyaydn1@gmail.com
ENVER AYDIN	MUĞLA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ		
ENVER ŞAHİNGÖZ	FETHİYE		
ERAY GEZEK	AGROMEY GIDA VE YEM SAN TİC A.Ş		
ERBİL BAŞRUH	BODRUM VE MİLAS SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ	SU ÜRÜNLERİ YÜKSEK MÜHENDİSİ	erdem.ozsoy@tarim.gov.tr
ERDEM ÖZSOY	İZMİR İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	ŞİRKET MÜDÜRÜ	nizam1.unlu@hotmail.com
ERDİNC ÜNLÜ	ADA ALABALIK SU ÜRÜN LTD ŞTİ	KOORDİNATOR	erdinc.veske@tarim.gov.tr
ERDİNC VESKE	TAGEM	PLANLAMA UZMANI	eehatunoglu@kalkinma.gov.tr
ERDOĞAN EMRAH HATUNOĞLU	KALKINMA BAKANLIĞI	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	ergulkeser@gmail.com
ERGÜL KEŞER	AFYONKARAHİSAR İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	İLÇE MÜDÜRÜ	ergunakdeniz@gmail.com
ERGÜN AKDENİZ	DALAMAN İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ		
ERHAN KÖNCÜ	İSPARTA YAMANLAR	ÖĞRETİM ÜYESİ	egumus@akdeniz.edu.tr
ERKAN GÜMÜŞ	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ SU ÜRÜNLERİ FAKÜLTESİ	MÜHENDİS	erkan.mete@tarim.gov.tr
ERKAN METE	İZMİR İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	İŞLETME SAHİBİ	serkanyilmz@hotmail.com
ERKAN YILMAZ	STANDART TARIM TAAHHÜT	ÇEVRE MÜHENDİSİ	ankara@baremcevre.com
EROL ÖNEL	BAREM ÇEVRE MÜH LTD ŞTİ	SATIŞ UZMANI	esacar@base-metal.vionet.gr
ERSAN ACAR	BASE METAL TİC A.Ş	YÖNETİCİ	cem@globalbac.com
ERSAN ÜSTÜN	NETFARMA GLOBAL	GENEL KOORDİNATOR	ersen@akveplast.com.tr
ERSEN KORKMAZ	AKYA PLASTİK	ŞİRKET MÜDÜRÜ	
ERSİN ARAS	KM ARAS ALABALIK ÜRETİM LTD ŞTİ	ŞİRKET MD	ertug@turkuazfarmisali.com.tr
ERTUĞ ÇORALI	TURKUAZ TARIMSAL PAZ LTD ŞTİ		ertugul@cakir-fishing.com
ERTUĞRUL ÇAKIR	ÇAKIR BALIKÇILIK MİZ SAN VE TİC LTD ŞTİ	GENEL MÜDÜR	ertugrugundogru@steinsvik.no
ERTUĞRUL GÜNDOĞDU	STEİNSVIK TÜRKİYE DENİZ EKİP	MÜHENDİS	
ERTUĞRUL POLAT	AYDIN İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MİSAFİR	haknadamcici@kilicdeniz.com.tr
ESİN ADAMGİL	KILIÇ HOLDİNG	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	esma.encan@tarim.gov.tr
ESMA ENCAN	MANİSA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MİSAFİR	ademkonuk@csb.gov.tr
ESRA CUNDA KONUK	MUĞLA ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ	İLÇE MÜDÜRÜ	esref.arslan@tarim.gov.tr
EŞREF ARSLAN	MİLAS İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	YÖNETİM KURULU BAŞKANI	
EYRİM BEYHAN ŞEN	AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ SU ÜRÜNLERİ FAKÜLTESİ		
EYÜP SABRİ GÖNÇÜ	DOLYET VETERİNER A.Ş	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	eyyup@hotalmail.com
EYÜP YILMAZ	DENİZLİ	MİSAFİR	eehatunoglu@kalkinma.gov.tr
EYÜP KIRGUL	KIRGIL ALABALIK ÜRETİM TESİSİ	YÖNETİM KURULU BAŞKANI	
FADİME GÖKTÜRK	KALKINMA BAKANLIĞI	ŞİRKET MÜDÜRÜ	fatihbasaran.ege@gmail.com
FADİME HATUNOĞLU	SÜTÇÜLER ORMANI İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ	ŞİRKET YETKİLİSİ	ayhanyasin18@gmail.com
FAHRİ KAYA	SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ		
FARUK COŞKUN	MAVİ PROTEİN		
FATİH BASARAN	AYHAN SU ÜRÜNLERİ A.Ş		
FATİH BOZKURT			

FATİH ÇETİN	ANTALYA			ŞUBE MÜDÜRÜ		
FATİH GENÇOĞLU	RİZE İL. GTH MÜDÜRLÜĞÜ			BİRLİK BAŞKANI		fatih_genocoglu@tarim.gov.tr
FATİH MADEN	ÇAMELİ ALABALIK YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ					
FATİH PEHLIVAN	AYDIN					
FATİH YUKSEL	KEBAN SU ÜRÜNLERİ			ÜYE		kebansuurunleri@hotmail.com
FATİMA ATAY	ABU SU ÜRÜNLERİ LTD ŞTİ (LAZSOM)			MİSAFİR		songul.bahram@abu.com.tr
FATİMA AYDIN	TRABZON SU ÜRÜNLERİ MERKEZ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ			MİSAFİR		
FATİMA İŞİK	BALIKESİR DENİZ ÜRÜNLERİ AVCILARI ÜRETİCİ BİRLİĞİ			MİSAFİR		nihatreis73@hotmail.com
FERDİ ÖZTUNÇ	ÖZTUNÇLAR SU ÜRÜNLERİ					
FERİHAN YILMAZ	FETHİYE					
FERİT ÖMER TIRYAKIOĞLU	AVRUPA BİRLİĞİ VE DİŞ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			AB UZMANI		omer.firyakioğlu@tarim.gov.tr
FERİT RAD	MERSİN ÜNİVERSİTESİ SU ÜRÜNLERİ FAKÜLTESİ			YETİŞTİRİCİLİK BÖLÜM BAŞKANI		frad@mersin.edu.tr
FERİT TURKAVUL	ANKARA					
FETHİ ATAY	KEBAN SU ÜRÜNLERİ			ÜYE		kebansuurunleri@hotmail.com
FIGAN TORİ KAHRAMAN	SEYDİKEMER ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ			MİSAFİR		
FILİZ ÇAKIRMAK	LOYD'S REGİSTER GÖZETİM LTD			OPERASYON MÜDÜRÜ		filiz_cakmak@lr.org
FRANCOISE COGNIAUX	FEAP			MİSAFİR		
FUAT BİLGİN	EĞİRDİR SU ÜRÜNLERİ ARAŞTIRMA			MÜDÜR YARDIMCISI		fuatbilgin@gmail.com
FUAT TOMGİSİ	ATAYMER MADENLİK LTD ŞTİ			GENEL MÜDÜR YRD		gannzeatay@ataymer.com
FUNDA ERDEM	GÜNDOĞMUS TARIM GIDA			SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ		fundakaptikaci73@gmail.com
GAMZE ATAY	ATAYMER MADENLİK LTD ŞTİ			GENEL MÜDÜR		gannzeatay@ataymer.com
GAMZE AYÇIOĞLU	İZMİR İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ			MÜHENDİS		gamze_3888@hotmail.com
GİZEM TEBERÖĞLU	ENEZ İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ			SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ		gizem.teberoglu@tarim.gov.tr
GOKHAN ELGİN	KEBAN SU ÜRÜNLERİ					
GOKHAN EROĞLU	MANAVGAT İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ			SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ		gokhan_eroğlu4531@hotmail.com
GOKHAN KARACA	ANTALYA İL MÜDÜR YARDIMCISI					
GOKHAN SOYKOSE	AGLASUN İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ			MÜHENDİS		gokhan.soykose@tarim.gov.tr
GOKHAN YETİM	BALIKESİR İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ			BALIKÇILIK TEKNOLOJİSİ MÜHENDİSİ		gokhanyetim_35@hotmail.com
GOKMEN AKGÜL	MERCAN MARİNE BALIK ÜRÜN LTD ŞTİ			ŞİRKET SAHİBİ		gokmenakgul@hotmail.com
GÖZDE NAZ UYAN	ARKOR HAYVANCILIK A.Ş			SATIS VE PAZARLAMA		gocde@arkor.com.tr
GÜL EYMİRLİ	İZMİR İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ			MÜHENDİS		guleymirli@hotmail.com
GÜL TUNGER	İSPARTA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ			MÜHENDİS		
GÜLHAN CAT	TUNCELİ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ			MÜHENDİS		
GÜLSERER FIDANCI	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ					
GÜNEY SAÇKAN	ANKARA					
GÜNER GALİPOĞLU	AKYA PLASTİK			ŞİRKET SAHİBİ		info@akvaplast.com.tr
HABİP MURİZ	19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ					
HACİ ÇETİN	KAHRAMANMARAŞ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ			BALIKÇILIK TEKNOLOJİ MÜHENDİSİ		haci.cetin@tarim.gov.tr
HACİ DURALLI TORU	ELAZIĞ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ			ŞUBE MÜDÜRÜ		hacipasa.tugyan@tarim.gov.tr
HACİ PAŞA TUĞYAN	BURDUR SU ÜRÜNLERİ			BİRLİK BAŞKANI		haknadancaci@kilicdeniz.com.tr
HAKAN ACAR	KILIÇ HOLDİNG			İCRA KURULU BAŞKAN YARDIMCISI		hakan.arslan@camli.com.tr
HAKAN ADAMÇIL	ÇAMLI BESLİCİLİK TIC. A.Ş			SATIS UZMANI		
HAKAN ARSLAN	KEBAN İLÇE GTE MÜDÜRLÜĞÜ			SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ		hakanaaydin11@hotmail.com
HAKAN AYDIN						

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

HAKAN BORUCUOĞLU	İZMİR İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	hakan_boruucu@tarim.gov.tr
HAKAN CAĞLARIRIMAK	GÜNYAĞI İL GTH ÜRÜNLERİ	SATIS MÜDÜRÜ	hakancağlaririmak@hotmail.com
HALİL İBRAHİM SOZMEN	KONYA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SUBE MÜDÜRÜ	halilsozmen@hotmail.com
HALİM İBRAHİM ERBAŞ	BANLIOĞLU İL GTH ÜRÜNLERİ LTD ŞTİ	YONETİCİ	volkaneras@hotmail.com
HAMİT COŞKUN	DALAMAN İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	muglaalabalik@hotmail.com
HAMZA FIRAT	KEİMER SU ÜRÜNLERİ ÜRETİM TİC	MÜHENDİS	hamzaafiratz344@hotmail.com
HAMZA İSMAIL HAKAN BARIN	DÜZCE İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ	hakan.barin@tarim.gov.tr
HARUN AK	SAMSUN		
HARUN ALBAYRAK	19 MAYIS ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ		
HARUN BİÇERER	AMASRA İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	bicererharun@gmail.com
HARUN KURUL	BIOMAR SAGUN YEM SAN TIC LTD ŞTİ	BÖLGE SATIŞ SORUMLUSU	bay@biomer-sagun.com.tr
HASAN BERKANT SARAY	YAVUZLAR OTOMOTİF BALIKÇILIK SAN LTD ŞTİ	FABRİKA MÜDÜRÜ	hasansaray@yavuzlar.com.tr
HASAN HÜSEYİN ATAR	ANKARA ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAK. SU ÜRÜNLERİ MÜH. BÖLÜMÜ	BÖLÜM BAŞKANI	atar@agri.ankara.edu.tr
HASAN KIZIOĞLU	RİZE İL VE İLÇELERİ İÇ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ	BAŞKAN	akkuzuhasan@hotmail.com
HASAN SARTİKELİ	SEYDİKEREM İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	hsnrski@gmail.com
HASAN UZUN	KÜTAHYA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ		
HAŞİM ÖZÜDOĞRU	GAZİ ÜNİVERSİTESİ	ÖĞRETİM ÜYESİ	ozudogru@gazi.edu.tr
HATİCE NURTEN EFE	PCS ELEKTRONİK LTD ŞTİ	MİSAFİR	
HAYAL DEMİRHAN	NEBA	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	hayal@nebalimited.com
HAYAT BAYRI	AKUMAKS SU ÜRÜN LTD ŞTİ	ŞİRKET YETKİLİSİ	
HAYRİ YILMAZ	TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	DAİRE BAŞKANI	
HEKMET COŞKUN	SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ	MİSAFİR	
HİDİR ÇUBUK	ESKİŞEHİR İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ		
HİDAYET BEDİRHANOĞLU	VAN İÇ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ		
HURAN YAVUZCAN	ZİRAAT FAKÜLTESİ SU ÜRÜNLERİ		
HÜLAİA TOLASA GÜNDOĞDU	STEİNSVİK TÜRKYEYDENİZ EKİP	MİSAFİR	ersen_@akvaplast.com.tr
HÜLYA ERBAŞ	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	ertugrul.gundogdu@steinsvik.no
HÜLYA ESENBUĞA	ERZURUM İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	hulya.esenbuga@tarim.gov.tr
HÜSEYİN SEVGİLİ	AKDENİZ SU ÜRÜNLERİ ARAŞTIRMA ÜRETME VE EĞİTİM ENSTİTÜSÜ	MÜHENDİS	
HÜSEYİN YILDIRIM	MUGLA ALABALIK YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ	BİRLİK BAŞKANI	muglaalabalik@hotmail.com
HÜSEYİN ALMİŞ	STRATEJİ GELİŞTİRME	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	huseyin.almis@tarim.gov.tr
HÜSEYİN CEM EYUPOĞLU	VONA SU ÜRÜNLERİ TİC. LTD. ŞTİ	GENEL MÜDÜR	
HÜSEYİN HİLMİ ÖTER	ADANA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	oter3605@hotmail.com
HÜSEYİN İNAN	İNANLAR ALABALIK	TRABZON BİRLİK GENEL DANIŞMANI	hussalih@gmail.com
HÜSEYİN SALKIHOĞLU	TRABZON SU ÜRÜNLERİ BİRLİĞİ	TRABZON BİRLİK GENEL DANIŞMANI	hussalih@gmail.com
HÜSEYİN ÖZÇİFTÇİ	ABALOĞLU YEM SAN TIC A.Ş	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	huseyintaskin_29@hotmail.com
HÜSEYİN TAŞKIN	AKUVA TUR SU ÜRÜNLERİ A.Ş	MİLAŞ TESIS MÜDÜRÜ	huseyintoprak@akuvatur.com
HÜSEYİN TOPRAK	BIOMAR SAGUN YEM SAN TIC LTD ŞTİ	BÖLGE SATIŞ SORUMLUSU	bay@biomer-sagun.com.tr
HÜSEYİN YIGİT	GÜMÜŞHANE İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	huseyin58ygt@gmail.com
HÜSEYİN ZENGİN	DOLYET VETERİNER A.Ş	SORUMLU YONETİCİ	dolyet@dolyet.com.tr
İBRAHİM BARİŞ ÜNCEL	DEFNE TUR SU ÜRÜNLERİ TİC LTD ŞTİ	KOORDİNATOR	baris.uncel@defne-tur.com

İBRAHİM GÖKSAHAN	DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	ismailkucuk@dsi.gov.tr
İSMAIL KÜÇÜK	BANIMIDO SU ÜRÜNLERİ LTD ŞTİ	FİRMA SAHİBİ	volkanerbas@hotmail.com
İZZETTİN ASLAN	İZMİR İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	BALIKÇILIK TEKNOLOJİSİ MÜHENDİSİ	izzettinaslanin@gmail.com
İBRAHİM ASLANBAY	MURADİYE İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ		
İBRAHİM BIBEROĞLU			
İBRAHİM MOUTUGAN	GÜMÜŞÖĞA SU ÜRÜNLERİ	SATIŞ TEMSİLCİSİ	motugan_25@hotmail.com
İBRAHİM SERHAT ÇELİK	AGROMEY GIDA VE YEM SAN TIC A.Ş	STOK SATIŞ MÜDÜRÜ	serhat.celik@agromey.com.tr
İCABI ÇAĞAN	SAMSUN İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	ŞUBE MÜDÜRÜ	icabi.cagan@tarim.gov.tr
İDRİS KARAKURT	VETERİNER HEKİM		
İHSAN BOZAN	SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ	YÖNETİM KURULU BAŞKAN YARDIMCISI	
İHSAN SABRİ KOÇ	CANLAR ALABALIK		
İLBEY DOĞAN	BİTLİS İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	ilbeydogan2332@hotmail.com
İLHAMİ KARADAĞ	BODRUM		
İLHAN AYDIN	TRABZON SU ÜRÜNLERİ MERKEZ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ	ENSTİTÜ MÜDÜRÜ	
İLHAN YILDIZ	ELAZIĞ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	kebansuurunleri@hotmail.com
İLKAY DEMİRHAN	GIDA VE KONTROL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	VETERİNER HEKİM	
İLKAY TOPLU	İZMİR		
İLKER ALTINÖZ	ANTALYA		
İLKER COŞKUN	ÜRETİCİ		
İLKER ZEKİ KURTOĞLU	RECEP TAYYİP ERDOĞAN UNİVERSİTESİ	ÖĞRETİM ÜYESİ	ilker.kurtoglu@erdogan.edu.tr
İLKNUR GÜLKİRAN	AGROMEY GIDA VE YEM SAN TIC A.Ş		
İLYAS KILIÇ	AQUA-MED SU ÜRÜN LTD ŞTİ	ŞİRKET SAHİBİ	ilyas.kilic@vndowslive.com
İRFAN ERDEN	KARTAL KAYA ALABALIK TESİSLERİ	ŞİRKET MÜDÜR	kucukagabligisayar@tirmai.com
İSHAK GENÇBAY	KIZILIRMAK SU ÜRÜNLERİ SAN VE TIC LTD ŞTİ	GENEL MÜDÜR	
İSMAIL ÇATALBAŞ	TEKİR ALABALIK ÜRETİM PAZ LTD ŞTİ	ŞİRKET MÜDÜRÜ	tekiralibalik.com.tr
İSMAIL DURMAZ	DURMAZ KARLI ALABALIK LTD ŞTİ	İŞLETME SAHİBİ	durmazalibalik@gmail.com
İSMAIL MURATOĞLU	ELAZIĞ		
İSMAIL SEZGİN	TRABZON SU ÜRÜNLERİ BİRLİĞİ	TRABZON BİRLİK GENEL DANIŞMANI	hussalih@gmail.com
KADİFE TUĞAR	TAGEM		
KADİR ÖZDEMİR	MANISA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	ozdemirkadiri@tarim.gov.tr
KAMİL ATILLA TANYELİ	PCS ELEKTRONİK LTD ŞTİ	ŞİRKET YETKİLİSİ	
KAMİL SANAAÇ	ELAZIĞ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	ÜYE	kebansuurunleri@hotmail.com
KAMURAN KOCAMAN			
KAYA TUNÇAY	ELAZIĞ		
KEMAL BİRGE	TUZLUCA İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	tuzlucaytd@hotmail.com
KEMAL CEM PULTEN	AQUALIFE DERGİ GRUBU		
KEMAL DUYMAZ	AGROMEY GIDA VE YEM SAN TIC A.Ş	İŞLEME VE PK TESIS MD	kemalduymaz@agromey.com.tr
KEMAL PALA	VANI İÇ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ		
KEMAN GÜLLÜ	MUĞLA UNİVERSİTESİ SU ÜRÜNLERİ FAKÜLTESİ	DEKAN YARDIMCISI	kenangulu@mu.edu.tr
KORAY TUĞÇAN	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	
KORKMAZ SAHİN	TV 8.5		
KOKSAL ENGİNSU	MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ	SAYMAN	kenginsu@gmail.com
KUBILAY AKALIN	GIDA VE KONTROL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS (KOORDİNATOR)	kubilay.akalin@tarim.gov.tr

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

LEVENT TUMGELİR	BOZDOĞAN İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	levent.tumgelir@tarim.gov.tr
LÜTFİYE PERİN	MILAS İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MİSAFİR	aycaperin@gmail.com
M. HAKKAN LUZEL	İZMİR		
MACİT GENÇER	TAĞEMİ		
MAHİR KANYILMAZ	AKDENİZ SU ÜRÜNLERİ ARAŞTIRMA ÜRETME VE EĞİTİM ENSTİTÜSÜ	MÜHENDİS	maci.gencer@tarim.gov.tr
MAHmut ASLAN		ENSTİTÜ MÜDÜR YARDIMCISI	
MAKSİM PARUKOKOŞHKO	2A ÖZEL EĞİTİM DANISMANLIK LTD ŞTİ	BİTKİSEL ÜRETİM UKRAYNA	zahide@zaeuralltime.com
MALİKE AYHAN	AGROMEY GIDA VE YEİM SAN TIC A.Ş	MİSAFİR	deniz.yirmibesoguc@gromey.com.tr
MEHMET AKYILDIZ	GAZİPAŞA		
MEHMET ALİ AKPUNAR	AKPUNAR ALABALIK	UYE	kebansuurunleri@hotmail.com
MEHMET ALİ DEMİRHAN	BODRUM İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	mehmetali.demirhan@tarim.gov.tr
MEHMET ALİ KOÇER	AKDENİZ SU ÜRÜNLERİ ARAŞTIRMA ÜRETME VE EĞİTİM ENSTİTÜSÜ	MÜHENDİS	
MEHMET ARAS	KAHRAMANMARAŞ İÇ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ	BİRLİK BAŞKANI	mehmet@fmizabalik.com
MEHMET BAHADIR ÖZER	BASE METAL TIC VE SAN A.Ş	GENEL MÜDÜR	bahadrozzer@base-metal.vionet.gr
MEHMET BERKE KARDEŞ	OLIVKA TARIM ÜRÜNLERİ A.Ş	GENEL MÜDÜR	
MEHMET CATALKAYA	NARLI ALABALIK LTD ŞTİ	ŞİRKET YETKİLİSİ	m.catalkaya@myrat.com
MEHMET DEMİREL	SANLIURFA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	VETERİNER HEKİM	demirelmehmet@tarim.gov.tr
MEHMET EFE	PCS ELEKTRONİK LTD ŞTİ	ŞİRKET YETKİLİSİ	
MEHMET EMRE YILDIRIM	MARSIS SU ÜRÜNLERİ		
MEHMET ERTÜRK	ADYAMAN İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ		
MEHMET GUVEN	ÖZEL SEKTÖR	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	n.akgun@outlook.com
MEHMET HAMAMCI	BİLEÇİK İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	mehmet.hamamci@tarim.gov.tr
MEHMET LOKMAN RAMAZANOĞLU	TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	DAİRE BAŞKANI	
MEHMET METE YILMAZ	BAVBURT İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	unsever@hotmail.com
MEHMET NURİ YILMAZ	BALIKÇIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	ŞUBE MÜDÜRÜ	
MEHMET ONDER	ÖNDER ALABALIK	İŞLETME SAHİBİ	mehmetonder53@hotmail.com
MEHMET RASİM İŞGÖR	ELAZIĞ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	UYE	kebansuurunleri@hotmail.com
MEHMET RİNZET	İSTANBUL		
MEHMET SÜLEYMANOĞLU	ABU SU ÜRÜNLERİ LTD ŞTİ (LAZSOM)	YÖNETİCİ	mehmet.suleyman@hotmail.com
MEHMET ŞAHİN	NARLI ALABALIK LTD ŞTİ	ŞİRKET YETKİLİSİ	m.catalkaya@myrat.com
MEHMET ŞAN ECER	AKUA-MED SU ÜRÜN LTD ŞTİ	ŞİRKET SAHİBİ	sahecer@gmail.com
MEHMET SİMSİR	BURDUR		
MEHMET ŞÜKRÜ TOKLU	ANTALYA İÇ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ		
MEHMET TAŞÇI	TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	KOORDİNATÖR	
MEHMET YAVUZ PEPEOĞLU	OMEGA 91 SU ÜRÜNLERİ	DANİŞMA KURULU BAŞKANI	hussalih@gmail.com
MELİKE ALGI	BOZDOĞAN İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	melike.alg@tarim.gov.tr
MESUT SAHİN	ANKARA		
MESUT YUZLU	TEKİRDAĞ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	mesut@hhotmail.com
METİN KILIÇLI	EGNER ALABALIKLIK	FİRMA SAHİBİ	balikmar@hotmail.com
METİN NEKE	EGEMAR SU ÜRÜN LTD ŞTİ		
METİN POLAT	SEYDİKEMER İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	metin.polat@tarim.gov.tr
MİKAIL FİDAN	KEBAN SU ÜRÜNLERİ	UYE	kebansuurunleri@hotmail.com
MİNE ERGUN	EGEMAR SU ÜRÜN LTD ŞTİ	TESİS MÜDÜRÜ	meirgun@egemar.net
MİTAT ÇELİK	MUĞLA		

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

MUSTAFA SERİN	FET ELEKTRONİK LTD ŞTİ	FİRMA SAHİBİ	sener@felektronik.com.tr
MUSTAFA SÖNMEZ	ELAZIĞ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	mustafas.sonmez@tarim.gov.tr
MUSTAFA TAMER ÇİĞER	SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ	YÖNETİM KURULU BAŞKAN YARDIMCISI	
MUSTAFA UĞUR KÖYLÜ	MERSİN İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	mustafaugur.koylu@tarim.gov.tr
MUZAFFER BİNİHAN GANIOĞLU	ÖZEL SEKTÖR		
NADİR BAŞÇINAR	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ SÜRMENE DENİZ BİLİMLERİ FAKÜLTESİ	ÖĞRETİM ÜYESİ	nbaschinar@gmail.com
NADİR KILINÇASLAN	DENİZLİ		
NADİR USLU	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	BİRİM SORUMLUSU	
NAZMİ POLAT	19 MAYIS ÜNİV VETERİNER FAKÜLTESİ	BIYOLOJİ BÖLÜMÜ	
NECATİ TULGAR	TAGEM		
NEÇİP MURAT ŞAHİN	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	necler.karakus@tarim.gov.tr
NEJDET KARAKUŞ	GIDA TARIMI VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI HUKUK MUŞAVİRLİĞİ	JEO MORFOLOG	neclerhan0146@gmail.com
NEŞEHAN BOZDOĞAN	KAHRAMANMARAŞ İÇ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ	TARIM DANIŞMANI	
NEŞELİHAN ÖĞRETMEN	AKERKO SU ÜRÜNLERİ SAN. BALIK. MAK.	MÜHENDİS	neselihan.ogretmen@akerko.com.tr
NEŞE TOSGAL	FARHANA Q ECZA DEPOSU VE SU ÜRÜNLERİ TİC LTD ŞTİ	VETERİNER HEKİM	nese.aydemir@zoetis.com
NEZİR AKGÜN	ADYAMAN İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	n.akgun@outlook.com
NİKOLAOS KOTSİOS	FITCO S.A (BASE METAL TIC VE SAN AŞ)	BUSINESS DEVELOPMENT MANAGER	nkotsios@fitco.vionet.gr
NİZAMİ UNLU	TUNCELİ İLİ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİĞİ	BİRLİK BAŞKANI	nizam.unlu@hotmail.com
NİHAL ÜNCEL	DEFNE TUR SU ÜRÜNLERİ TİC LTD ŞTİ	MİSAFİR	defne-tur@hotmail.com
NIHAT İŞİK	BALIKESİR DENİZ ÜRÜNLERİ AVCILARI ÜRETİCİ BİRLİĞİ	BİRLİK BAŞKANI	nihatreis73@hotmail.com
NIHAT YILMAZ	VAN İÇ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ		
NİL ALPAY	İZMİR SU ÜRÜN YETİŞ VE ÜRT BİRLİĞİ	MİSAFİR	nilalpaysuub.org.tr
NİLAY KÖYLÜ EKİZ	FETHİYE İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MİSAFİR	ayhanekiz@hotmail.com
NURİ ÇELİK	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	
NURİ YURTSZEVEN	FETHİYE		
NUSRET BİLGEHAN	ADANA		
OKAN BİÇER	BODRUM		
OKAN BİLGİÇ	MUĞLA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ		
OKAN KILINÇLI	BALIKMAR	İLÇE MÜDÜRÜ	okan.bilgic@tarim.gov.tr
OKAN KÜKSEL	BURDUR İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	balikmar@hotmail.com
ONUR ÇELİK	SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	okanyukseki15@hotmail.com
ORHAN SARITEPE	TARSI M	AVUKAT	
ORHAN ÜNCEL	DEFNE TUR SU ÜRÜNLERİ TİC LTD ŞTİ	HAYVANI HAYAT SİG MD	orhan.santepes@tarsim.org.tr
OSMAN KADIR TOPUZ	OSMAN KADIR MISAFİRİ	GENEL MÜDÜR	defne-tur@hotmail.com
OSMAN ÖZPEK	İZMİR		
OSMAN PARLAK	SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ	YÖNETİM KURULU ÜYESİ	
OSMAN SARIDOĞAN	İZMİR		
OSMAN ŞENTÜRK	TRABZON İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	osman.senturk@tarim.gov.tr
OSMAN ÜMİT YILDIZ	İZMİR		
OYA ALPAY	İZMİR SU ÜRÜN YETİŞ VE ÜRT BİRLİĞİ	MİSAFİR	info@sub.org.tr
ÖMER ÇAĞRI YEDİGOZ	MİLAS İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	BALIKÇILIK TEKNOLOJİSİ MÜHENDİSİ	omercagri.yedigz@tarim.gov.tr
ÖNER DURAN	BERHAN GIDA SU ÜRÜN LTD ŞTİ		
ÖNER KAHRAMAN	SEYDİKEMER ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ	MÜDÜR	
ÖNER KARACAYLI	TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	ZİRAAT MÜHENDİSİ	

ÖMER SÖNMEZ	DENİZLİ								
ÖMER ÜNLÜ	SAWSUN İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ								
ÖNER YAVUZ	YAVUZLAR OTOMOTİV BALIKÇILIK SAN L TD Ş Tİ								
ÖNDER YILDIRIM	MUĞLA SITKI KOÇMAN UNİVERSİTESİ								nyavuz_yavuzlar.com.tr oncdyildirim@nu.edu.tr
ÖZCAN KADEM	YAVUZLAR OTOMOTİV BALIKÇILIK SAN L TD Ş Tİ								o.kadem@yavuzlar.com.tr
ÖZDEN ÇELİK	S.S. YAPAĞLI KOYU TARIMI VE KALKINMA								nerisuurunleri@hotmail.com
ÖZEN ÇANKAYA	AGROMEY GIDA VE YEM SAN TIC A. Ş								ozen.candemir@agromey.com.tr
ÖZERDEM MALTAŞ	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ								
ÖZGÜR ARACIOĞLU	ÇAMLI BESLİCİLİK TIC A.Ş								ozgur.aracioglu@camli.com.tr
ÖZGÜR KAYRAK	ANTALYA								
ÖZKAN KEKEÇ	TEKİR ALABALIK ÜRETİM PAZ L TD Ş Tİ								tekrilabbalik.com.tr
ÖZKAN ÖZBAY	ELAZIG SU ÜRÜNLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ								
ÖZKAN TELLİ	İSPARTA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ								ozkan.telli@tarim.gov.tr
ÖZLEM ANDIZ ARSLAN	TCERT ULUSLARARASI SERTİFİKA								turkey@tcert.com.tr
ÖZLEYİŞ ÇAKIR	MUĞLA								
ÖZNER YILDIZ BAŞRUH	SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ								ozneruyildiz2008@gmail.com
PAUL STEINAR VALLE	KONTALI ANALYSE, NORWAY								
PINAR POLAT	MUĞLA ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ								zahit.polat@gmail.com
RABIA UYSAL	KARAMAN İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ								rabia.uysal70@gmail.com
RAMAZAN SÖNMEZ	SELİNA SU ÜRÜNLERİ								
RECEP ÇAKIR	İSPARTA İÇ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ								
RECEP ERDEN	KARTALKAYA ALABALIK TESİSLERİ								
RECEP EROL	PINARBAŞI İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ								recep.erol@tarim.gov.tr
RICHARD ANDREW BECKETT	LYOYD'S REGISTER GÖZETİM LTD								richard.beckett@scoura.com
RİZVAN AKSOY	KIZILIRMAK SU ÜRÜNLERİ SAN VE TIC LTD Ş Tİ								
RİZVAN SÜYEK	AKDENİZ SU ÜRÜNLERİ ARAŞTIRMA, ÜRETME VE EĞİTİM ENSTİTÜSÜ								
SADETTİN AYARCI	AKVA PLASTİK								sedta@sedbalikaglari.com
SAİT ÖZTUĞÇ	VANI İÇ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ								
SALİH SERKAN AYDIN	MUĞLA								
SAMİR MAYIRBEYOĞ	SELİNA SU ÜRÜNLERİ								
SAVAŞ DUGAN	SU DÜNYASI								
SEBAHATTİN ERGÜN	CANAKKALE 18 MART UNİVERSİTESİ								sergun@comu.edu.tr
SEDA AYARCI	AKVA PLASTİK								sedta@sedbalikaglari.com
SELİM KURU	SELİM ALABALIK								mehmetcander53@hotmail.com
SELİM AKOĞAN	AVRASYA FUARCIK								selin@evrasiafairs.com
SELİN KORKMAZ	AKVA PLASTİK								ersen@akvaplast.com.tr
SELMA TURKYLMAZ	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ								ersen@akvaplast.com.tr
SELMAN GALİPOĞLU	AKVA PLASTİK								
SENAN KURT	BERHAN GIDA SU ÜRÜN L TD Ş Tİ								
SERÜLENT ÜNAL	ANTALYA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ								serbulent.unal@tarim.gov.tr
SERDAR CEYLAN	ÇAMDERE DENİZ ÜRÜN L TD Ş Tİ								Bensu-su-urunleri@yandex.com
SERDAR KAÇMAZ	MUĞLA								
SERDAR KAÇMAZ	KÜTAHYA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ								

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

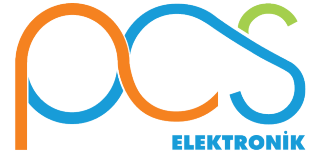
SERENNUR YILMAZ	ÇAMELİ SU ÜRÜNLERİ	MİSAFİR	ahmet.yilmaz@gmail.com
SERHAT TOPTAŞ	DEMİRKAN SU ÜRÜN TİC	ŞİRKET YETKİLİSİ	tamdemirkan@hotmail.com
SERKAN BENDER	BAREM ÇEVRE MÜH LTD ŞTİ	KİMYA MÜHENDİSİ	ankara@baremcevre.com
SERKAN ÇAKIR	BODRUM		
SERKAN İLGAZ	KILIÇ HOLDİNG	İCRA KURULU BAŞKAN YARDIMCISI	serkanilgaz@kilicdeniz.com.tr
SERKAN YILMAZ	STANDART TARIM TAAHHÜT	İŞLETME SAHİBİ	serkanyilmaz@hotmail.com
SERTAÇ YAPICI	GİRESUN İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	sertayapici@gmail.com
SERVET YILMAZ	SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ		
SEVDA ŞENER	SEVDA		
SEVDA TULGAR	TAGEM		
SEVDA TURAN	ELAZIĞ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	sevdam-1985@hotmail.com
SEVGİ SAVAŞ	SÜLEYMAN DEMİREL UNV SU ÜRÜNLERİ FAKÜLTESİ	DEKAN	sevgi8@yahoo.com
SEYRULLAH DEPE	YOZGAT İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	seyfialaktepe@hotmail.com
SİDRE ŞAHİN ÖZTUNÇ	ÖZTUNÇLAR SU ÜRÜNLERİ		
SONER ALTUN	TURK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ		
SONER ALTUN	BOZDOĞAN İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	soner.altun@tarim.gov.tr
SONGUL BAHRAM	ABU SU ÜRÜNLERİ LTD ŞTİ (LAZSOM)	MÜHENDİS	songul.bahram@abu.com.tr
SONGUL GÜNDOĞDU	İSTANBUL İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	elnberkay@hotmail.com
SULBUYE ÖZTÜRK			
SÜLEYMAN KOKSALAN	KALE ALABALIK	ŞİRKET SAHİBİ	balikmar@hotmail.com
SÜLEYMAN MUTLU	KÜTAHYA İÇ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ	UYE	info@mersu.com.tr
SÜMBÜL SERAP BİRİNCİOĞLU	ADANAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKÜLTESİ		
ŞABAN SARIKAYA	FETHİYE İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	İLÇE MÜDÜRÜ	sarikaya92@hotmail.com
ŞAHİN ŞENER			
ŞAKİR CİNAR	EGİRDİR SU ÜRÜNLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ	ENSTİTÜ MÜDÜRÜ	
ŞAKİR FIRAT ERKAL	MUĞLA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	İL MÜDÜRÜ	tanjuozdemirden@hotmail.com
ŞEFİK GÜNEY	AKDENİZ SU ÜRÜNLERİ ARAŞTIRMA, ÜRETME VE EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		
ŞEHRİBAN ÇATALKAYA	NARLI ALABALIK LTD ŞTİ	MİSAFİR	m.catalkaya@mytel.com
ŞENAY ARSLAN			
ŞENER SERİN	FET ELEKTRONİK LTD ŞTİ	FİRMA SAHİBİ	sener@felektronik.com.tr
ŞENER YERLİ	AGROMEY GIDA VE YEM SAN TİC A.Ş	BALIK YEMLERİ PZR VE SATIŞ	sener.yerli@agromey.com.tr
SEREF GÜÇER	TUNCELİ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	serefguce62@gmail.com
ŞEREF SÜSLÜ			
ŞUKRU KARABULUT	FETHİYE		
TAHIR ORUÇ	KEBAN İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	UYE	kebansuunleri@hotmail.com
TAHŞİN KEŞİĞİN	DENİZLİ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MÜHENDİS	tahsin.deniz@hotmail.com
TAMER DEMİRKAN	DEMİRKAN SU ÜRÜN TİC	ŞİRKET YETKİLİSİ	tamdemirkan@hotmail.com
TANER ŞEKER	KILIÇ HOLDİNG	ALABALIK DİREKTÖR	tanersekerc@kilic.com.tr
TANJU ÖZDEMİRDEN	MUĞLA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ	tanjuozdemirden@hotmail.com
TARKAN SENGÜL	ÖZPEKLER SU ÜRÜN LTD ŞTİ		
TARKAN YILDIRIM	KANYON VETERİNER ECZA DEPOSU	ŞİRKET MÜDÜRÜ	tarkan.yildirim_35@hotmail.com
TASKIN AYDIN	KAHRAMANMARAŞ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	taskin_aydin@tarim.gov.tr
TAYFUN MOĞULKOÇ	EGEMAR SU ÜRÜN LTD ŞTİ	SATIŞ ALIMA	dneke@egemar.net
TAYFUN YÜKSEL	AGROMEY GIDA VE YEM SAN TİC A.Ş	BÖLGE MÜDÜRÜ	tayfun.yuksel@agromey.com.tr

TEKİN ALSAN	NETFARMA GLOBAL	YONETİCİ	cem.ogloballac.com
TEVFKİ GÜN	AKSU İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MUHENDİS	ozkan.telli@tarim.gov.tr
TEZCAN AVANOĞLU	AKYA PLASTİK	ŞİRKET YETKİLİSİ	ersen@akveplast.com.tr
TOLGAHAN TOPUOĞLU	TCERT ULUSLARARASI SERTİFİKASYON	SU ÜRÜNLERİ BİRİM KOORDİNATÖRÜ	agri@cert.com.tr
TOYGUN MİRGEN	YENİ AGRO TARIM SU ÜRÜN LTD ŞTİ	SATIŞ	toygun@yeniagro.com
TUGRUL İRFAN	BURSA İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	irfan.tugrul@myynet.com
TUGRUL NURHAN ÇİÇEK	KILIÇ HOLDİNG	BAFA SU ÜRÜN FABRİKA MÜDÜRÜ	tanerseker@kilic.com.tr
TULIN ARSLAN	MUĞLA SITKI KOÇMAN UNİVERSİTESİ	ÖĞRETİM ÜYESİ	arslatu@gmail.com
TUNC BEYİT	KKTC - TARIM VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANLIĞI	GENEL SEKRETER	turan.karahan@tarim.gov.tr
TURAN İRİS	VANI İÇ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ	İL MÜDÜRÜ	turan.60@hotmail.com
TURAN KARAHAN	ELAZIĞ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	TEKNIKER	
TURAN TEMEL	TOKAT İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ		
TURGAY TURKYILMAZ	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		
TÜLAY ŞAHİN	LOYD'S REGISTER GÖZETİM LTD	DENETÇİ	tuley2@gmail.com
TÜLAY YILDIRIM	MUĞLA ALABALIK YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ	MİSAFİR	muglaalabalik@hotmail.com
TULİN ERDEM	SİNOP İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	ŞUBE MÜDÜRÜ	tulin.erdem@tarim.gov.tr
UFUK BİÇER	AYDIN İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ		
UFUK TARIM	KAYSERİ İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	utarim52@gmail.com
UĞUR KÜÇÜK	KAYA ALABALIK	ÜYE	kebansuuruineri@hotmail.com
UĞUR SENER	ANTALYA		
UĞUR TAŞÇI	KKTC - TARIM VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANLIĞI		
UĞUR FARHANCI	FETHİYE		
UĞUR YILDIRIM	UGURLU BALIK A.Ş	ÇİFTLİKLER MÜDÜRÜ	ugur.tasci@luckyfish.co
ULAS EKİN	SERİK		
UMİT RAŞİT BİRKÖL	NOORDZEE SU ÜRÜN LTD ŞTİ	ÜRETİM MÜDÜRÜ	ulas.ekin@noordzee.com.tr
UMUT ÇAKIRMAK	İZMİR SU ÜRÜN YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ	UZMAN	info@isub.org.tr
UMUT KURTULUŞ GEZGİN	BANMİDO SU ÜRÜNLERİ LTD ŞTİ	FİRMA SAHİBİ	volkanerbas@hotmail.com
UTKU DURAN	R.D.M İÇ VE DIŞ TİCARET	TESİS MÜDÜRÜ	ugezgn@rdmtrade.com
UYGAR KEMİKSİZ	İZMİR İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	turuplu_umut@hotmail.com
UZAY ŞENTÜRK	BLOMAR SAGUN YEM SAN TIC LTD ŞTİ	BÖLGE SATIŞ SORUMLUSU	bay@blomar-sagun.com.tr
UMİT GÜNDOZ	ÇAKIR BALIKÇILIK İMLZ SAN VE TIC LTD ŞTİ		uygar@cakir-fishing.com
UMİT MERT ERKOYUNCU	ÇAMLI BESLİLİK TIC. A.Ş	KALİTE VE AR&GE MÜDÜRÜ	uzay.senturk@camil.com.tr
UMİT NECİP TÜRKMEN	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	MUHENDİS	
VAHDETTİN ÇETİNER	ERKONMİ BAKANLIĞI	DIS TIC UZMAN YARDIMCISI	erkoyuncum@erkonmi.gov.tr
VEHBE SENERKÖK	BALIKTEKNIK SU ÜRÜN MAK SAN	YONETİM KURULU BAŞKANI	balikteknik@yafco.com.tr
VEYSEL ÇAKIR	BAŞBAKANLIK DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	DAİRE BAŞKANI	
VEYSEL SEZGİN	MİSYA SU ÜRÜNLERİ A.Ş	ŞİRKET MÜDÜRÜ	
VİKTORİHA BORUDZHUOGLU	ANTALYA		
VOLKAN AKPINAR	KEBAN İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MUHENDİS	veysel.cakir@tarim.gov.tr
	MUĞLA DEFTERDARLIĞI	DEFTERDAR	vezgln@hotmail.com
	İZMİR İL GTH MÜDÜRLÜĞÜ	MİSAFİR	hakan.boruucu@tarim.gov.tr
	MİLAS İLÇE GTH MÜDÜRLÜĞÜ	VETERİNER HEKİM	vethek-volkakanpinar@hotmail.com
	İSTANBUL		

SPONSORLARIMIZ

SPONSORLARIMIZ

STANT AÇAN FİRMALAR

FİRMA	KONTAKT KİŞİ	MAİL ADRESİ	TELEFON
Lloyd's Register Göz. Ltd. Şti.	Burak CAN	burak.can@lr.org	0(216) 368 99 30
Çakır Balıkçılık Malzemeleri	Ece ÇALKIN ÖZKAN	ece@cakir-fishing.com	0 546 689 73 51
TCERT Ulus. Sertifikasyon ve Teknik Denetim Hiz. Tic. Ltd. Şti.	Özlem ANDIZ ARSLAN	turkey@tcert.com.tr	0 533 387 49 28
Su Dünyası	Savaş DUĞAN	Savaş.dogan1@gmail.com	0 507 348 88 53
Fet Kuluçka Dolabı	Şener SERİN	sener@fetelektronik.com.tr	0 532 614 76 77
PCS Elektronik Müh. Ltd. Şti.	Mehmet EFE	info@pcs-emd.com.tr	0 536 226 56 56
Steinsvik Turkey Deniz Ekipmanları	Egemen ÖZKILINÇ	egemen.ozkilinc@steinsvik.no	0 555 739 2485
Akuaplast A.Ş.	Selman Galipoğlu	info@akuaplast.com.tr	0 533 455 36 75
Base Metal Tic. Ve San. A.Ş. (Fitco)	Erşan ACAR	eacar@base-metal.vionet.gr	0 530 392 48 35
CTR Uluslararası Belgelen. ve Denetim Ltd. Şti.	Dilek ERDİN ELİVAR	d.e.elivar@ctr.com.tr	0 532 510 20 97
Avrasya Fuarçılık-Eurasia	Selin AKDOĞAN	selin@eurasiafairs.com	0(212) 347 10 54

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

6. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı

Neden Kültür Balığı?

- Kültür balığını yılın her zamanı taze bulmak mümkündür.
- Kültür balığının fiyatları yıl içerisinde fazla değişim göstermemektedir.
- Kültür balıkları doğal hammaddeler içeren yemler ile beslenir.
- Kültür balığı et kalitesi bakımından güvenilir ve lezzetlidir.
- Kültür balığı kontrolü ve denetimi kolay bir üründür.
- Kültür balığı ulusal ve uluslararası kurumlar tarafından sıkı bir Şekilde takip edilmektedir.
- Kültür balığında gıda güvenliği riski oldukça düşüktür.
- Kültür balığı doğanın korunmasına aktif katkı vermektedir.
- Kültür balığında ağır metal, antibiyotik ve kimyasal madde birikimi söz konusu değildir.

